

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av kreditupplysningslagen, 86 § i betaltjänstlagen och 4 a § i straffregisterlagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att kreditupplysningslagen, betaltjänstlagen och straffregisterlagen ändras.

Syftet med propositionen är att i kreditupplysningslagen och betaltjänstlagen göra de nödvändiga ändringar som följer av Europeiska unionens allmänna dataskyddsförordning, och samtidigt göra förhållandet mellan dessa lagar och tillämplig allmän lagstiftning tydligare. Ur kreditupplysningslagen stryks enligt förslaget sådana bestämmelser om behandling av personuppgifter och om tillsyn över behandlingen som överlappar bestämmelserna i dataskyddsförordningen. Dessutom föreslås det att vissa lagringstider för uppgifter om betalningsstörningar förkortas. Det föreslås att betaltjänstlagens bestämmelser om kundanmärkningsregister görs enhetliga med motsvarande bestämmelser i kreditinstitutslagen och lagen om betalningsinstitut, med beaktande av kraven i dataskyddsförordningen. Vidare föreslås en precisering av den bestämmelse i straffregisterlagen som gäller utlämnande av uppgifter i undantagsfall för utredning av en persons tillförlitlighet.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt, med undantag för 18 och 28 § i kreditupplysningslagen, som avses träda i kraft sex månader senare än de andra bestämmelserna i den lagen.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	4
3 Målsättning	11
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	12
4.1 De viktigaste förslagen.....	12
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	16
4.2.1 De största konsekvenserna av de ändringar som föranleds av dataskyddslagstiftningen.....	16
4.2.2 De största konsekvenserna av ändringarna av lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar	17
4.2.3 Konsekvenser för hushållen	17
4.2.4 Konsekvenser för företagen	19
4.2.5 Konsekvenser för den offentliga ekonomin	24
4.2.6 Konsekvenser för myndigheterna	24
4.2.7 Samhälleliga konsekvenser	28
4.2.8 Sammantagna konsekvenser av de föreslagna ändringarna och andra lagändringar	31
5 Alternativa handlingsvägar.....	31
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	31
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet.....	33
6 Remissvar	37
7 Specialmotivering	43
7.1 Kreditupplysningslagen.....	43
7.2 Betaltjänstlagen.....	66
7.3 Straffregisterlagen.....	69
8 Ikraftträdande.....	70
9 Verkställighet och uppföljning	70
10 Förhållande till andra propositioner.....	70
10.1 Samband med andra propositioner.....	70
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	70
LAGFÖRSLAG	81
1. Lag om ändring av kreditupplysningslagen	81
2. Lag om ändring av 86 § i betaltjänstlagen	93
3. Lag om ändring av 4 a § i straffregisterlagen.....	94
BILAGA	95
PARALLELLTEXTER	95
1. Lag om ändring av kreditupplysningslagen	95
2. Lag om ändring av 86 § i betaltjänstlagen	117
3. Lag om ändring av 4 a § i straffregisterlagen.....	118

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *dataskyddsförordningen*, och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF, nedan *dataskyddsdirektivet*, trädde i kraft den 5 maj 2016.

Dataskyddsförordningen började tillämpas den 25 maj 2018. Dataskyddslagen (1050/2018), som kompletterar dataskyddsförordningen, och lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018), nedan *dataskyddslagen avseende brottmål*, som utfärdades för genomförandet av dataskyddsdirektivet, trädde i kraft den 1 januari 2019.

Dataskyddsförordningen tillämpas i regel på all behandling av personuppgifter. Dessutom kan dataskyddslagen eller nationell speciallagstiftning bli tillämplig vid sidan av dataskyddsförordningen. När polis, åklagare, domstolar, Brottsåtgärdsmyndigheten, Tullen, gränsbevakningsmyndigheter och andra behöriga myndigheter behandlar personuppgifter i brottmål tillämpas dock dataskyddslagen avseende brottmål som allmän lag.

Utöver de allmänna lagar som ska tillämpas vid behandling av personuppgifter finns det en hel del bestämmelser om behandling av personuppgifter i speciallagstiftningen, bland annat i kreditupplysningslagen (527/2007), betaltjänstlagen (290/2010) och straffregisterlagen (770/1993). Medlemsstaterna i EU är skyldiga att harmonisera sin speciallagstiftning med dataskyddsförordningen och dataskyddsdirektivet. Det har redan gjorts vissa ändringar i straffregisterlagen i samband med behandlingen av dataskyddslagen avseende brottmål (RP 31/2018 rd). Enligt statsminister Marins regeringsprogram ska skyddet för personuppgifter utvecklas målmedvetet. Denna proposition bidrar till att genomföra målet i regeringsprogrammet.

Enligt regeringsprogrammet ska lagringstiderna för betalningsanmärkningar förkortas samtidigt som ett positivt kreditregister införs. Vid justitieministeriet inleddes den 9 mars 2020 ett projekt för ett positivt kreditupplysningsregister (OM022:00/2020). Eftersom frågan är viktig och med anledning av de ökande skuldproblem som covid-19-krisen kan medföra för konsumenter och företagare inledde justitieministeriet våren 2020 ändå en separat utredning om huruvida det är möjligt att förkorta lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar, det vill säga betalningsanmärkningar, redan innan ett positivt kreditupplysningsregister tas i bruk. Det utarbetades en bedömningspromemoria, som finns i Statsrådets tjänst för projektinformation (OM061:00/2020). Ett sammandrag av de utlåtanden som lämnades under remissbehandlingen har publicerats i serien Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden (2020:19). Publikationens permanenta adress är <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-863-9>.

I samband med behandlingen av regeringens proposition om temporär ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen (RP 53/2020 rd) lämnade riksdagen den 16 juni 2020 ett uttalande där riksdagen förutsatte att statsrådet påskyndar lagstiftningen om ett register över betalningsanmärk-

ningar så att de som på behörigt sätt har betalat de belopp som ligger till grund för en anmärkning ska avföras ur registret inom en månad efter betalningen (RSv 69/2020 rd, uttalande 4). Enligt uttalandet ska lagstiftningsförslagen lämnas till riksdagen senast under vårsessionen 2021. Genom denna proposition görs de ändringar i lagringstiderna som förutsätts i riksdagens uttalande.

1.2 Beredning

Justitieministeriet tillsatte den 7 juni 2018 en arbetsgrupp med uppdraget att bereda förslag till de ändringar som dataskyddsförordningen och dataskyddsdirektivet förutsätter i lagstiftningen inom ministeriets förvaltningsområde. Arbetsgruppens mandat gick ut den 31 december 2018. Arbetsgruppen skulle bedöma om lagstiftningen inom justitieministeriets förvaltningsområde är förenlig med dataskyddsförordningen och dataskyddsdirektivet samt lägga fram förslag till de lagändringar som är nödvändiga till följd av EU-rättsakterna. Som ett led i beredningen hörde arbetsgruppen efter behov andra avdelningar och enheter vid justitieministeriet och vissa andra aktörer. I vissa lagar inom justitieministeriets förvaltningsområde gjordes med anledning av dataskyddslagstiftningen nödvändiga ändringar som trädde i kraft den 1 juni 2020 (RP 2/2020 rd).

Under beredningen bedömdes det att det med anledning av dataskyddsförordningen behöver göras mer omfattande ändringar i kreditupplysningslagen och betaltjänstlagen än i de andra lagarna inom justitieministeriets förvaltningsområde. Dessutom bör de bestämmelser i betaltjänstlagen som gäller behandling av personuppgifter harmoniseras med kreditinstitutslagen (610/2014) och lagen om betalningsinstitut (297/2010). Till skillnad från de föreslagna ändringarna i de andra lagarna berör de ändringar som behöver göras i kreditupplysningslagen och betaltjänstlagen i stor utsträckning näringsidkare. Utifrån de remissvar som lämnats av näringsidkare har i synnerhet konsekvensbedömningen preciserats under beredningen. Dessutom har de som bedriver kreditupplysningsverksamhet, finansbranschen och vissa myndigheter under den fortsatta beredningen hörts närmare i vissa frågor i syfte att justera förslaget till lag om ändring av kreditupplysningslagen och konsekvensbedömningen. De dokument som gäller lagstiftningsprojektet finns i Statsrådets tjänst för projektinformation ([OM023:00/2019](#)).

De ändringar som gäller en förkortning av lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar bereddes som tjänsteuppdrag i ett separat projekt vid justitieministeriet. Som en del av beredningen hördes aktörer som bedriver kreditupplysningsverksamhet, centrala myndigheter samt organisationer som företräder näringslivet och konsumenter. De beredningsdokument och remissvar som gäller lagringstiderna finns i Statsrådets tjänst för projektinformation ([OM061:00/2020](#)). Utkastet till proposition har behandlats av rådet för bedömning av lagstiftningen.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

Särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter

Kreditupplysningslagens bestämmelser om behandling av personuppgifter utgör kompletterande bestämmelser till den upphävda personuppgiftslagen, och det är därför nödvändigt att anpassa dem efter dataskyddsförordningen. Kreditupplysningslagen tillämpas på insamling, produktion, registrering, utlämnande, användning och annan behandling av kreditupplysningar. Utöver dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet tillämpar till exempel kreditinstituten en del av bestämmelserna i lagen. Lagen innehåller bestämmelser om behandling både av personkreditupplysningar och av företagskreditupplysningar. Lagen innehåller också bestämmelser om registrering och utlämning av och lagringstider för personuppgifter. I lagen föreskrivs

det vidare om tillsyn över behandlingen av personuppgifter, om de registrerades rättigheter och om allmän tillsyn över näringsverksamheten.

Betaltjänstlagen innehåller ett flertal sådana bestämmelser om behandling av uppgifter som genomför Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 om betaltjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG och 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG, nedan *betaltjänstdirektivet*. Det är inte fråga om reglering som uteslutande gäller behandling av registrerades personuppgifter, utan behandlingen av uppgifterna har samband med bland annat tjänsteleverantörers informationsskyldighet och kontoinformationstjänster, och lagen innehåller dessutom bestämmelser om bland annat elektronisk identifiering av tjänsteanvändare. Lagen innehåller dock även sådana uttryckliga bestämmelser om behandling av personuppgifter som baserar sig på skyldigheten att genomföra direktivet.

Det har gjorts en bedömning av kreditupplysningslagen och betaltjänstlagen för att utreda om deras specialbestämmelser om behandling av personuppgifter uppfyller kraven i dataskyddsförordningen och i dataskyddslagen, som kompletterar förordningen. När det gäller sådan behandling av personuppgifter som omfattas av dataskyddsförordningen är nationell speciallagstiftning möjlig i de fall då förordningen uttryckligen ger medlemsstaterna nationellt handlingsutrymme. Flera artiklar i dataskyddsförordningen medger ett nationellt handlingsutrymme.

Handlingsutrymme kan användas när behandlingen av personuppgifter grundar sig på artikel 6.1 c eller e i dataskyddsförordningen, det vill säga när behandlingen behövs för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige eller för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Behandlingens syfte fastställs i den rättsliga grunden för behandlingen. Preciserande lagstiftning kan i dessa fall innehålla särskilda bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i dataskyddsförordningen, bland annat bestämmelser om förutsättningarna för behandlingens lagenlighet, typen av uppgifter som behandlas, registrerade, bevaringstider, ändamålsbegränsning och behandlingsåtgärder. Medlemsstaternas nationella rätt ska enligt artikel 6 uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas. Med beaktande av det faktum att dataskyddsförordningen är direkt tillämplig samt av grundlagsutskottets tolkningspraxis under senare tid när det gäller bestämmelser i lag (se särskilt GrUU 14/2018 rd) bör speciallagstiftningen begränsas enbart till det nödvändigaste.

Nationellt handlingsutrymme i fråga om behandling av särskilda kategorier av personuppgifter ingår i artikel 9.2 b, g, h, i och j och artikel 9.4 i dataskyddsförordningen. När det gäller artikel 9.2 är det oftast led g som är tillämpligt inom justitieministeriets förvaltningsområde, det vill säga att den nationella behandlingen behövs av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt. En ytterligare förutsättning är att behandlingen ska stå i proportion till det eftersträlvade syftet, vara förenlig med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen.

Enligt artikel 10 i dataskyddsförordningen får behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och lagöverträdelse som innefattar brott eller därmed sammanhängande säkerhetsåtgärder endast utföras under kontroll av en myndighet eller då behandling är tillåten enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, där lämpliga skyddsåtgärder för de registrerades rättigheter och friheter fastställs.

Artikel 23 i dataskyddsförordningen tillåter att det i en medlemsstats nationella rätt införs en lagstiftningsåtgärd som begränsar tillämpningsområdet för de skyldigheter och rättigheter som

föreskrivs i artiklarna 12–22 och 34, samt artikel 5 i den mån dess bestämmelser motsvarar de rättigheter och skyldigheter som fastställs i artiklarna 12–22. I artikel 23.1 anges de mål som berättigar till att den registrerades rättigheter frångås i syfte att säkerställa målen i fråga. Begränsningarna ska ske med respekt för andemeningen i de grundläggande rättigheterna och friheterna, och lagstiftningsåtgärderna ska utgöra en nödvändig och proportionell åtgärd i ett demokratiskt samhälle i syfte att säkerställa att målet i fråga nås. I fråga om artiklarna 12–22 är en förutsättning för begränsningar dessutom att bestämmelserna i medlemsstatens lagstiftning motsvarar rättigheterna och skyldigheterna enligt dessa artiklar. I artikel 23.2 anges de minimikrav som den lagstiftning där begränsningarna föreskrivs ska innehålla, när så är relevant.

Det är möjligt att föreskriva om personuppgiftsansvariga med stöd av dataskyddsförordningen. En definition av personuppgiftsansvarig finns i förordningens artikel 4.7, enligt vilken den personuppgiftsansvarige eller de särskilda kriterierna för hur denne ska utses kan föreskrivas i unionsrätten eller i medlemsstaternas nationella rätt, om ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter bestäms av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt.

Nationellt handlingsutrymme ingår dessutom bland annat i dataskyddsförordningens artikel 86 (behandling och allmänhetens tillgång till allmänna handlingar), artikel 87 (behandling av nationella identifikationsnummer) och artikel 89.2 och 89.3 (behandling av personuppgifter för vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål och för arkivändamål av allmänt intresse). Dessa artiklar är inte av betydelse för bedömningen av bestämmelserna i kreditupplysningslagen och betaltjänstlagen.

Kreditupplysningslagen och betaltjänstlagen har under beredningen bedömts i synnerhet i ljuset av följande kriterier:

- vilken som är den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter,
- om nationell lagstiftning som kompletterar dataskyddsförordningen är möjlig med stöd av artikel 6.1 c eller e,
- om det behöver föreskrivas om registerföringen, med beaktande av att de personuppgiftsansvariga, som svarar för registerföringen, inte är myndigheter,
- om den nationella lagstiftningen möjliggör behandling av särskilda kategorier av personuppgifter till den del det är nödvändigt att behandla dessa personuppgifter, och om bestämmelserna om behandling av personuppgifter i de särskilda kategorierna och bestämmelserna om skyddsåtgärder är tillräckliga i ljuset av artikel 9,
- om den nationella lagstiftningen möjliggör behandling av uppgifter om fällande domar i brottmål och lagöverträdelse som innefattar brott eller därmed sammanhängande säkerhetsåtgärder samt om behandlingen är förenlig med artikel 10,
- om de begränsningar i registrerades rättigheter som artikel 23 tillåter är förenliga med det nationella handlingsutrymmet,
- om den nationella lagstiftningen innehåller obehövliga bestämmelser som överlappar bestämmelserna i dataskyddsförordningen eller dataskyddslagen (exempelvis bestämmelser om en registrerads utövande av sina rättigheter och om tillsyn),
- om lagstiftningen innehåller bestämmelser om behandling av personbeteckningar, och

– om lagstiftningen innehåller föråldrade författningshänvisningar eller terminologi som avviker från terminologin i dataskyddsförordningen.

I fråga om både kreditupplysningslagen och betaltjänstlagen har det i synnerhet bedömts vilken av de rättsliga grunderna för behandling av personuppgifter enligt artikel 6.1 i dataskyddsförordningen som ligger till grund för den behandling som avses i lagen. Kreditupplysningslagen innehåller detaljerade bestämmelser om behandlingen av personuppgifter, bland annat bestämmelser om registrering av uppgifter och lagringstider. Det har bedömts om dessa bestämmelser behövs för utförandet av en uppgift av allmänt intresse eller om det i lagen snarare är fråga om att tillgodose den personuppgiftsansvariges eller en tredje parts berättigade intressen. Om det är fråga om en uppgift av allmänt intresse, är det möjligt att bevara den nuvarande speciallagstiftningen. Dessutom ska detaljerad reglering om behandling av personuppgifter vara proportionerlig och med tanke på riskerna vara motiverad i förhållande till den allmänna regleringen om behandling av personuppgifter. Kreditupplysningslagen har vidare granskats i detalj för att man ska kunna utreda till vilka delar den innehåller bestämmelser som överlappar dataskyddsförordningen och problematisk terminologi.

Vid bedömningen av behovet att bevara bestämmelserna i kreditupplysningslagen bör det dessutom beaktas att kreditupplysningslagen också innehåller sådana bestämmelser för genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU om konsumentkreditavtal som avser bostadsfastighet och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2013/36/EU och förordning (EU) nr 1093/2010 (nedan *direktivet om bostadskrediter*) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG (nedan *konsumentkreditdirektivet*) som kompletterar bestämmelserna i konsumentskyddslagen (38/1978). I båda direktiven åläggs medlemsstaterna att säkerställa att kreditgivaren innan kreditavtal ingås gör en bedömning av konsumentens kreditvärdighet. Varje medlemsstat ska dessutom vid gränsöverskridande krediter se till att kreditgivare från andra medlemsstater bereds åtkomst till databaser som används i den medlemsstaten. Villkoren för åtkomst ska vara icke-diskriminerande. (Se artiklarna 20 och 21 i direktivet om bostadskrediter samt artiklarna 8 och 9 i konsumentkreditdirektivet.) I direktiven åläggs kreditgivarna också vissa informationsskyldigheter i anslutning till användningen av databaser. Till den del bestämmelser för genomförande av direktivet om bostadskrediter och konsumentkreditdirektivet inte ingår i annan lagstiftning är det nödvändigt att de ingår i kreditupplysningslagen, om inte ytterligare lagar ändras.

Kravet på proportionalitet i fråga om behandlingen av personuppgifter ska beaktas också när det i lagen föreskrivs om lagring av personuppgifter med stöd av artikel 6.3 i dataskyddsförordningen. Lagringstidernas proportionalitet bedöms i denna proposition. Behandlingen av uppgifter om betalningsstörningar inverkar även på bedömningen av behoven att ändra bestämmelserna som helhet, med beaktande av hur behandlingen påverkar den registrerades ställning. Lagringstiderna kan till exempel fungera som en av skyddsåtgärderna för att trygga den registrerades rättigheter, varvid bestämmelserna om dem inverkar på bedömningen av andra behövliga skyddsåtgärder.

Vid bedömningen av betaltjänstlagen har det beaktats att bestämmelserna i lagen genomför betaltjänstdirektivet och att det bör säkerställas att direktivet genomförs på behörigt sätt. Betaltjänstlagen innehåller en uttrycklig bestämmelse om behandling av personuppgifter som grundar sig på direktivet, enligt vilken behandlingen ska grunda sig på betaltjänstanvändarens uttryckliga samtycke. I samband med beredningen av propositionen har man bedömt bestämmelsens förhållande till artikel 6.1 a i dataskyddsförordningen, som i princip inte möjliggör mer detaljerade bestämmelser än dataskyddsförordningen, samt till artikel 7, där det föreskrivs om villkor för samtycke. Betaltjänstlagen innehåller också bestämmelser om behandlingen av så

kallade kundanmärkningsuppgifter. När det gäller dessa uppgifter har det gjorts en separat bedömning av om artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen kan tillämpas som rättslig grund för behandlingen eller om det är fråga om att tillgodose den personuppgiftsansvariges berättigade intressen i enlighet med artikel 6.1 f. Vid bedömningen av bestämmelserna i betaltjänstlagen har man beaktat Europeiska dataskyddsstyrelsens utkast till riktlinjer 06/2020 om förhållandet mellan betaltjänstdirektivet och dataskyddsförordningen, som var föremål för öppen konsultation mellan den 22 juli 2020 och den 16 september 2020. I utkastet till riktlinjer har bland annat den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter enligt betaltjänstdirektivet bedömts. Detta påverkar dock inte den rättsliga grunden för behandlingen av kundanmärkningsuppgifter.

Förhållandet mellan bestämmelserna i straffregisterlagen och bestämmelserna i dataskyddslagen avseende brottmål har bedömts redan tidigare. I denna proposition har det bedömts vilka ytterligare ändringar som eventuellt behöver göras i samband med kreditupplysningslagens bestämmelser om tillsyn. De bedömda bestämmelserna gäller utlämnande av uppgifter ur straffregistret för utredning av en persons tillförlitlighet.

Ovannämnda detaljer behandlas närmare i avsnitt 4.1 och avsnitt 7 i denna proposition. I speciallagstiftning som hänför sig till användningen av det handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger och i speciallagstiftning som avviker från dataskyddslagen avseende brottmål måste man utöver kraven i allmänna författningar även beakta de krav som följer av grundlagen, Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och internationella förpliktelser avseende mänskliga rättigheter. När det gäller de lagar som enligt förslaget ska ändras har det bedömts om bestämmelserna om behandling av sådana personuppgifter som ska betraktas som känsliga är tillräckligt noggrant avgränsade och detaljerade för att uppfylla de krav som följer av grundlagen. I fråga om kreditupplysningslagen har man dessutom särskilt beaktat de risker och konsekvenser som behandlingen av uppgifter om betalningsstörningar medför för den registrerades rättigheter.

Lagringstider för personkreditupplysningar

Antalet fysiska personer som har minst en anteckning om betalningsstörning har ökat i jämn takt under hela 2010-talet. I slutet av 2020 var antalet cirka 392 000, medan det i slutet av 2011 var cirka 327 500. Antalet företag med betalningsstörningar har däremot minskat något, efter att antalet ökat under första halvan av 2010-talet. I slutet av 2020 fanns det cirka 43 000 företag med betalningsstörningar. År 2011 var antalet cirka 49 000. Siffrorna för de olika åren är inte helt jämförbara. Jämförelsen försvåras av bland annat ändringar i lagstiftningen och skillnader i praxis hos dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet.

De anteckningar som baserar sig på utsökning utgör så mycket som 65–80 procent av anteckningarna om betalningsstörningar. Största delen av anteckningarna om betalningsstörning baserar sig på hinder som konstaterats vid utsökning. När det gäller personkreditupplysningar utgörs den näst största kategorin av sådana anteckningar om betalningsstörningar som grundar sig på tredskodom. När det gäller företagskreditupplysningar utgörs en avsevärd del av anteckningar som grundar sig på tratta. En fordran kan ge upphov till flera anteckningar. En anteckning om betalningsstörning som gäller en fordran kan registreras på basis av en borgenärs anmälan eller på basis av en dom i fordringsmål, och senare kan en anteckning som grundar sig på hinder vid utsökning göras på basis av samma fordran.

Personerna i kreditupplysningsregistren har i genomsnitt sexton anteckningar om betalningsstörning. I Suomen Asiakastieto Oy:s register över personkreditupplysningar fanns vid utgången av 2020 uppskattningsvis 20 800 fysiska personer som hade minst en anteckning om

betalning av fordran. Antalet fysiska personer som i alla enskilda anteckningar om betalningsstörning hade en anteckning om betalning var cirka 9 700. Antalet företag med anteckningar om betalning av fordran var cirka 19 800 i Suomen Asiakastieto Oy:s register över företagskreditupplysningar. Antalet företag som i alla enskilda anteckningar om betalningsstörning har en anteckning om betalning var cirka 6 200. I Bisnode Finland Oy:s register fanns cirka 7 700 fysiska personer och 5 400 företag som i alla enskilda anteckningar om betalningsstörning hade en anteckning om betalning. Skillnaderna i uppgifterna från dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet kan bland annat förklaras av att exempelvis borgenärer gör en anmälan om betalningsstörning eller en anmälan om betalning av fordran till bara en av dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Inte heller gäldenären anmäler nödvändigtvis en betalning till alla som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Dessutom har sex andra företag gjort en i kreditupplysningslagen avsedd anmälan om bedrivande av verksamhet med företagskreditupplysningar. Merparten av de företag som har anteckningar om betalningsstörningar bedöms ändå ingå i de två ovannämnda företagens siffror.

I 18 § i kreditupplysningslagen föreskrivs det om lagringstider för anteckningar om betalningsstörningar och kreditvärderingsuppgifter i fråga om personkreditupplysningar. När en försummad betalning som antecknats i ett register betalas, avförs uppgiften om betalningsstörning inte omedelbart ur registret, utan uppgifterna avförs efter en viss tid. Jämfört med de tidigare bestämmelserna i personuppgiftslagen är bestämmelserna i den gällande paragrafen till viss del mer exakta, och lagringstiderna har delvis förkortats. Avsikten med bestämmelserna är att motivera gäldenärer att betala sina skulder och att sålunda stödja den allmänna betalningsmoralen, och betalningen av en skuld kan i vissa situationer förkorta lagringstiden för en anteckning om betalningsstörning (RP 241/2006 rd, s. 43).

Uppgifter om konkurs ska i regel avföras ur ett kreditupplysningsregister inom fem år från konkursens början. Avvikelse från denna huvudregel kan dock göras när konkursansökan inte leder till försättande i konkurs eller när konkursen lagts ned. Uppgifter om konkurs ska avföras ur registret inom en månad efter det att uppgifterna om konkursärendet har avförts ur konkurs- och företagssaneringsregistret på grund av att konkursansökan har avslagits, avvisats utan prövning eller avskrivits eller konkursen har lagts ned. (18 § 1 mom. 1 punkten)

Uppgifter om skuldsanering och kungörelser ska avföras ur kreditupplysningsregistret inom en månad från det att motsvarande anteckningar har avförts ur det myndighetsregister som uppgifterna härstammar från. Uppgifter om skuldsanering där det på ansökan av gäldenären har bestämts att betalningsprogrammet ska förfalla ska dock avföras inom tre månader från det att gäldenären visar att betalningsprogrammet har förfallit. (18 § 1 mom. 2 punkten)

Paragrafens 1 mom. 3 punkt gäller sådana utsökningsuppgifter som avförs endast på basis av utmätningsmannens återtagningsanmälan. En utsökningsuppgift ska avföras ur kreditupplysningsregistret så snart utmätningsmannen har gjort återtagningsanmälan om långvarig eller obefogad utsökning (18 § 1 mom. 3 punkten).

Momentets 4 punkt gäller sådana grunder för avförande av uppgifter om betalningsstörningar som utöver på utmätningsmannens återtagningsanmälan kan grunda sig på att gäldenären har visat att en grund för avförande föreligger. En sådan annan utsökningsuppgift ska avföras ur registret så snart den registeransvarige har fått besked om att utsökningsgrunden har upphävts. Utsökningsuppgiften ska även avföras så snart den registeransvarige har fått besked om att gäldenären har betalat den skuld som drivits in genom begränsad utsökning. Utsökningsuppgiften ska också utplånas så snart den registeransvarige har fått besked om att tidsfristen för utsökningsgrunden för fordran har löpt ut eller att en dom med vilken utsökningsgrundens tidsfrist förlängts har upphävts. (18 § 1 mom. 4 punkten)

Uppgifter om en borgenärs anmälan om betalningsstörning och om betalningsstörning som gäldenären erkänt ska avföras ur registret inom två år från det att uppgiften har antecknats i registret (18 § 1 mom. 5 punkten). Om en fordran som gett upphov till en anteckning om betalningsstörning betalas innan anteckningen avförts, ska borgenären underrätta den som ansvarar för kreditupplysningsregistret om detta (14 § 2 mom.). Till följd av anmälan kompletteras anteckningen i kreditupplysningsregistret, men anteckningen om betalningsstörning avförs inte förrän två år har förflutit sedan anteckningen om betalningsstörning gjordes. I detta fall framgår det dock av registret att skulden har betalats.

Av en myndighet konstaterade uppgifter om betalningsstörning och utsökning ska avföras ur registret senast tre år från det att uppgiften registrerades i registret, om inte uppgiften ska avföras tidigare med stöd av ovannämnda bestämmelser om avförande av utsökningssuppgifter (18 § 1 mom. 6 punkten). Om den registeransvarige har fått besked om att den fordran betalats som av en myndighet konstaterade uppgifter om betalningsstörning och utsökning avser, ska uppgiften emellertid avföras inom två år från det att anteckningen gjorts (18 § 2 mom.). I dessa fall förkortas lagringstiden för anteckningen således till högst två år, om inte anteckningen ska avföras tidigare.

Enligt kreditupplysningslagen behöver anteckningar om konkurs och anteckningar om av en myndighet konstaterade uppgifter om betalningsstörning och utsökning inte avföras ur registret, om en ny anteckning om betalningsstörning som gäller den registrerade har gjorts i registret innan tidsfristen för avförande av den föregående anteckningen har gått ut enligt paragrafen. En ny anteckning om betalningsstörning leder alltså till att ovannämnda bestämmelser om förkortning av lagringstiden för anteckningarna om betalningsstörningar inte tillämpas. Alla anteckningar om en konkurs ska dock avföras inom tre månader från det att uppgifterna om den senaste konkursanteckningen har avförts ur företagssanerings- och konkursregistret. En anteckning om av en myndighet konstaterade uppgifter om betalningsstörning och utsökning ska avföras senast fyra år efter det att anteckningen gjorts. (18 § 3 mom.) Uppgifter om bedömning av kreditvärdigheten ska avföras när de övriga anteckningarna om personen i fråga har avförts ur registret (18 § 4 mom.).

Det att en försummad betalning som antecknats i ett register betalas leder i nuläget inte omedelbart till att uppgiften om betalningsstörning avförs ur registret, förutom i vissa fall. Betalningen av en sådan fordran eller betalning som lett till en anteckning om betalningsstörning kan dock antecknas i kreditupplysningsregistret, och kreditgivare och andra som använder uppgifter om betalningsstörningar kan enligt prövning beakta detta vid bedömningen av kreditrisken för en fysisk person. Eftersom en uppgift om betalningsstörning ändå kvarstår i registret, kan den trots att fordran betalats leda till negativa konsekvenser, till exempel för uppkomsten av ett kreditförhållande eller något annat avtalsförhållande. Detta kan leda till en oskälig situation för en fysisk person. Dessutom är kreditupplysningslagens bestämmelser som gäller förkortning och förlängning av lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar beroende på om den fordran som lett till en anteckning om betalningsstörning har betalats eller om nya betalningsstörningar uppstår svårtolkade.

Lagringstider för företagskreditupplysningar

I 28 § i kreditupplysningslagen föreskrivs det om när företagskreditupplysningar senast ska avföras ur ett kreditupplysningsregister. Uppgifter om konkurs ska avföras ur registret inom fem år från konkursens början. Uppgifterna ska dock avföras ur registret inom en månad efter det att uppgifterna om konkursärendet har avförts ur konkurs- och företagssaneringsregistret på grund av att konkursansökan har avslagits, avvisats utan prövning eller avskrivits eller konkursen har lagts ned (28 § 1 mom. 1 punkten). Uppgifter om företagssanering och kungörelser ska

avföras inom en månad från det att motsvarande anteckningar har avförts ur det myndighetsregister som uppgifterna härstammar från (28 § 1 mom. 2 punkten).

En utsökningsuppgift ska avföras så snart utmätningsmannen har gjort återtagningsanmälan om långvarig eller obefogad utsökning (28 § 1 mom. 3 punkten). En annan utsökningsuppgift ska avföras så snart den registeransvarige har fått besked om att utsökningsgrunden har upphävts eller att gäldenären har betalat den skuld som drivits in genom begränsad utsökning (28 § 1 mom. 4 punkten). En uppgift om betalningsstörning som den registrerade har erkänt ska avföras inom två år från det att anteckningen gjorts (28 § 1 mom. 5 punkten).

I 24 § 1 mom. 2, 3, 5 och 7 punkten avsedda uppgifter om betalningsstörning ska avföras senast tre år från det att anteckningen gjordes i registret, om inte uppgiften enligt 28 § 1 mom. 3 eller 4 punkten ska avföras tidigare (28 § 1 mom. 7 punkten). Dessa uppgifter om betalningsstörning omfattar uppgifter om betalningsförsummelse som har konstaterats genom en domstols lagkraftvunna dom eller tredskodom eller genom protest av en växel som den registrerade accepterat, enligt ärende specificerade uppgifter om utsökningsärenden i vilka har utfärdats hinderintyg eller lämnats uppgifter om långvarig utsökning, vissa uppgifter om skattefordringar och uppgifter om försummelse av en på en lagstadgad försäkring baserad fordran samt uppgift om en borgenärs betalningsuppmaning med anledning av en ostridig fordran som förfallit till betalning. Anteckningar om näringsförbud ska avföras inom tre år från det att motsvarande anteckningar har avförts ur det myndighetsregister som uppgifterna härstammar från (28 § 1 mom. 8 punkten).

Kreditupplysningslagen innehåller i fråga om företagskreditupplysningar ingen motsvarande bestämmelse som 18 § 2 mom., enligt vilket betalningen av fordran leder till kortare lagringstid. De anteckningar som avses i 28 § 1 mom. 7 punkten och uppgifter om konkurs behöver inte avföras ur registret, om en ny anteckning om betalningsstörning som gäller företaget har gjorts i registret innan den föregående anteckningen om betalningsstörning borde ha avförts ur registret. Alla anteckningar om en konkurs ska dock avföras inom tre månader från det att uppgifterna om den senaste konkursanteckningen har avförts ur konkurs- och företagssaneringsregistret, och en anteckning om en betalningsstörning som konstaterats av en myndighet ska avföras senast fyra år efter det att den gjorts. (28 § 2 mom.)

Lagringstiderna för uppgifter om företags betalningsstörningar är dock förenade med motsvarande frågor som när det gäller uppgifterna om fysiska personers betalningsstörningar. Om en uppgift om betalningsstörning kvarstår i registret trots att fordran har betalats, kan anteckningen på olika sätt inverka negativt på företagets verksamhetsförutsättningar och leda till en oskälig situation.

Ålands landskapslagstiftning

Bestämmelser om landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet finns i 18 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991). Bestämmelser om rikets lagstiftningsbehörighet finns i 27 § i den lagen. Lagförslagen i denna proposition hör i enlighet med 27 § 8, 22, 23, 37 och 41 punkten i självstyrelselagen till rikets lagstiftningsbehörighet och blir direkt tillämpliga på Åland.

3 Målsättning

Syftet med de lagförslag som ingår i denna proposition är att se till att kreditupplysningslagen och betaltjänstlagen är förenliga med dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. Ett mål är också att göra specialbestämmelserna om behandling av personuppgifter tydligare genom att

stryka sådana bestämmelser i kreditupplysningslagen som överlappar bestämmelserna i de allmänna lagarna. Dessutom är avsikten att precisera lagarna till den del det behövs på grund av EU-lagstiftningen.

Syftet med de föreslagna ändringarna i lagringstiderna för uppgifter om fysiska personers betalningsstörningar är att göra situationen för fysiska personer skäligare i synnerhet när den fordran som ligger till grund för anteckningen om betalningsstörning har betalats. Samtidigt säkerställer man att lagringstiderna bättre uppfyller kraven på öppenhet och proportionalitet i behandlingen av personuppgifter. Med tanke på syftet med och enhetligheten i kreditupplysningslagen är målet också att förbättra läget för företagare i motsvarande ställning.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Rättslig grund för behandling av personuppgifter i enlighet med kreditupplysningslagen

Kreditupplysningslagen innehåller väldigt detaljerade bestämmelser om behandlingen av personuppgifter. Bestämmelserna är möjliga endast om den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter utgörs av artikel 6.1 c eller e i dataskyddsförordningen. När behandlingen grundar sig på artikel 6.1 c eller e ska det också finnas en grund för den i unionsrätten eller medlemsstatens nationella rätt. Dataskyddsförordningen medför inte i sig något krav på en speciallag för varje enskild behandling. Enligt skäl 45 i dataskyddsförordningen bör medlemsstaternas nationella rätt också reglera frågan huruvida en personuppgiftsansvarig som utför en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i myndighetsutövning ska vara en offentlig myndighet eller någon annan fysisk eller juridisk person som omfattas av offentligrättslig lagstiftning, om detta motiveras av allmänintresset.

I Finland har det inte föreskrivits att de kreditupplysningsregister som avses i kreditupplysningslagen ska föras av en myndighet, utan de som ansvarar för dem är privata aktörer som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Dessa aktörer behandlar både positiva och negativa kreditupplysningar. Ett nytt positivt kreditupplysningsregister bereds dock, i enlighet med riktlinjerna från ministerarbetsgruppen för utvecklande av rättsstaten och för inre säkerhet, med utgångspunkt i att registret förs av en myndighet. Styrgruppen för det projekt som bereder ett positivt kreditupplysningsregister fastställde i maj 2020 att det bör föreslås att Inkomstregistrenheten vid Skatteförvaltningen ska förvalta registret. Denna lösning skulle innebära att det i Finland är en myndighet som svarar för denna nya uppgift som gäller behandling av kreditupplysningar. Underarbetsgruppen med ansvar för beredningen av lagstiftningen har dessutom föreslagit att det i det positiva kreditupplysningsregistret ska få registreras bland annat uppgifter om dröjsmål med betalningen i fråga om vissa krediter, uppgifter om att ett betalningsprogram eller ett företagssaneringsprogram för skuldsanering har fastställts för den registrerade och uppgifter om att förfarandet har förfallit samt uppgifter om kreditförbud som personen själv har lämnat (Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2021:13). Dessa uppgifter ingår också i kreditupplysningsregister enligt kreditupplysningslagen.

Med bedrivande av kreditupplysningsverksamhet avses sådan insamling, bearbetning och registrering av kreditupplysningar i syfte att lämna ut dem som sker som självständig näringsverksamhet. Kreditupplysningslagen utgörs i stor utsträckning av registerbaserad reglering, som omfattar både register över företagskreditupplysningar och register över personkreditupplysningar. Kreditupplysningar behandlas dessutom särskilt av kreditgivare delvis med stöd av kreditupplysningslagen och delvis med stöd av annan lagstiftning. Syftet med kreditupplysningsverksamheten är att främja identifieringen av avtalsparter och bedömningen av deras tillförlitlighet i

situationer där betalningen inte sker samtidigt som varan eller tjänsten tillhandahålls eller en annan prestation fullgörs. En av de situationer där det är viktigt att bedöma kundens betalningsförmåga och tillförlitlighet är vid kreditgivning. För hanteringen av kreditrisker samlar kreditgivaren in information om kreditsökanden från flera olika källor, som utöver kreditsökanden själv kan vara bland annat kreditgivarens egna kundregister, myndighetsregister samt kreditupplysningsregister som upprätthålls som affärsverksamhet. I kreditupplysningsregistren registreras med stöd av gällande 13 § i kreditupplysningslagen samma uppgifter som i vissa myndighetsregister.

Genom bedömningen av personens eller företagets betalningsförmåga och tillförlitlighet kan kreditgivarna bättre förebygga riskfylld kreditgivning. Riskhanteringen är viktig för att kreditmarknaden ska fungera. Att kreditmarknaden fungerar är å sin sida viktigt för all ekonomisk verksamhet. Kreditupplysningarnas betydelse har ökat också i många andra situationer, och de används för bedömning av tillförlitligheten till exempel vid uthyrning av bostäder, i myndigheternas beslutsfattande och i arbetslivet. Bedömningen av tillförlitligheten är viktig bland annat för att man ska kunna förebygga missbruk som riktar sig mot myndigheter eller företag samt annan lagstridig verksamhet. Kreditupplysningar utnyttjas bland annat vid säkerhetsutredningar.

Till de centrala principerna för kreditupplysningsverksamheten hör dock även att individer och sammanslutningar av individer har rätt att bli bedömda utifrån korrekta och i det aktuella fallet relevanta uppgifter. De som bedriver kreditupplysningsverksamhet utnyttjar i sin verksamhet i stor utsträckning också uppgifter i myndigheternas register, såsom uppgifter ur handelsregistret, näringsförbudsregistret och utskökningsregistret. Med beaktande av att behandlingen av kreditupplysningar också omfattar behandling av olika slags uppgifter om betalningsstörningar som kan ha negativa konsekvenser för den registrerade är det motiverat med detaljerade och noggrant avgränsade bestämmelser om kreditupplysningsverksamheten. För det första tjänar bestämmelserna i kreditupplysningslagen riskhanteringen på kredit- och finansmarknaden, för det andra skyddar de detaljerade skyldigheter som i lagen åläggs den som bedriver kreditupplysningsverksamhet såväl företag som fysiska personer från att bedömas på basis av felaktiga eller irrelevanta uppgifter. Regleringen av kreditupplysningsverksamheten kan således anses uppfylla ett mål av allmänt intresse.

I denna proposition föreslås det att artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen ska utgöra den primära rättsliga grunden för behandling av personuppgifter som utförs av den som bedriver kreditupplysningsverksamhet och som gjort en anmälan enligt kreditupplysningslagen. Den behandling av personuppgifter som det föreskrivs om i kreditupplysningslagen behövs för att utföra en uppgift av allmänt intresse. Bedrivandet av kreditupplysningsverksamhet är en viktig uppgift som betjänar olika samhällsaktörer, och kreditupplysningsverksamheten och de förfaranden som iakttas i den kan ha en direkt inverkan på människors och företags verksamhetsmöjligheter. Bedömningen stöds av en proposition i Sverige (Regeringens proposition 2017/18:120), som gällde lagändringar som nu har trätt i kraft. Den svenska regeringens proposition utgick från att kreditupplysningsverksamheten kan uppfylla ett mål av allmänt intresse. Denna slutsats har man kommit till även i Danmark. I enlighet med lagförslag 1 i denna proposition ska kreditupplysningsverksamhet i Finland fortsättningsvis utövas av enskilda näringsidkare. Enligt förslaget är det inte fråga om en offentlig förvaltningsuppgift. Dataskyddsförordningen möjliggör också denna lösning.

Kreditupplysningslagens tillämpningsområde

Den primära rättsliga grunden för den behandling av personkreditupplysningar som utförs av dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet utesluter inte andra rättsliga grunder för behandling av personuppgifter. Det är också möjligt att behandla kreditupplysningar med stöd av annan lagstiftning, såsom kreditinstitutslagen, även om den gällande kreditupplysningslagen delvis tillämpas också i dessa situationer. Den rättsliga grunden för i synnerhet kreditinstituts och andra kreditgivares behandling av personkreditupplysningar kan vara också någon annan än artikel 6.1 e, till exempel artikel 6.1 b, om behandlingen grundar sig på ett avtalsförhållande med den registrerade och bestämmelserna i dataskyddsförordningen är direkt tillämpliga på behandlingen. Det föreslås att bestämmelserna i kreditupplysningslagen avgränsas tydligare så att de huvudsakligen gäller endast dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Samtidigt överensstämmer de föreslagna bestämmelser som gäller kreditgivare i större utsträckning med lagstiftningen i andra EU-medlemsstater. I största delen av medlemsstaterna är dataskyddsförordningen och annan lagstiftning som gäller kreditgivare direkt tillämplig på kreditgivarnas behandling av personuppgifter.

Bedömning av kreditvärdighet

Kreditupplysningslagen innehåller särskilda bestämmelser om utarbetandet av bedömningar av kreditvärdighet, där de uppgifter som uttryckligen nämns i lagen, inklusive uppgifter om betalningsstörningar, kan användas. Oberoende av om de bedömningar av kreditvärdighet som avses i 16 § i kreditupplysningslagen i alla situationer kan jämföras med den profilering som avses i artikel 22 i dataskyddsförordningen, har den profilering som det föreskrivs om i kreditupplysningslagen avsevärda konsekvenser för den registrerade. Med beaktande av arten av de uppgifter som används för de bedömningar av fysiska personers kreditvärdighet som avses i 16 § i kreditupplysningslagen och med beaktande av konsekvenserna av bedömningarna, föreslås det att det till 16 § i kreditupplysningslagen fogas bestämmelser om särskilda skyddsåtgärder. Enligt det föreslagna 16 § 2 mom. ska den registrerade ha möjlighet att uttrycka sin åsikt om kreditvärdighetsklassen och vid behov kräva att den som bedriver kreditupplysningsverksamhet gör en ny bedömning av kreditvärdigheten.

Lagringstider

I propositionen föreslås det att lagringstiderna för vissa personkreditupplysningar ska förkortas till en månad när fordran har betalats. De personkreditupplysningar vars lagringstid förkortas omfattar sådana uppgifter om betalningsstörning som konstaterats av en myndighet, utsökningsuppgifter och uppgifter om en borgenärs anmälan om betalningsstörning. Lagringstiden för uppgifter om konkurs föreslås bli tydligare bunden till deras lagringstid i konkurs- och företagsregisterregistret. Enligt förslaget preciseras lagringstiden för utsökningsuppgifter så att personkreditupplysningar ska avföras när fordran har preskriberats slutgiltigt. Det föreslås också att den förlängande effekt som nya anteckningar om betalningsstörning enligt 18 § 3 mom. i kreditupplysningslagen har ska slopas. Lagringstiden ska beräknas självständigt för varje anteckning om betalningsstörning. Nya anteckningar om betalningsstörning ska inte inverka på lagringstiden för gamla anteckningar om betalningsstörning.

Det föreslås att lagringstiderna för vissa uppgifter om företagskreditupplysningar ändras i syfte att säkerställa en enhetlig reglering och med anledning av att de har liknande negativa konsekvenser som personkreditupplysningar för i synnerhet små företag. När det gäller företagskreditupplysningar ska betalningen av en fordran leda till att lagringstiden för anteckningen om betalningsstörning förkortas till en månad, när anteckningen om betalningsstörning grundar sig på uppgift om dom i fordringsmål, protest av växel, vissa utsökningsuppgifter, vissa offentliggjorda skatte- och försäkringsfordringar eller tratta. När det gäller uppgifter om konkurs föreslås en motsvarande ändring som i fråga om personkreditupplysningar, det vill säga att lagringstiden

för anteckningar om betalningsstörningar tydligare kopplas till hur länge uppgifterna lagras i konkurs- och företagssaneringsregistret. Därtill ändras lagringstiden för sådana anteckningar om näringsförbud som avses i 28 § 1 mom. 8 punkten i kreditupplysningslagen så att en anteckning ska avföras ur kreditupplysningsregistret när näringsförbudet upphör. När det gäller företagskreditupplysningar föreslås på motsvarande sätt som i fråga om personkreditupplysningar att lagringstiden för en anteckning inte längre förlängs på grund av en ny anteckning. Detta betyder att lagringstiden för varje anteckning om betalningsstörning som registreras som företagskreditupplysning beräknas självständigt, oberoende av senare anmärkningar.

Kundanmärkningsregister

I betaltjänstlagen tillåts behandling av så kallade kundanmärkningsuppgifter. Genom bestämmelserna har kraven i betaltjänstdirektivet genomförts. Regleringen är dock inte lika detaljerad och noggrant avgränsad som den motsvarande regleringen i kreditinstitutslagen, som gäller kreditinstitut och betalningsinstitut. Riksdagen har tidigare godkänt regeringens proposition RP 87/2019 rd (ShUB 1/2020 rd; RSv 12/2020 rd), i vilken det föreslogs att rätten att behandla uppgifter om brott och brottsmisstankar tas in i lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995) och i försäkringsbolagslagen (521/2008). Den godkända regleringen motsvarar i stor utsträckning bestämmelserna i kreditinstitutslagen. Bestämmelserna om kreditinstitut och betalningsinstitut har inte godkänts med grundlagsutskottets medverkan, men grundlagsutskottet har vid behandlingen av de lagförslag som gällde försäkringsanstalter ansett att det eftersträvade syftet med bestämmelserna om kundanmärkningsregister är godtagbart (GrUU 17/2019 rd).

Det föreslås att betaltjänstlagen ändras så att det i 86 § ingår en hänvisning till 15 kap. 18 a § i kreditinstitutslagen. En motsvarande hänvisning ingår i lagen om betalningsinstitut. Med beaktande av att en del av betaltjänstleverantörerna samtidigt är betalningsinstitut eller kreditinstitut omfattas dessa betaltjänstleverantörer redan av bestämmelserna i kreditinstitutslagen. Det faktum att de i motsvarande situationer kan behandla kundanmärkningsuppgifter enligt lindrigare krav med stöd av betaltjänstlagen gör det möjligt att kringgå bestämmelserna i kreditinstitutslagen. Det bör även beaktas att det i Finland också finns mindre betaltjänstleverantörer i fråga om vilka det är oklart i vilken utsträckning de har behandlat kundanmärkningsuppgifter med stöd av betaltjänstlagen. När det gäller dessa tjänstleverantörer är det viktigt att säkerställa att de inte kan behandla känsliga uppgifter på andra grunder än större betaltjänstleverantörer.

Grundlagsutskottet har vidare ansett det vara viktigt att regleringen i fråga om känsliga uppgifter är detaljerad och noggrant avgränsad. De gällande bestämmelserna i betaltjänstlagen bedöms inte uppfylla dessa krav. Dessutom har grundlagsutskottet i fråga om försäkringslagstiftningen ansett det vara viktigt att säkerställa att regleringen är förenlig med dataskyddsförordningen. I samband med beredningen av ändringarna av betaltjänstlagen har det bedömts om bestämmelserna i kreditinstitutslagen är tillräckliga i förhållande till vad dataskyddsförordningen förutsätter när det gäller skyddsåtgärder för behandlingen av uppgifter i anslutning till brott. Regleringen bedöms uppfylla såväl kraven på att bestämmelser om behandlingen av känsliga uppgifter ska vara detaljerade och noggrant avgränsade som kraven i dataskyddsförordningen, och därför föreslås det att bestämmelserna i kreditinstitutslagen ska tillämpas som sådana på betaltjänstleverantörerna. Den rättsliga grunden för den behandling av i betaltjänstlagen avsedda personuppgifter som hänför sig till kundanmärkningsregister ska utgöras av artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen. Förebyggande av bedrägerier och annat missbruk som riktar sig mot betaltjänstverksamheten ska betraktas som utförande av en uppgift av allmänt intresse i enlighet med artikel 6.1 e.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 De största konsekvenserna av de ändringar som föranleds av dataskyddslagstiftningen

Ändringarna i kreditupplysningslagen och betaltjänstlagen leder till ett starkare skydd för personuppgifter och till ett starkare rättsskydd för registrerade fysiska personer. De största konsekvenserna för fysiska personer föranleds av de skyddsåtgärder som enligt förslaget fogas till 16 § i kreditupplysningslagen. De konsekvenser som stärker den registrerades rättigheter påverkar alla fysiska personer som registreras i kreditupplysningsregister. Förtydligandet av regleringen bedöms samtidigt bidra till att de som använder kreditupplysningar bättre iakttar de skyldigheter som gäller dem. Den ökade medvetenheten bedöms på längre sikt minska riskerna för lagstridig behandling och personuppgiftsincidenter.

Reformen av dataskyddslagstiftningen har haft betydande ekonomiska konsekvenser. De har huvudsakligen varit en direkt följd av dataskyddsförordningen, som redan har börjat tillämpas, men ytterligare konsekvenser har orsakats av dataskyddslagen, som kompletterar dataskyddsförordningen. Att kraven är strängare och mer detaljerade än tidigare har lett till kostnader av olika grad för såväl tillsynsmyndigheter som näringsidkare i egenskap av personuppgiftsansvariga och personuppgiftsbiträden. För att iaktta kraven i dataskyddslagstiftningen har dessa aktörer också behövt ändra bland annat sina tillvägagångssätt och informationssystem.

De lagändringar som föreslås i denna proposition har i regel inga sådana självständiga ekonomiska konsekvenser till följd av dataskyddskraven som inte redan har uppkommit i samband med ikraftträdandet av de allmänna bestämmelserna om behandling av personuppgifter. Syftet med propositionen är att få de bestämmelser som föreslås bli ändrade att stämma överens med kraven i EU:s dataskyddslagstiftning och att förtydliga deras förhållande till tillämpliga allmänna författningar om behandling av personuppgifter. De ändringar i lagförslagen i propositionen som föranleds av dataskyddslagstiftningen är huvudsakligen av teknisk natur, och propositionen bedöms till denna del därför inte ha några betydande ekonomiska eller andra samhällseliga konsekvenser. När ändringarna utarbetats har strävan dessutom varit att i så hög grad som möjligt se till att nuläget och praxis kvarstår. De största konsekvenserna gäller i synnerhet bedömningen av kreditvärdighet i enlighet med kreditupplysningslagen och ändringarna i betaltjänstlagen, som gäller missbruksregister. Ändringarna gäller i väsentlig omfattning privata sammanslutningar i egenskap av personuppgiftsansvariga, vilka kan föranledas konsekvenser av olika grad beroende på företagets storlek och nuvarande praxis.

De ändringar i kreditupplysningslagen som föreslås med anledning av dataskyddsförordningen gäller i synnerhet sådana aktörer som bedriver kreditupplysningsverksamhet som behandlar personkreditupplysningar. Konsekvenserna för dem som enbart behandlar företagskreditupplysningar är ringa. De lagändringar som beror på dataskyddslagstiftningen medför heller inte några materiella ändringar som gäller andra aktörer som behandlar kreditupplysningar än de som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Ändringarna medför inte heller några ekonomiska konsekvenser för dem. De ändringar genom vilka en del av bestämmelserna avgränsas så att de exaktare gäller dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet och det faktum att bestämmelserna om andra som behandlar kreditupplysningar koncentreras till 2 kap. och 19 § kan dock medföra att även andra än de som bedriver kreditupplysningsverksamhet behöver se över sina anvisningar. I dessa ändringar beaktas de principer enligt förarbetena till den gällande lagen som gäller vilka bestämmelser som tillämpas på andra än dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Ändringarna överensstämmer således med den gällande lagens syfte. De övriga bestämmelserna i kreditupplysningslagen är enligt förarbetena till lagen inte avsedda att gälla kreditgivare eller andra användare av kreditupplysningar, till vilka uppgifter lämnas ut i enlighet med 19 §. Den eventuella administrativa bördan bedöms därför bli liten.

Avsikten är att 16 § i kreditupplysningslagen avgränsas så att den tydligare än de gällande bestämmelserna gäller dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet, och det är främst de som orsakas konsekvenser av ändringen. Eftersom de föreslagna skyddsåtgärderna inte gäller kreditgivare, medför åtgärderna inga kostnadseffekter för dem. Kreditgivarna tillämpar redan i nuläget bestämmelserna i artikel 22 i dataskyddsförordningen som sådana på automatiserat beslutsfattande och profilering, och deras praxis ändras inte heller så att förslaget medför någon administrativ börda. De föreslagna ändringarna i betaltjänstlagen orsakar konsekvenser främst för sådana be-taltjänstleverantörer som inte är kreditinstitut eller betalningsinstitut.

Förslagen medför inga kostnader för fysiska personer eller myndigheter. Vissa ändringar kan emellertid leda till att dataombudsmannen får extra arbete, som beror på hur aktiva de registrerade är. Bedömningen av konsekvenserna för dataskyddet har utarbetats som tjänsteuppdrag. Under remissbehandlingen ombads remissinstanserna särskilt ta ställning till konsekvensbedömningen, som sedan har preciserats i samarbete med vissa remissinstanser under den fortsatta beredningen.

4.2.2 De största konsekvenserna av ändringarna av lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar

De ändringar som gäller lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar beror inte i sig på dataskyddsförordningen, även om dataskyddsförordningen förutsätter att också deras proportionalitet bedöms. En mer detaljerad bedömning av konsekvenserna av förkortningen av lagringstiderna har gjorts inom de ovannämnda separata projekten. I denna proposition ingår de mest centrala konsekvenser som framgick av remissvaren.

För närvarande har cirka 392 000 personer anteckningar om betalningsstörningar. Förkortningen av lagringstiden vid betalning av fordran bedöms föranleda de positiva konsekvenser som beskrivs nedan, i synnerhet för de personer och företag som har betalat eller betalar den fordran som ligger till grund för anteckningen. Antalet fysiska personer som i alla enskilda anteckningar om betalningsstörning har en anteckning om betalning var vid beredningen av propositionen cirka 9 700. Antalet företag som i alla enskilda anteckningar om betalningsstörning har en anteckning om betalning var cirka 6 200.

Ändringarna i lagringstiderna bedöms ha konsekvenser av olika grad för dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet och för dem som använder kreditupplysningar. Ändringarna leder till konsekvenser för informationssystemen hos dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. De största konsekvenserna gäller kreditinstitut och andra kreditgivare vid kreditgivning och kreditriskhantering. Konsekvenserna varierar beroende på omfattningen och arten av kreditgivarens verksamhet. Av myndigheterna bedöms särskilt Utsökningsverket drabbas av ekonomiska konsekvenser. Också bedömningen av konsekvenserna av ändringarna i lagringstiderna har i huvudsak utarbetats som tjänsteuppdrag. Konsekvenserna i fråga om lagringstiderna har bedömts bland annat utifrån remissvaren på den bedömningspromemoria som utarbetats som förstudie, statistik från dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet, forskningsdata om överskuldssättning och betalningsstörningar samt hörande av intressentgrupper.

4.2.3 Konsekvenser för hushållen

Genom förkortningen av lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar underlättas ställningen för de gäldenärer som kan betala sina försummade betalningar. En anteckning om betalningsstörning gör det svårt eller till och med omöjligt att få kredit och kan göra det svårare att få exempelvis hemförsäkring och hyresbostad. Genom att införa en kortare lagringstid för

uppgifter om betalningsstörningar när fordran betalats kan man lindra de negativa konsekvenserna av anteckningarna och på så sätt förbättra ställningen för människor och hushåll som råkat i ekonomiska svårigheter.

Enligt en studie ledde en förkortning av lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar i Sverige till en avsevärd ökning av sysselsättningen, till en ökning av rörligheten mellan regionerna, till förbättrade inkomster och till ökad kreditgivning (Bos, Breza och Liberman (2016): The Labor Market Effects of Credit Market Information, National Bureau of Economic Research, Working Paper Series). Utifrån erfarenheterna av förkortningen av lagringstiderna i Sverige går det inte att direkt sluta sig till vilka kvantitativa konsekvenser denna proposition kommer att få, eftersom den svenska studien gällde en annan målgrupp och eftersom den svenska lagen till sitt innehåll avviker från den finska kreditupplysningslagen. Propositionens konsekvenser gäller huvudsakligen dem som betalar alla de skulder som har lett till betalningsstörningar. Antalet personer som har betalat alla sådana skulder är enligt Suomen Asiakastieto Oy:s uppgifter för närvarande cirka 9 700. De svenska erfarenheterna stöder dock den allmänna bedömningen att de föreslagna ändringarna har positiva konsekvenser för ställningen för dem som betalat sina skulder och vars anteckningar om betalningsstörningar därmed avförts, bland annat för personernas sysselsättning och möjligheter att få kredit.

Ändringarna kan också leda till att fysiska personers livshantering och välbefinnande förbättras. Institutet för hälsa och välfärd har bedömt att konsekvenserna är särskilt betydande för unga. Överskuldsättning är en faktor som avsevärt försämrar hälsan och välbefinnandet. Den är särskilt kopplad till långvariga situationer. Överskuldssättningens konsekvenser för hälsan och välbefinnandet kan också ha betydelse för samhället som helhet.

Det faktum att en anteckning om betalningsstörning snabbare avförs ur registret innebär ändå inte automatiskt att de ekonomiska svårigheter som ligger till grund för anteckningen upphör. När låntagarnas kreditvärdighet bedöms utifrån knappare uppgifter kan det i enskilda fall hända att kredit lämnas till personer som inte har möjlighet att klara av återbetalningen, vilket ur individens synvinkel snabbt kan leda till nya anteckningar om betalningsstörningar och därigenom till att överskuldssättningen till och med ökar. Till följd av eventuella kreditbeslut av lägre kvalitet kan kreditgivarna dessutom komma att höja priset på krediterna för åtminstone en del av låntagarna eller bevilja allt färre låntagare kredit. Det finns också en risk för att ett snabbare avförande av anteckningar om betalningsstörning till följd av betalning i vissa fall kan ge gäldenären incitament att betala skulden på andra sätt, såsom genom att låna medel av släktingar och vänner, till exempel när personen söker bostad.

Personkreditupplysningar får i de fall som anges i lag lämnas ut och användas för att bedöma arbetssökandes och arbetstagares tillförlitlighet när arbetssökanden ska arbeta med sådana uppgifter som kräver särskild tillförlitlighet, till exempel när uppgifterna inbegriper rätt att på arbetsgivarens vägnar fatta beslut om betydande ekonomiska åtaganden, eller när en person väljs till ansvarsperson för ett företag. Uppgifter om betalningsstörningar kan i vissa fall hindra en person från att bli anställd eller från att avancera i arbetet. Ett snabbare avförande av uppgifter om betalningsstörningar kan i enskilda fall förbättra individens möjligheter att få arbete eller avancera till andra arbetsuppgifter.

De föreslagna ändringarna i lagringstiderna förbättrar ställningen för i synnerhet sådana personer vars anteckningar har berott på tillfälliga ekonomiska svårigheter. Det är dock svårt att uppskatta det exakta antalet personer som berörs av ändringen.

4.2.4 Konsekvenser för företagen

Konsekvenser för företag i egenskap av gäldenärer

Konsekvenserna av en anteckning om betalningsstörning för en företagare är ofta jämförbara med konsekvenserna för en privatperson, eftersom till exempel möjligheterna att få kredit, ingå hyresavtal för en lokal eller beställa material på räkning försämras på grund av anteckningen. Enligt Företagarna i Finland rf är det inte alltid möjligt för företag att ens mot garantiavgift eller förhandsbetalning få försäkringar eller annan basservice som behövs för företagsverksamhet. Anteckningar om betalningsstörning hos ett företag med ekonomiska svårigheter kan ha konsekvenser inte bara för ansvarspersonen utan också för ansvarspersonens andra företag. När lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörning förkortas i sådana fall där den fordran som ligger till grund för anteckningen har betalats i sin helhet, blir det lättare att bedriva företagsverksamhet och att inleda företagsverksamhet. De föreslagna ändringarna kan ha en sysselsättningsfrämjande effekt bland annat i och med att de förbättrar möjligheterna för företagare att börja om på nytt.

Utöver att det kan hända att det blir svårare att få kredit och att priset på krediten stiger, drabbas företagen av andra slags konsekvenser i anslutning till företagsfinansieringen, i synnerhet när de som använder kreditupplysningar bedömer riskerna i anslutning till kundföretaget i samband med bedömningen av om varor eller tjänster kan säljas på räkning eller på kredit. Det faktum att en del av uppgifterna om betalningsstörningar föreslås vara tillgängliga under en kortare tid än för närvarande kan leda till att det blir vanligare med krav på betalning i förskott eller på säkerheter. Ändringen kan således leda till att handeln mellan företag försvåras och till att företagens kostnader ökar. Inga ändringar föreslås ändå i bestämmelserna om information om företags betalningsvana, som finns i 25 § i kreditupplysningslagen. Denna information kan också användas vid bedömning av företags kreditvärdighet.

De som bedriver kreditupplysningsverksamhet

De föreslagna ändringar i kreditupplysningslagen som beror på dataskyddsförordningen medför kostnader främst för sådana aktörer som bedriver kreditupplysningsverksamhet som behandlar personkreditupplysningar. Kostnadseffekter bedöms uppstå i synnerhet av att företagen i viss mån blir tvungna att anpassa sin verksamhet till lagändringarna. Det är omöjligt att exakt uppskatta storleken av de kostnader som orsakas dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet, med beaktande av att de ändringar som lagändringarna medför är svåra att särskilja från de ändringar som redan har genomförts med anledning av dataskyddsförordningen. Det går dock inte att utesluta att ytterligare kostnadseffekter uppstår i synnerhet av de föreslagna ändringarna i bestämmelserna om bedömning av fysiska personers kreditvärdighet. De eventuella ytterligare kostnaderna bedöms ändå bli måttliga. Ändringarna medför inte heller några negativa konsekvenser för förutsättningarna i kreditupplysningsverksamheten, konkurrensen mellan företagen eller andra villkor för näringsverksamheten, eftersom de i lika hög grad gäller alla företag som tillhandahåller tjänsterna i Finland. Hur omfattande kostnadseffekterna och den administrativa bördan blir kan dock bero på arten och omfattningen av den kreditupplysningsverksamhet som bedrivs med stöd av de ändrade bestämmelserna. De aktörer som bedriver kreditupplysningsverksamhet och som behandlar endast företagskreditupplysningar föranleds inga kostnadseffekter, med undantag för de nedannämnda konsekvenser som beror på de föreslagna ändringarna av lagringstiderna för vissa kreditupplysningar. När det gäller behandlingen av företagskreditupplysningar ändras inte kraven i lagen till övriga delar.

I bestämmelserna om utlämnande av personkreditupplysningar föreslås lagstiftningstekniska ändringar som inte medför några betydande förändringar i de förfaranden för utlämnande av

personuppgifter som tillämpas av dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. De krav som gäller utlämnandet av uppgifter förblir oförändrade, utom i fråga om näringsförbud. Bestämmelserna om utlämnande av uppgifter om näringsförbud begränsas till att gälla uttryckligen gällande näringsförbud. Det kan inte helt uteslutas att denna ändring medför kostnadseffekter, men inte heller i nuläget ska de sekretessbelagda uppgifterna om näringsförbud som upphört lämnas ut. Ändringar av eventuella anvisningar om utlämnande av dessa uppgifter kan medföra en liten administrativ börda. Eventuella kostnadseffekter eller administrativa bördor beror på i vilken omfattning den som bedriver kreditupplysningsverksamhet lämnar ut personuppgifter.

I kreditupplysningslagen föreslås dessutom flera lagstiftningstekniska ändringar i syfte att beakta de direkt tillämpliga bestämmelserna i dataskyddsförordningen. Dessa gäller i synnerhet krav som ställs på registrering av kreditupplysningar, information till registrerade och tillsyn. En del av bestämmelserna avgränsas dock noggrannare till att gälla dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet, och avsikten är att koncentrera bestämmelserna om andra aktörer som behandlar kreditupplysningar till 2 kap. och 19 § för att regleringen ska vara transparentare för registrerade fysiska personer och tydligare för dem som behandlar kreditupplysningar. Genom dessa ändringar beaktas de principer enligt förarbetena till den gällande lagen som gäller vilka bestämmelser som tillämpas på andra än dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Ändringarna överensstämmer således med den gällande lagens syfte. Det kan uppstå en liten administrativ börda för dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet på grund av att de kan behöva göra ändringar i eventuella anvisningar till personalen och på grund av att man i och med ändringarna kommer att tillämpa bestämmelserna i dataskyddsförordningen som sådana på skyldigheterna att informera fysiska personer, med undantag för vissa skyldigheter som grundar sig på genomförandet av EU:s konsumentskyddslagstiftning. Dessa gäller dock främst andra aktörer som behandlar kreditupplysningar än de som bedriver kreditupplysningsverksamhet. På motsvarande sätt kan administrativa bördor orsakas av att bestämmelserna i kreditupplysningslagen endast tillämpas på rättelse av andra fel än felaktiga personuppgifter. Dataskyddsförordningen är direkt tillämplig på rättelse av personuppgifter.

De största ekonomiska konsekvenserna för dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet och som behandlar personuppgifter föranleds av att det i 16 § i kreditupplysningslagen föreslås särskilda skyddsåtgärder för att trygga den registrerades rättigheter. Även om en del av kraven i praktiken följer av direkt tillämpliga bestämmelser i dataskyddsförordningen, föranleder de föreslagna skyddsåtgärderna ändringar i praxis hos dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Skyddsåtgärderna kan i synnerhet leda till att fler registrerade begär omprövning av utförda bedömningar av kreditvärdighet. De ekonomiska konsekvenserna beror på nuvarande profileringspraxis hos dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet och omfattningen av den samt i vilken utsträckning de registrerade utövar sina rättigheter. Dessutom beror de exakta konsekvenserna på hur förfarandet avviker från hur gällande bestämmelser i lag och dataskyddsförordningen tillämpas på rättelse av felaktiga personkreditupplysningar. Administrativ börda eller kostnadseffekter kan också orsakas av anvisningar till personalen. De ekonomiska konsekvenserna bedöms variera från administrativa bördor till direkta kostnadseffekter. Det bedöms att de eventuella kostnadseffekterna kommer att uppgå till högst 1–2 årsverken. Kostnadseffekterna skulle ändå kunna bli större, om de skyddsåtgärder som föreskrivs i dataskyddsförordningen skulle tillämpas direkt på bedömningarna av kreditvärdighet. För att kostnadseffekterna ska bli rimligare föreslås i propositionen skyddsåtgärder som bättre beaktar kreditupplysningsverksamhetens karaktär.

Förkortningen av lagringstiderna har konsekvenser för informationssystemen hos både sådana aktörer som bedriver kreditupplysningsverksamhet som behandlar personkreditupplysningar och sådana som behandlar företagskreditupplysningar. Behandlingen av anmälningar om betal-

ning leder till en ökad arbetsvolym för dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Slöspandet av den förlängande effekten av anteckningar om betalningsstörningar gör dock den tillämpliga lagstiftningen tydligare, samtidigt som både mängden utredningsarbete och kundernas behov av rådgivning minskar när det gäller registreringen av uppgifter. Det extra arbete som ändringarna i lagringstiderna föranleder blir således totalt sett litet.

Till den del de anteckningar om betalningsstörning som ska avföras har påverkat bedömningen av en fysisk persons eller ett företags kreditvärdighet, kan avförandet av uppgifterna även göra att bedömningarna av kreditvärdigheten behöver ses över. Detta medför dock inte en arbetsvolym som motsvarar den som bedöms följa av de föreslagna nya skyddsåtgärderna för registrerade. De som bedriver kreditupplysningsverksamhet bedömer att ändringen inte har någon betydande inverkan på det tekniska genomförandet av de metoder för kreditvärdighetsklassificering som används, men att ändringen inverkar på metodernas förmåga att ta fram prognoser.

Kreditinstitut

Ändringarna i lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar har konsekvenser för kreditinstituten. Kreditinstituten använder uppgifter om betalningsstörningar vid kreditgivning och för att uppfylla kraven på hantering av kreditrisker och motpartsrisker. Kraven grundar sig på kreditinstitutslagen, konsumentskyddslagen och Finansinspektionens föreskrifter. Ett kreditbeslut ska enligt Finansinspektionens föreskrifter grunda sig på en kreditanalys. Kreditanalysen ska ge en tillräckligt omfattande bild av den kund som ansöker om kredit, av kundens kreditvärdighet och av det projekt som ska finansieras. Företagskunders bokslutsuppgifter och enskilda kunders uppgifter om inkomster och utgifter samt kreditupplysningar är sådana basuppgifter för utredning av kundens ekonomiska ställning och kreditvärdighet som används när beslut om krediter fattas. Enligt Finansinspektionens föreskrifter ska i kreditbeslut vikt fästas vid bland annat kundens aktuella, historiska och framtida återbetalningsförmåga med beaktande av kundens samtliga tillgångar och exponeringar. Detta är en av flera omständigheter som ska beaktas, och dessutom finns det ytterligare faktorer som ska beaktas när det gäller bostadsaktiebolagslån och företagskrediter. När det gäller företagskrediter ska också exempelvis utvärderingen av företagsledningens kompetens och expertis beaktas.

Förkortningen av lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar medför att det finns mindre information att tillgå vid kreditbeslut, eller också blir man tvungen att få låntagarens uppgifter om sin betalningshistoria bekräftade i andra källor, i synnerhet myndighetsregister. Konsekvenserna drabbar i större utsträckning nya kunder, i fråga om vilka det inte finns uppgifter om betalningshistorien att tillgå. Nya kunder kan bli tvungna att lämna kontoinformation som omfattar en längre tidsperiod än vad som för närvarande krävs vid kreditgivning. Det kan också bli vanligare att intyg ur utsökningsregistret används för bedömning av kreditvärdighet. Ändringarna i processen för kreditgivning medför en administrativ börda, och kostnaderna för processen kan komma att stiga. Dessutom är det möjligt att behandlingstiderna för kreditansökningar förlängs.

Förkortningen av lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar försvårar bedömningen av kreditrisken och kan leda till att de kreditbeslut som kreditgivarna fattar är av sämre kvalitet än tidigare, vilket i sin tur kan leda till större kreditförluster än för närvarande. Kundens kreditrisk kommer sannolikt i många fall att bedömas vara högre än med nuvarande lagringstider, vilket kan leda till att kreditgivarna höjer priset på sina krediter till kunderna för att kompensera för den ökade risknivån. Dessutom är det möjligt att en del av de kunder som för närvarande skulle få ett positivt kreditbeslut inte får det i framtiden på grund av att kreditbesluten är av lägre kvalitet och risknivån därmed höjs.

Informationen om betalningsstörningar är viktig för att det ska kunna göras tillförlitliga bedömningar av kreditrisken under hela kredittiden. Vid uppföljningen av krediten kan nya anteckningar om betalningsstörning leda till att kunden blir insolvent eller till att kundens kreditvärdighetsklassificering försämrar. Detta är ett viktigt led i hanteringen av kreditrisker och kapitaltäckning. När gamla uppgifter om betalningsstörningar används i bankernas kreditriskmodeller blir prognoserna för kundens framtida insolvens bättre och precisare. Information om att kunden inte har gamla anteckningar om betalningsstörningar förbättrar å sin sida prognosen att kunden tillfrisknar eller behåller sin låga kreditrisk.

Förkortningen av lagringstiderna kan påverka kreditinstitutens kapitaltäckningsanalyser och även påverka definitionen av insolvens och riskparametermodellerna för kapitaltäckningsanalyser hos de banker som tillämpar metoder baserade på intern riskklassificering (IRBA). Om det blir svårare att använda anteckningar om betalningsstörningar vid riskbedömningen och riskhanteringen, är det möjligt att problemkrediterna och kreditförlusterna ökar. Eftersom informationen om betalningsstörningar fås också ur andra källor, kommer de föreslagna lagändringarna sannolikt inte att ha några konsekvenser för stabiliteten på finansmarknaden. Dessutom har det bedömts att de personer med anteckningar om betalningsstörning vars alla fordringar har betalats utgör en liten andel av alla personer med betalningsstörningar.

De föreslagna ändringarna i lagringstiderna kan bedömas medföra konsekvenser för kreditinstituten, eftersom arbetsvolymen ökar i och med att instituten måste se över de modeller för beräkning av kreditrisker som används och vid behov ansöka om ny koncession för sin verksamhet eller göra en ny anmälan till tillsynsmyndigheten. I de fall där en ny koncessionsansökan behövs uppgår kostnaderna enligt Finansinspektionens uppskattning till några tusen euro.

Andra kreditgivare

De föreslagna ändringarna i lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar har konsekvenser också för andra kreditgivare utöver kreditinstituten. De huvudsakliga konsekvenserna gäller kreditgivningen och är liknande som för kreditinstituten. När det gäller konsumentkrediter ingår kontroll av kreditupplysningar enligt konsumentskyddslagen i skyldigheten att bedöma en konsumentens kreditvärdighet innan kredit lämnas.

På motsvarande sätt som när det gäller kreditinstituten innebär förkortningen av lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar att det finns mindre information att tillgå när man fattar kreditbeslut. Detta kan inverka på kvaliteten på de kreditbeslut som fattas. Alternativt blir man tvungen att få låntagarens uppgifter om sin betalningshistoria bekräftade i andra källor. Ändringarna i processen för kreditgivning medför en administrativ börda av olika grad beroende på kreditgivarens storlek och verksamhetens karaktär. Det är möjligt att behandlingstiderna också hos andra kreditgivare förlängs.

Andra användare av kreditupplysningar

Det finns också andra aktörer än kreditgivare som använder personkreditupplysningar i enlighet med kreditupplysningslagen och till vilka personkreditupplysningar kan lämnas ut. De påverkas av ändringarna i lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar. För andra användningsändamål än kreditgivning används vanligen sådana utdrag med personkreditupplysningar som det föreskrivs om i 10 § i kreditupplysningslagen. De uppgifter om betalningsstörning som avses i kreditupplysningslagen är av avsevärd betydelse i sådana fall där den som använder uppgifterna om betalningsstörning inte har tillgång till någon annan källa eller endast i begränsad utsträckning har möjlighet att annars försäkra sig om kundens eller avtalspartens tillförlitlighet

och tidigare betalningsbeteende. Den föreslagna lagändringen påverkar inte i sig möjligheten att använda utdrag med personkreditupplysningar.

Kreditupplysningar är viktiga när man ingår hyresavtal. Hyresvärdar använder anteckningar om fysiska personers betalningsstörningar vid bedömningen av avtalspartens betalningsförmåga och av avtalspartens tillförlitlighet i vidare bemärkelse. Privata hyresvärdars kundrelationer är i praktiken ofta sporadiska och av engångsnatur, och utdrag med personkreditupplysningar är den huvudsakliga källan när det gäller att säkerställa hyresgästens betalningsförmåga och tillförlitlighet. När informationsinnehållet i kreditupplysningarna minskar, kan också hyresvärdarnas möjligheter att bedöma potentiella hyresgästers betalningsförmåga påverkas. Om hyresgästens faktiska ekonomiska situation inte har förbättrats, kan det finnas sådana dolda brister i hyresgästens betalningsförmåga som kan inverka på hyresbetalningen under avtalsförhållandet. Förkortningen av lagringstiderna kan också leda till att hyresvärdarna åtminstone i enstaka fall börjar kräva högre hyresgaranti.

Personkreditupplysningar kan användas för att bedöma tillförlitligheten hos en arbetssökande i vissa fall som det föreskrivs om i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004). Om anteckningar om betalningsstörning snabbt avförs till följd av att skulden betalas, får en arbetsgivare som rekryterar personal exempelvis till ekonomiskt ansvarsfulla uppgifter inte i alla situationer en korrekt bild av sökandens bakgrund utifrån personkreditupplysningarna. Ändringen har således också betydelse för företag vid denna typ av rekryteringar, om det inte dessutom ansöks om en normal eller omfattande säkerhetsutredning av den som ska anställas. Det är svårt att bedöma hur stor risk detta medför för arbetsgivarna. Personkreditupplysningar kan också användas vid bedömning av ett företags och dess ansvarspersoners förmåga att uppfylla sina åtaganden som avtalspart samt vid val av ansvarspersoner för företag. Till följd av ändringarna blir den tillgängliga informationen även i dessa fall knappare än tidigare.

Förkortningen av lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar har indirekta konsekvenser för borgensmän och för dem som ställer tredjemanspant. Före ställande av pant eller borgen ska kreditgivaren informera borgensmannen eller pantsättaren inte bara om huvudgäldenärens skulder och accessoriska kostnader, utan också om andra sådana omständigheter i anslutning till dennes betalningsförmåga som kan antas vara av betydelse för borgensmannen eller pantsättaren. Förkortningen av lagringstiden medför att borgensmannen och den som ställer tredjemanspant inte längre får motsvarande information som för närvarande om omständigheter som gäller gäldenärens betalningsvilja och betalningsförmåga. Personkreditupplysningar används också regelbundet vid ansvarsfull planering av indrivning. Också för indrivningsbyråerna hänför sig konsekvenserna till mängden av och kvaliteten på de uppgifter som finns att tillgå. Den brist som det knappare informationsinnehållet utgör kan eventuellt uppvägas genom att man för planeringen av indrivningen begär ett intyg också ur utskökningsregistret. Förslaget kan också ha en negativ inverkan på betalningsviljan vid indrivning. Enligt indrivningsbyråernas bedömning kan den föreslagna ändringen leda till att den frivilliga indrivningen lyckas allt sämre och till att antalet fall av ostridiga fordringar som behandlas i tingsrätten ökar.

Personkreditupplysningar lämnas ut till sådana rapporteringsskyldiga som avses i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017, nedan *penningtvättslagen*), såsom kreditinstitut, betalningsinstitut, försäkringsbolag, placeringsfonder och penning-spelssammanslutningar. Den rapporteringsskyldiga kan använda både personkreditupplysningar och företagskreditupplysningar som uppgifter om kundkontroll, för övervakning av kundförhållandet eller för bedömning av tvivelaktiga transaktioner. Den föreslagna förkortningen av lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar bedöms inte ha några betydande konsekvenser för uppgifternas användbarhet i samband med förfaranden för kundkontroll, eftersom de rapporteringsskyldiga har möjlighet att hämta uppgifter om betalningsstörningar

också ur sådana myndighetsregister där de är allmänt tillgängliga. De rapporteringsskyldiga skiljer sig dock från varandra när det gäller verksamhet, storlek, de tjänster som erbjuds och kundförhållanden. Det kan också finnas skillnader i hur de använder personkreditupplysningar. Konsekvenserna av de föreslagna ändringarna bedöms totalt sett bli små.

Betaltjänstleverantörer

De föreslagna ändringarna i betaltjänstlagen medför inga konsekvenser för sådana betaltjänstleverantörer som omfattas av kreditinstitutslagens och betaltjänstlagens bestämmelser om kundanmärkningsregister. Dessa betaltjänstleverantörer är kreditinstitut och betalningsinstitut. Det är inte i detalj känt i vilken utsträckning mindre betaltjänstleverantörer använder sig av kundanmärkningsregister. Det bedöms att de föreslagna ändringarna orsakar dessa tjänstleverantörer konsekvenser i det fall att de för närvarande redan använder sig av kundanmärkningsregister med stöd av betaltjänstlagen. Den föreslagna regleringen är mer detaljerad och noggrant avgränsad än de gällande bestämmelserna i 86 § i betaltjänstlagen, vilket kan medföra kostnadseffekter, om de föreslagna kraven inte till alla delar uppfylls i de informationssystem som används. I 15 kap. 18 a § i kreditinstitutslagen finns till exempel detaljerade bestämmelser om vilka uppgifter som får antecknas i ett kundanmärkningsregister. Förteckningen över uppgifter är uttömmande, vilket kan ha konsekvenser för informationssystemen. Också bestämmelserna om lagringstider för kundanmärkningsuppgifterna kan ha kostnadseffekter. Dessutom torde betaltjänstleverantörerna bli tvungna att uppdatera sina anvisningar om behandlingen av personuppgifter i de situationer som avses i 86 § i betaltjänstlagen. De exakta kostnadseffekterna och den administrativa bördan kan variera beroende på företagets storlek och beroende på i vilken utsträckning och på vilket sätt kundanmärkningsuppgifter har behandlats med stöd av de gällande bestämmelserna.

4.2.5 Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Propositionen har inga betydande konsekvenser för statsfinanserna eller den övriga offentliga ekonomin. Den medför emellertid kostnader för Utsökningsverket på grund av den ökning av årsverkerna som nämns i avsnitt 4.2.6.

Det bedöms att ställningen kommer att förbättras för människor och hushåll som drabbats av ekonomiska svårigheter, åtminstone för de personer som lyckas betala alla fordringar. Detta kan minska behovet av att utnyttja det ekonomiska stöd som samhället i sista hand erbjuder, till exempel för att täcka nödvändiga boendeutgifter. Ändringarna bedöms dock inte ha någon avsevärd inverkan på utgifterna inom de offentliga finanserna.

4.2.6 Konsekvenser för myndigheterna

Justitieministeriet och Rättsregistercentralen

I straffregisterlagen föreslås en ändring av den bestämmelse med stöd av vilken justitieministeriet av vägande skäl kan bevilja tillstånd att lämna ut uppgifter ur straffregistret till en myndighet för utredning och bedömning av en persons tillförlitlighet även i andra fall än de som uttryckligen anges i lagen. Enligt förslaget ska bestämmelsen i stället för justitieministeriet gälla Rättsregistercentralen. Under beredningen har det kommit fram att bestämmelsen de facto inte har tillämpats under de senaste åren, vilket innebär att ändringen inte medför några större konsekvenser för justitieministeriets och Rättsregistercentralens verksamhet, även om justitieministeriets möjlighet till rättspolitisk prövning slopas. Ändringen ökar dock rättssäkerheten, eftersom den som beslutar om utlämnande av uppgifter i alla situationer då är den personuppgiftsansvarige, som också ansvarar för att utlämnandet av personuppgifter är lagenligt.

Utsökningsverket

Konsekvenserna för myndigheterna gäller allra främst Utsökningsverket. Ur utsökningens informationssystem lämnas varje månad automatiskt de uppgifter som avses i 1 kap. 32 § i utsökningsbalken till dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Dessutom ska utmätningsmannen på gäldenärens begäran göra en i 1 kap. 32 § 3 mom. avsedd återtagningsanmälan om de uppgifter som utmätningsmannen har gett till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet, om gäldenären har betalat den fordran som drivits in genom begränsad utsökning, om den långvariga utsökningen upphör, om utsökningen upphör på grund av att utsökningsgrundens tidsfrist har löpt ut eller skulden har preskriberats eller om utsökningsgrunden har upphävts eller utsökningen av någon annan anledning har varit ogrundad. Också om en fordran i sin helhet i andra fall blir betald vid utsökning, ska utmätningsmannen på gäldenärens begäran underrätta den som bedriver kreditupplysningsverksamhet om saken. Anmälningar enligt 1 kap. 32 § 3 mom. i utsökningsbalken görs för närvarande manuellt på basis av enskilda gäldenärens begäran. Avsikten är inte att ändra på förfarandet i och med de föreslagna lagändringarna. De föreslagna ändringarna i lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar leder till en ökning av de anmälningar som utmätningsmännen enligt 1 kap. 32 § 3 mom. i utsökningsbalken på gäldenärens begäran ska göra till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet.

Årligen konstateras cirka 450 000–500 000 medellöshetshinder och hinder som gäller begränsad utsökning. Enligt Utsökningsverket konstaterades till exempel år 2019 cirka 224 000 medellöshetshinder och 244 000 hinder som gäller begränsad utsökning. Enligt Utsökningsverkets uppskattning är 55–60 procent av de privaträttsliga ärenden som inleds sådana som tidigare har varit föremål för indrivning i utsökningsförfarandet minst en gång. Utsökningsverket har inte sammanställt nationell statistik över antalet återtagningsanmälningar och andra anmälningar som gäller betalningar, men uppskattar att antalet återtagningsanmälningar i hela landet före lagändringen är cirka 40 000 per år. Till den del betalningen av fordran i framtiden kan leda till att också en sådan anteckning om betalningsstörning som grundar sig på medellöshetshinder avförs, kan antalet begäranden från gäldenärer förväntas öka.

Utsökningsverket har uppskattat att antalet anmälningar åtminstone fördubblas. I vilken utsträckning gäldenärerna lämnar in begäranden i jämförelse med nuläget är dock förknippat med osäkerhetsfaktorer. Gäldenärens aktivitet kan påverkas till exempel av om det efter avförandet av en enskild anteckning kvarstår andra anteckningar om betalningsstörning. För att betalningarna ska kunna kopplas till vissa anteckningar om betalningsstörningar krävs manuellt arbete hos Utsökningsverket, men det är svårt att uppskatta den exakta volymen. Antalet utsökningsärenden är så stort att även små förändringar kan leda till en avsevärd extra arbetsvolym.

Utsökningsmyndigheterna orsakas dessutom extra arbete om avförandet av anteckningar om betalningsstörningar exempelvis leder till att kreditgivarna i stället för uppgifter eller utdrag ur kreditupplysningsregister i större utsträckning än tidigare använder intyg ur utsökningsregistret, när historiska uppgifter om gäldenärens betalningsbeteende inte längre finns att få ur kreditupplysningsregistren i nuvarande omfattning. Till följd av ändringarna kan kreditgivarnas användning av intyg öka, i synnerhet innan ett positivt kreditupplysningsregister tas i bruk. Lagändringarna kan också medföra att även andra som använder uppgifter om betalningsstörningar behöver använda intyg ur utsökningsregistret.

Mellan den 1 januari och den 17 december 2020 utfärdades cirka 7 500 intyg ur utsökningsregistret. I antalet ingår också bland annat intyg till myndigheter, och det går inte att utröna hur många av intygen som har begärts för bedömning av kreditvärdighet. Antalet begäranden om utsökningsintyg kan förväntas öka. I regel kan intygen beställas i en e-tjänst, så konsekvenserna i form av extra arbete begränsas till de beställare som inte har tillgång till e-tjänsten eller som

inte vill använda den samt till eventuella frågor om beställningar. Det kommer sannolikt också att göras förfrågningar om andra personer än om sådana som har anhängiga utsökningsärenden. Enligt Utsökningsverkets försiktiga bedömning kan antalet begäranden om intyg komma att uppgå till cirka 30 000 per år. Dessa konsekvenser är dock förenade med osäkerhetsfaktorer.

Utsökningsverket har i sitt utlåtande om de föreslagna ändringarna i lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar bedömt att ändringarna medför att Utsökningsverkets personalresurser behöver utökas med högst 8–10 årsverken, vilket motsvarar cirka 400 000 euro per år inklusive arbetsgivarkostnader. År 2022 beräknas högst 4 av dessa årsverken förverkligas. Extra arbete föranleds av att gäldenärernas begäranden om anmälningar till dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet och begärandena om utsökningsintyg ökar. Bedömningen är emellertid förenad med osäkerhetsfaktorer. Beroende på hur behandlingen av regeringspropositionen framskrider och på den föreslagna övergångsperioden kommer lagändringarna uppskattningsvis att träda i kraft sommaren 2022. Gäldenärernas begäranden om återtagningsanmälningar kan delvis öka redan under övergångsperioden, innan ändringarna i lagringstiden trätt i kraft. Till den del det är fråga om anmälningar till dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet beror uppnåendet av syftet med de föreslagna lagändringarna på om Utsökningsverket kan göra anmälningarna till dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet tillräckligt snabbt. Utsökningsverket kan inte täcka en eventuell snabb ökning av arbetsvolymen med sina nuvarande resurser.

Det extra arbete som föranleds av ökningen av antalet anmälningar och begäranden om utsökningsintyg bör bedömas närmare strax efter att lagen har börjat tillämpas. I fortsättningen bör man samtidigt bedöma behovet av att satsa på utveckling av informationssystemen, vilket senare kan leda till besparingar i personalutgifterna. Beslut om eventuell tilläggsfinansiering fattas i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna och statsbudgeten. Den finansiering som åtgärderna förutsätter genomförs inom ramarna för statsfinanserna, vid behov genom en omfördelning av anslagen.

Dataombudsmannen

Ändringarna i kreditupplysningslagen och betaltjänstlagen kan ha konsekvenser för dataombudsmannens tillsyn, särskilt med beaktande av de mer detaljerade och noggrant avgränsade bestämmelserna om bedömning av kreditvärdighet och om kundanmärkningsregister. De flesta av de betaltjänstleverantörer som förvaltar kundanmärkningsregister bedöms dock vara betalningsinstitut, som redan omfattas av motsvarande krav med stöd av lagen om betalningsinstitut. Därför bedöms de direkta konsekvenser för myndigheterna som följer av ändringarna i betaltjänstlagen bli ringa.

Det är möjligt att de registrerade till följd av ändringarna i kreditupplysningslagen aktivare än för närvarande kommer att utöva sina rättigheter också via dataombudsmannen, särskilt med beaktande av de skyddsåtgärder som föreslås i 16 §. Det är omöjligt att bedöma de exakta konsekvenserna, eftersom de registrerade redan nu har rätt att begära rättelse av felaktiga personkreditupplysningar, och dessutom har bestämmelserna i dataskyddsförordningen redan medfört mer detaljerade rättigheter för de registrerade än tidigare. När det gäller behandlingen av kreditupplysningar har de registrerade blivit avsevärt mycket aktivare sedan dataskyddsförordningen började tillämpas. Även förkortandet av lagringstiderna kan påverka hur aktivt de registrerade kontaktar dataombudsmannen. Det ökade antal kontakter som kan komma att följa av de föreslagna lagändringarna skulle medföra extra arbete för dataombudsmannen. Det bedöms ändå att arbetsvolymen kommer att öka mindre nu än i samband med reformen av dataskyddslagstiftningen.

Den tillsyn som dataombudsmannen bedriver påverkas dessutom av ändringarna av de bestämmelser i kreditupplysningslagen som gäller rättelse av fel. När det gäller behandlingen av företagskreditupplysningar förblir bestämmelsernas innehåll oförändrat. Fysiska personers rättigheter som gäller rättelse av felaktiga personkreditupplysningar grundar sig i och med ändringarna enbart på dataskyddsförordningen. På tillsynen över behandlingen av personkreditupplysningar tillämpas på motsvarande sätt huvudsakligen dataskyddsförordningen och dataskyddslagen, med undantag för sådana fall som inte direkt omfattas av dem. Dessutom gör ändringarna av bestämmelserna om tillsyn att det blir tydligare med stöd av vilka bestämmelser tillsynen utövas i olika fall. Dataombudsmannen har vid utövandet av tillsynsbefogenheter visserligen redan tillämpat kreditupplysningslagen vid sidan av dataskyddsförordningen och dataskyddslagen, vilket innebär att den eventuella ökningen av arbetsvolymen bedöms bli ringa. De föreslagna ändringarna har inga konsekvenser för andra myndigheter, i synnerhet de som utövar tillsyn över kreditgivare.

Dataombudsmannens arbetsbörda påverkas inte bara av i vilken utsträckning de registrerade utövar sina rättigheter, utan också av hur många av de som bedriver kreditupplysningsverksamhet som gjort en anmälan. Det finns för närvarande sex aktörer som bedriver kreditupplysningsverksamhet och behandlar företagskreditupplysningar och som har gjort en anmälan och omfattas av dataombudsmannens tillsyn. Det finns två aktörer som bedriver kreditupplysningsverksamhet och behandlar personkreditupplysningar. När den gällande lagen stiftades utvidgades dess bestämmelser till att gälla behandlingen av företagskreditupplysningar, och det bedömdes att tillsynen över dem skulle medföra ytterligare arbete motsvarande ett årsverke. För närvarande finns det sammanlagt tre föredragande som fokuserar på tillsynen över kreditupplysningsverksamheten och finanssektorn. Dataombudsmannens resursbehov har till denna del och även senare år som helhet täckts med anslag enligt rambesluten för statsfinanserna och enligt statsbudgeten. Anslagen har ökat under åren 2015–2019. Antalet ärenden som inlets och avgjorts vid dataombudsmannens byrå har mer än fördubblats under åren 2017–2020. Också antalet anställda har ökat fram till 2020, från 26 till 45 personer. Som en del av helheten hade dessutom tillsynsbehoven i fråga om kreditupplysningsverksamheten ökat i någon mån redan innan dataskyddsförordningen började tillämpas, vilket berodde på att antalet registrerade ökat och på att metoderna för behandling av kreditupplysningar, inklusive metoderna för utlämnande av uppgifter, förändrats i och med den tekniska utvecklingen. Även den utvidgade regleringen av finanssektorn har föranlett konsekvenser. Antalet kontakter från de registrerade har redan ökat som en följd av andra lagändringar. På grund av de ändringarna är det svårt att skilja mellan de konsekvenser som redan uppstått och de konsekvenser som följer av de nu föreslagna lagändringarna. Även den ökning av arbetsvolymen som denna proposition eventuellt medför måste täckas med befintliga anslag enligt rambesluten för statsfinanserna och enligt statsbudgeten. Lagändringarnas eventuella konsekvenser för resurserna för tillsynen enligt kreditupplysningslagen och dataskyddsförordningen bör dock följas upp.

Övriga konsekvenser för myndigheterna

De konsekvenser som ändringarna i kreditupplysningslagen orsakar andra myndigheter än Utställningsverket och dataombudsmannen bedöms bli ringa. I ett kreditupplysningsregister kan som företagskreditupplysningar registreras sådana uppgifter om skattefordringar som offentliggjorts av en skattemyndighet. Obetalda mervärdesskatter och förskottsinnehållningar publiceras på protestlistan, om de inte har betalats senast på den förfallodag som anges i betalningsuppmärksamheten och de uppgår till ett belopp av sammanlagt minst 15 000 euro. En anteckning kan grunda sig på flera skattefordringar. Skatteförvaltningen sänder en sammanfattning av uppgifterna om protesterade skatteskulder till dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet och för publicering på protestlistor. När kunden har betalat alla de skatter som har publicerats på pro-

testlistan, informerar Skatteförvaltningen på kundens begäran de som bedriver kreditupplysningsverksamhet och som tidigare har fått skatteskuldsuppgifterna för publikation. En betalning som har gjorts efter publiceringen leder enligt den gällande kreditupplysningslagen ändå inte till att anteckningen om betalningsstörning avförs. Ärligen protesteras knappt 5 000 skatteskulder. Skatteförvaltningen har bedömt att ändringen kan ge gäldenärerna starkare incitament att betala protesterade skatter. Till följd av ändringarna i lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar kan begärandena om att anmäla en betalning komma att öka i någon mån. Den föreslagna ändringens inverkan på arbetsvolymen vid Skatteförvaltningen bedöms som helhet ändå vara liten.

Ändringarna i lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar kan inverka på uppgifternas användbarhet vid utredning av tvivelaktiga transaktioner och vid utredning av brott som begåtts av gäldenären. Förkortningen av lagringstiderna kan påverka exempelvis förundersökningen och utredningen av konkursbrott så att det blir svårare att utreda tidpunkten för företagets insolvens. Centralen för utredning av penningtvätt vid centralkriminalpolisen och polisens utredning av ekonomiska brott har emellertid också tillgång till andra källor för utredning av tvivelaktiga transaktioner och misstänkta brott. Det snabba avförandet av kreditupplysningar bedöms således inte ha några betydande konsekvenser för dessa myndigheters verksamhet.

De anteckningar om betalningsstörning som avses i kreditupplysningslagen används som informationskälla vid säkerhetsutredningar. De föreslagna ändringarna i lagringstiderna har ändå bara ringa konsekvenser för Skyddspolisens verksamhet. Skyddspolisens har också rätt att ur näringsförbudsregistret få uppgifter om näringsförbud som upphört för att göra säkerhetsutredningar, varför de ändringar som gäller näringsförbud inte har några konsekvenser för säkerhetsutredningarna.

Ändringarna av lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar bedöms ha ringa konsekvenser för ekonomi- och skuldrådgivningen. Rådgivarna bör informeras om ändringarna av lagringstiderna, så att de känner till ändringarna. Den ekonomi- och skuldrådgivning som genomförts bedöms ha förebyggt uppkomsten av anteckningar om betalningsstörningar.

4.2.7 Samhälleliga konsekvenser

Konsekvenser för bekämpningen av grå ekonomi

Bestämmelserna om behandling av företagskreditupplysningar och av uppgifter om företagskopplingar bottnar delvis i målet att öka transparensen i företagsverksamheten och förebygga grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. Med grå ekonomi och ekonomisk brottslighet avses i allmänhet avsiktlig försummelse av betalningar och åtaganden vid företagsverksamhet och därmed jämförbar verksamhet. Myndigheterna strävar efter att ingripa i sådana försummelser, särskilt genom förebyggande åtgärder och genom samarbete mellan myndigheterna, inbegripet informationsutbyte och gemensamma kontrollåtgärder. Eftersom myndigheterna utöver registren över företagskreditupplysningar har tillgång till andra informationskällor som också tillhandahåller information som stöder riktandet och genomförandet av tillsynen, har de föreslagna ändringarna i lagringstiderna knappt några konsekvenser för informationstillgången vid de myndigheter som deltar i bekämpningen av grå ekonomi. I synnerhet myndigheterna har tillgång till sådana fenomenutredningar och fullgöranderapporter om organisationer och organisationsanknutna personer som avses i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010). Enheten använder myndighetsregister som direkt källa till uppgifter om betalningsstörningar (exempelvis utsökningsuppgifter), och ändringarna i lagringstiderna för företagskreditupplysningarna har inga konsekvenser för enheten. Enheten har också en omfattande rätt att få uppgifter samt rätt att lämna ut fullgöranderapporter till flera myndigheter som är väsentliga med tanke

på bekämpningen av grå ekonomi, såsom konkursombudsmannen. De föreslagna lagändringarna påverkar inte samarbetet mellan myndigheterna.

Vid bekämpningen av grå ekonomi har också företagens åtgärder betydelse, såsom bedömning av kundens eller avtalspartens tillförlitlighet. Enheten för utredning av grå ekonomi gör inga utredningar för företag, och därför kan ändringarna i lagringstiderna för företagskreditupplysningar i någon mån inverka på företagens brottsförebyggande verksamhet, utöver vad som ovan konstateras om konsekvenserna för rapporteringsskyldiga enligt penningtvättslagen. En företags anteckningar om betalningsstörningar kan ibland leda till att företagaren börjar bedriva näringsverksamhet under ett annat namn. Syftet med de gällande lagringstiderna för företagskreditupplysningar och med uppgifterna om företagskopplingar är att bidra till att förebygga sådana situationer. Under de senaste åren har man i Finland satsat på bekämpningen av grå ekonomi och av ekonomisk brottslighet genom flera lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder, inklusive åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Med beaktande av att uppgifterna i kreditupplysningsregistren i huvudsak härstammar från sådana myndighetsregister där uppgifterna är allmänt tillgängliga, finns information av betydelse för bekämpningen av grå ekonomi tillgänglig också för företag. I propositionen föreslås inte heller några materiella ändringar i informationsinnehållet i registren eller i bestämmelserna om utlämnande av uppgifter om företagskopplingar. Konsekvenser för bekämpningen av grå ekonomi bedöms närmast förorsakas av på att det tar mer tid än tidigare att hämta uppgifter ur andra källor. De föreslagna lagändringarnas totala konsekvenser för bekämpningen av grå ekonomi och av ekonomiska brott bedöms bli små.

Övriga samhällseliga konsekvenser

Lagförslagen i propositionen har inga självständiga samhällseliga konsekvenser som är oberoende av den allmänna dataskyddslagstiftningen, med undantag för ändringarna av lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar, som behandlas ovan.

Europeiska kommissionen har i sin konsekvensbedömning på EU-nivå fäst uppmärksamhet vid att en mer enhetlig reglering inom EU skapar klarhet i rättsläget och förbättrar medborgarnas förtroende för företagens och myndigheternas behandling av personuppgifter. Ändå sporrar den nya dataskyddslagstiftningen på lång sikt också till att utveckla informationssystemen så att de blir säkrare och så att informationssäkerheten förbättras. Dessutom kan en mer ingående reglering av behandlingen av personuppgifter och av tillsynen över behandlingen antas minska riskerna för dataskyddsförseelser och personuppgiftsincidenter. Samtidigt har de nya bestämmelserna också bedömts förbättra de registrerades rättsskydd. Effekterna av de ändringar som lagförslagen innehåller kan på det hela taget bedömas stödja de mål som satts för den allmänna dataskyddslagstiftningen.

Syftet med de ändringar som föreslås i kreditupplysningslagen är att förtydliga lagens förhållande till dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. Ändringarna bedöms stärka medborgarnas möjligheter att gentemot den personuppgiftsansvarige utöva de rättigheter i egenskap av registrerade som följer av den allmänna dataskyddslagstiftningen, även om ändringarna i sig knappt medför några nya rättigheter för medborgarna. Konsekvenser som stärker skyddet för den registrerades personuppgifter och stärker den registrerades rättssäkerhet bedöms följa i synnerhet av de ändringsförslag som gäller kreditupplysningslagens bestämmelser om bedömning av fysiska personers kreditvärdighet. I dessa fall ska den registrerade särskilt ha rätt att uttrycka sin åsikt om kreditvärdighetsklassen och kräva en ny bedömning av kreditvärdigheten. Detta minskar de risker för den registrerades rättigheter som i nuläget föranleds av att ändamålen för utlämnande av uppgifter om betalningsstörningar är så omfattande. Dessutom gör den tydligare avgränsningen av tillämpningsområdet för enskilda bestämmelser i kreditupplysningslagen och

ändringarna av lagringstiderna att regleringen blir mer transparent för registrerade fysiska personer. Detta överensstämmer bättre med dataskyddsförordningens krav på öppenhet i behandlingen av personuppgifter.

Genom att bestämmelserna i betaltjänstlagen harmoniseras med bestämmelserna i kreditinstitutslagen och lagen om betalningsinstitut, blir regleringen mer detaljerad och noggrant avgränsad i enlighet med kraven enligt den vedertagna tolkningen av grundlagen. I och med ändringarna framgår det tydligare än tidigare av lagen att de uppgifter som behandlas i enlighet med den utgör personregister, och av lagen framgår uttryckligen vilka uppgifter om den registrerade som registreras. Samtidigt bedöms ändringarna förbättra medborgarnas rättsskydd också genom att de personuppgiftsansvariga blir mer medvetna om sina skyldigheter.

Konsekvenser för olika befolkningsgrupper

Överskuldsättning kan mätas med hjälp av olika indikatorer, varav antalet anteckningar om betalningsstörning är en. Till de faktorer som höjer risken för överskuldsättning hör att personen bor ensam, har låg utbildningsnivå eller små inkomster eller är arbetslös. Män är skuldsatta oftare än kvinnor, men skillnaden har minskat under de senaste åren. (Majamaa och Rantala (2020): Katsaus viime vuosien ylivelkaantumiskehitykseen). Vid tiden för beredningen av denna proposition har cirka 392 000 personer anteckningar om betalningsstörningar. Fysiska personer med anteckningar om betalningsstörningar är i medeltal yngre än resten av befolkningen, och deras disponibla inkomster är i snitt lägre och skuldbeloppen mindre. Till dem som är mer drabbade av betalningsstörningar än genomsnittet hör unga, män, skilda, personer med annat modersmål än svenska eller finska samt arbetslösa. (Luotonen, Puttonen och Rantapuska (2021): Maksuhäiriöt Suomessa 2015–2020). Utbildningsbakgrunden är av stor betydelse. Enligt Institutet för hälsa och välfärds utlåtande är personens skolframgång i barndomen och utbildningsbakgrund samt föräldrarnas bakgrund starkt kopplade till om personen har anteckningar om betalningsstörning som vuxen. Det är vanligt med anteckningar om betalningsstörningar särskilt hos dem inom vars familj det under barndomen har funnits belastande faktorer. Det finns ett samband mellan förändringar i livet, i synnerhet skilsmässa och långvarig arbetslöshet, och sannolikheten för betalningsstörningar. Personer som har låg utbildningsnivå, som har skilt sig, som är arbetslösa eller som har minderåriga barn i sitt hushåll har betalningsstörningar oftare än genomsnittet. (Luotonen, Puttonen och Rantapuska 2021).

Propositionen bedöms ha större positiva konsekvenser för unga än för andra befolkningsgrupper. Unga personers första anteckningar om betalningsstörningar kan uppstå på grund av små fordringar, som den unga kan betala så fort läget förbättras. Ändringen förbättrar ungas möjligheter till ett självständigt liv. Dessutom kan propositionen bedömas underlätta ställningen i synnerhet för dem som har fått en anteckning om betalningsstörning på grund av en tillfällig förändring i livet, men som har lyckats anpassa sin ekonomi till sin nya situation.

Anteckningar om betalningsstörningar hopar sig i allmänhet hos samma personer, och sannolikheten för nya anteckningar är högre hos dem som redan har en anteckning. Propositionen har positiva konsekvenser också för personer med mera skulder och flera anteckningar om betalningsstörningar, eftersom nya anteckningar i och med lagändringarna inte längre leder till att lagringstiden för gamla anteckningar förlängs. Därmed kan var och en bli av med varje enskild anteckning om betalningsstörning i takt med att personens ekonomiska situation förbättras.

4.2.8 Sammantagna konsekvenser av de föreslagna ändringarna och andra lagändringar

Till följd av coronavirusläget har man strävat efter att underlätta situationen för medborgare och företag också genom vissa temporära lagändringar som kan inverka på uppkomsten av anteckningar om betalningsstörningar. Genom lagen om temporär ändring av lagen om indrivning av fordringar (1069/2020) begränsades tillfälligt användningen av tratta. Begränsningarna i användningen av tratta har bidragit till att företagets anteckningar om betalningsstörning minskat under början av 2021. Enligt Suomen Asiakastieto Oy har antalet nya trattaprotester minskat avsevärt. Antalet nya trattaprotester under det första kvartalet 2021 var 7 700, medan antalet under motsvarande tidsperiod 2020 var cirka 22 900. Den temporära lagen gäller till utgången av juni 2021. En regeringsproposition (RP 59/2020 rd) om förlängning av den temporära lagen lämnades den 22 april 2021. Lagarna i propositionen antogs utan ändringar (RSv 79/2021 rd). Begränsningarna i användningen av tratta fortsätter till och med den 30 september 2021.

På grund av coronavirusläget har utsökningsbalken (705/2007) ändrats temporärt genom lagar om temporär ändring av utsökningsbalken (289/2020, 726/2020 och 352/2021). Genom de temporära bestämmelserna ändrades regleringen av lindring och begränsning av utsökningsförfarandet och uppskov med verkställigheten. Ett syfte med ändringarna var att utsökningsförfarandet inte ska medföra en anteckning om betalningsstörning för dem vars insolvens och ekonomiska situation kan avhjälpas med hjälp av begränsningar och lättnader i utsökningsförfarandet. De gällande temporära ändringarna är i kraft till utgången av 2021. Konsekvenserna av dessa temporära lagändringar gäller inte till alla delar samma fysiska personer och företag som de ändringar som föreslås i denna proposition. De temporära ändringarna förhindrar ändå i vissa fall sådana anteckningar om betalningsstörningar som enbart beror på tillfälliga betalningssvårigheter till följd av coronavirusläget. De konsekvenser av ändringsförslagen i denna proposition som underlättar medborgarnas och företagets situation sträcker sig över en längre tidsperiod.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

De ändringar som föranleds av dataskyddslagstiftningen

De alternativ som bedömts i samband med beredningen av kreditupplysningslagen är en totalreform av lagen och en partiell reform till följd av EU:s dataskyddsförordning. I kreditupplysningslagen finns flera bestämmelser som utöver de ändringsbehov som följer av EU:s dataskyddsförordning också är förknippade med både materiella och lagstiftningstekniska ändringsbehov som skulle tala för en totalreform. Också mängden ändringar som behöver göras med anledning av EU:s dataskyddsförordning kan anses tala för en totalreform. Med beaktande av att de ändringar som följer av EU:s dataskyddsförordning och ändringarna av lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar är brådskande, har man ändå beslutat att i denna proposition bara göra de nödvändiga lagändringarna i anslutning till dataskyddet. De föreslagna regleringslösningar som grundar sig på utnyttjande av handlingsutrymmet i EU:s dataskyddsförordning kan genomföras också inom ramen för en partiell reform. Om en totalreform övervägs senare, har man då också bättre möjligheter att utnyttja informationen om hurdan användning av handlingsutrymmet Europeiska kommissionen anser vara godtagbar. Bedömningen av innehållet i medlemsstaternas lagstiftning inom tillämpningsområdet för dataskyddsförordningen pågår fortfarande.

I fråga om både kreditupplysningslagen och betaltjänstlagen har det bedömts om den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter i stället för artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen

skulle kunna vara att behandlingen behövs för ändamål som rör den personuppgiftsansvariges eller en tredje parts berättigade intressen (artikel 6.1 f), och i fråga om behandlingen av kredituppgifter har dessutom även andra eventuella rättsliga grunder beaktats (artikel 6.1 a, b och c). Artikel 6.1 e lämpar sig som rättslig grund för behandling av personuppgifter närmast för företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet i form av näringsverksamhet. I synnerhet kreditgivarna behandlar personkreditupplysningar också på basis av samtycke av eller avtal med kunden, och dessutom har de annanstans i lag ålagts skyldighet att behandla sådana uppgifter. En stor del av den lagstiftningen baserar sig på EU-rätten.

När det gäller kreditupplysningslagen har man, med anledning av de ovannämnda rättsliga grunderna för behandlingen av personuppgifter i olika situationer, som ett alternativ till den nuvarande lagens omfattande tillämpningsområde också bedömt alternativet att bestämmelserna skulle begränsas till att antingen helt eller till största delen endast gälla dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Om bestämmelserna endast skulle gälla dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet, skulle regleringen bli tydligare med tanke på utöandet av registrerade fysiska personers rättigheter. När det gäller kreditgivarna skulle regleringen samtidigt i större utsträckning överensstämma med lagstiftningen i de övriga EU-medlemsstaterna och därmed bli tydligare för lagtillämparna. I lagen finns dock vissa bestämmelser som inte till alla delar omfattas av annan lagstiftning, inklusive lagstiftningen om kreditgivare och dataskyddsförordningen. Därför har det granskats om annan lagstiftning är tillräcklig i förhållande till den valda regleringslösningen, och det har bedömts om en del av bestämmelserna om kreditgivare behöver bevaras i kreditupplysningslagen. I denna bedömning har särskild hänsyn tagits till tryggheten av den registrerades rättigheter.

Vid sådan behandling av kundanmärkningsuppgifter som avses i betaltjänstlagen kan det utöver att utföra en uppgift av allmänt intresse samtidigt också vara fråga om att tillgodose den personuppgiftsansvariges berättigade intresse. Bestämmelserna i betaltjänstdirektivet utgår från att betaltjänstleverantören har rätt att förebygga missbruk som riktas mot leverantörens egen verksamhet. I ingressen till dataskyddsförordningen konstateras det också att sådan behandling av personuppgifter som är nödvändig för att förhindra bedrägerier utgör ett berättigat intresse för berörd personuppgiftsansvarig. I rättspraxis har det av hävd ansetts att förebyggande av brott är ett godtagbart mål med stöd av vilket det är möjligt att göra inskränkningar i skyddet för privatlivet, förutsatt att en lagstiftningsåtgärd är en nödvändig och proportionerlig åtgärd. Den personuppgiftsansvariges berättigade intresse är således inte det enda ändamålet med behandlingen av personuppgifter, utan den är förknippad med det mer allmänna målet att förebygga brott.

Som rättslig grund för behandlingen av personuppgifter är den personuppgiftsansvariges eller en tredje parts berättigade intresse inte förenat med något nationellt handlingsutrymme. Om man gick in för att välja det som rättslig grund för behandlingen av personuppgifter, skulle det således inte vara möjligt att bevara speciallagstiftningen i liknande form som nu. Detta skulle innebära att också de bestämmelser om registrering och utlämnande av uppgifter som hänför sig till behandlingen av personkreditupplysningar måste strykas ur kreditupplysningslagen, och det skulle inte heller vara möjligt att i betaltjänstlagen i detalj föreskriva om behandlingen av kundanmärkningsuppgifter. Inte heller de andra leden i artikel 6.1 i dataskyddsförordningen är förenade med nationellt handlingsutrymme, med undantag för artikel 6.1 c (en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige). I betaltjänstlagen är det dessutom fråga om bestämmelser som genomför direktivet och som därför inte kan strykas ur lagen. Med beaktande särskilt av att både behandlingen av kreditupplysningar och behandlingen av kundanmärkningsuppgifter är förknippad med sådana risker för den registrerade som orsakas av att den registrerades verksamhet begränsas kan det inte anses ändamålsenligt att stryka specialbestämmelserna om behandling av personuppgifter. Dessutom måste bestämmelserna om behandlingen av kundanmärkningsuppgifter, som betraktas som känsliga, vara tillräckligt detaljerade och noggrant

avgränsade för att vara transparenta och förutsägbara också ur den registrerades synvinkel. Bestämmelserna behöver vara detaljerade och noggrant avgränsade både med tanke på de krav som följer av grundlagen och för genomförandet av de skyddsåtgärder i fråga om den registrerades rättigheter som dataskyddsförordningen förutsätter.

Ändringarna i lagringstiderna

Avsikten var ursprungligen att ändringarna i lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar skulle genomföras i samband med införandet av ett positivt kreditupplysningsregister. Riksdagen förutsatte ändå i ett uttalande att ändringarna görs tidigare. Också det faktum att det positiva kreditupplysningsregistret enligt arbetsgruppens betänkande ska innehålla bara vissa uppgifter om betalningsstörningar talar för att ändringsförslagen tas in i denna proposition. De användningsändamål för det positiva kreditupplysningsregistret som föreslås i betänkandet är mindre omfattande än ändamålen för de kreditupplysningar som behandlas med stöd av kreditupplysningslagen. Ett positivt kreditupplysningsregister gör i enlighet med betänkandet inte heller att behovet att använda uppgifter om betalningsstörningar som informationskälla vid kreditgivning eller för andra ändamål försvinner. Även det faktum att dataskyddsförordningen i fråga om alla specialbestämmelser som gäller behandlingen av personuppgifter förutsätter att utnyttjandet av handlingsutrymmet bedöms talar för den valda lösningen. Genom att ändringarna av lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar tas in i denna proposition blir det möjligt att bedöma behovet och proportionaliteten av bestämmelserna i kreditupplysningslagen som en helhet.

Om lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar skulle ha bedömts i samband med lagberedningen inför det positiva kreditupplysningsregistret, skulle det ha varit möjligt att göra en mer omfattande bedömning av lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar. Genom att genomföra ändringarna samtidigt hade man också i viss mån kunnat minska de risker för kreditgivningen som är förenade med förkortningen av lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar. Kreditgivarna använder ändå redan nu i stor utsträckning också andra uppgifter än uppgifter om betalningsstörningar. I ljuset av förstudien om de föreslagna ändringarna av lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar är det visserligen osäkert i vilken utsträckning mer omfattande ändringar skulle vara möjliga.

Under beredningen av de föreslagna ändringarna föreslog vissa intressentgrupper att den tid anteckningarna om betalningsstörning är i kraft skulle graderas till exempel så att lagringstiden för en första anteckning är kortare än för eventuella senare anteckningar. Detta skulle ha kunnat eliminera anteckningarnas negativa konsekvenser snabbare för de gäldenärer som fått ordning på sin ekonomi. Lagringstiderna har i nuläget dock redan graderats så att lagringstiden för en anteckning om betalningsstörning i vissa situationer förkortas i och med betalningen av fordran och så att nya anteckningar förlänger lagringstiden för anteckningen. Riksdagen förutsätter ändå i sitt uttalande att lagringstiderna förkortas till en månad när fordran har betalats. Det är inte ändamålsenligt att gradera en så kort tid. Det är alltså inte möjligt att genomföra en ny typ av reglering som baserar sig på en gradering av lagringstiderna.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

En jämförelse av lagstiftningen om behandling av kreditupplysningar har gjorts i regeringens proposition om den gällande kreditupplysningslagen (RP 241/2006 rd). Av EU:s medlemsstater hade då åtminstone Sverige, Belgien och Förenade kungariket gällande speciallagstiftning. Lagstiftningen i Belgien och Förenade kungariket har i viss mån avvikit från lagstiftningen i Sverige och Finland, i och med att den gäller reglering av konsumtionskrediter.

Kreditupplysningssystemen i EU:s medlemsstater avviker fortfarande från varandra, och det har inte heller utfärdats någon EU-lagstiftning om behandlingen av kreditupplysningar, med undantag för när det gäller kreditgivare. I flera medlemsstater finns det ett centraliserat kreditupplysningsregister som upprätthålls av en myndighet, medan det i en del medlemsstater är privata kreditupplysningsföretag som svarar för behandlingen av kreditupplysningar. I vissa medlemsstater har bägge möjliggjorts. Lösningarna i de olika medlemsstaternas lagstiftning avviker från varandra när det gäller huruvida positiva eller negativa kreditupplysningar behandlas med stöd av lagstiftningen och för vilka ändamål uppgifterna får lämnas ut. De uppgifter som samlas in i de medlemsstater där det föreskrivs om behandling av negativa kreditupplysningar kan omfatta uppgifter om exempelvis avtalsbrott, betalningsdröjsmål och betalningsförsummelser samt insolvens och konkurs. De tjänster som kreditupplysningsföretagen tillhandahåller varierar till dessa delar. En del erbjuder sådana bedömningar av kreditvärdighet som baserar sig på automatiserade behandlingsåtgärder och metoder, men också informationskällorna varierar. I de flesta medlemsstaterna används uppgifter från kreditinstituten. Det är däremot ovanligare att myndighetsregister används. Utöver i Finland kan myndighetsregister användas åtminstone i Sverige. På grund av de stora skillnaderna i kreditupplysningssystemen varierar också lagringstiderna i olika länders kreditupplysningssystem, och det är inte alla EU:s medlemsstater som har lagstiftning om lagringstider. Eftersom bestämmelserna om lagringstider inte är jämförbara sinsemellan, innehåller denna proposition exempel på bestämmelser bara i de medlemsstater vars lagstiftning också till övriga delar har granskats närmare.

Tillämpningsområdet för Sveriges gällande *kreditupplysningslag* (1973:1173) motsvarar i stor utsträckning tillämpningsområdet för Finlands kreditupplysningslag. Lagen gäller dock endast i begränsad utsträckning sådana kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet vars behandling av kreditupplysningar grundar sig på ett tillstånd beviljat av en annan myndighet. Lagen tillämpas på behandlingen av kreditupplysningar både i fråga om fysiska personer och i fråga om juridiska personer. När det gäller fysiska personer avviker bestämmelserna delvis från de bestämmelser som gäller juridiska personer, och utöver bestämmelserna i lagen tillämpas på kreditupplysningsverksamheten även kompletterande allmän lagstiftning om behandling av personuppgifter (Regeringens proposition 2017/18:120). Även i Finlands kreditupplysningslag finns separata bestämmelser om behandlingen av personkreditupplysningar och företagskreditupplysningar. I Sverige behövs i regel tillstånd av dataskyddsmyndigheten för att bedriva kreditupplysningsverksamhet, medan det i Finland räcker att en anmälan lämnas till dataombudsmannen tre månader innan verksamheten inleds. I bägge ländernas lagar föreskrivs det dessutom om vissa andra krav som gäller bedrivande av näringsverksamhet.

Under beredningen av denna proposition har det bedömts att dataskyddsförordningen förutsätter ändringar i kreditupplysningslagen särskilt i fråga om behandlingen av personkreditupplysningar, bland annat i bestämmelserna om den tillsyn i enlighet med kreditupplysningslagen som gäller personkreditupplysningar. I Sverige föreslogs genom regeringens proposition lagändringar i syfte att till vissa delar samordna 1993 års lag med kraven i dataskyddsförordningen (Regeringens proposition 2017/18:120). Lagändringarna trädde i kraft den 25 maj 2018 (Lag (2018:405) om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)). De lagändringar som genomförts i Sverige är i stor utsträckning av teknisk natur och omfattar bland annat terminologisk harmonisering i förhållande till dataskyddsförordningen. Den nya regleringen innehåller ett förbud mot behandling av särskilda kategorier av personuppgifter, vilket motsvarar det tidigare förbudet mot behandling av känsliga personuppgifter. Behandlingen av uppgifter som gäller brottsmisstankar, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden förutsätter dessutom fortsättningsvis medgivande av dataskyddsmyndigheten.

I den svenska propositionen har den rättsliga grunden för behandlingen av kreditupplysningar bedömts enligt artikel 6 i dataskyddsförordningen. Under remissbehandlingen i Sverige ansåg

de som bedriver kreditupplysningsverksamhet att den rättsliga grunden för behandlingen bör vara artikel 6.1 e (en uppgift av allmänt intresse). De övriga remissinstanserna ifrågasatte däremot hur väl den lämpade sig. I den svenska propositionen betonas bland annat att den valda rättsliga grunden för behandlingen inverkar på om det utöver i dataskyddsförordningen kan beskrivas om behandlingen av personuppgifter i speciallagstiftning. Propositionen utgår från att kreditupplysningsverksamheten kan anses uppfylla ett mål av allmänt intresse i synnerhet när den har som syfte att trygga kreditgivarnas möjligheter att skydda sig mot risker i samband med kreditgivning, även om den samtidigt påverkar de registrerades möjligheter att få kredit. Regleringen bör vara detaljerad och proportionerlig.

I den svenska propositionen bedömdes behovet att i enlighet med artikel 22.2 b i dataskyddsförordningen föreskriva om automatiserat beslutsfattande i kreditupplysningsverksamheten. Enligt motiveringen till propositionen upprättas profilerade kreditbetyg inom kreditupplysningsverksamheten. I propositionen har man dock inte i detalj bedömt karaktären av den profilering som görs inom kreditupplysningsverksamheten eller hurdana automatiserade profileringsåtgärder som kan ha andra betydande följder än rättsliga följder. I motiveringen har det närmast hänvisats till att kreditgivarnas beslut om att bevilja eller avslå krediten fattas separat. När det gäller kreditgivarna bedöms det i motiveringen att automatiserade beslut i framtiden torde vara möjliga med stöd av samtycke från den registrerade. I Finland kan kreditinstitut redan nu använda automatiserade förfaranden för beviljande av vissa krediter, på vilket artikel 22 i dataskyddsförordningen tillämpas. I svensk lag finns inga bestämmelser om bedömning av kreditvärdighet som motsvarar dem i 16 § i kreditupplysningslagen.

Enligt huvudregeln i Sveriges kreditupplysningslag får uppgifter om en fysisk person lagras bara så länge de behövs för ändamålet med behandlingen. I lagen föreskrivs dock om en maximal lagringstid på tre år, som inte enbart gäller uppgifter om betalningsstörningar, utan alla personkreditupplysningar. Undantaget är uppgifter om skuldsanering, vilka beroende på typen av skuldsanering kan lagras i högst tre eller fem år, om inte den betalningsplan som hänförs sig till skuldsaneringen är i kraft en längre tid. Uppgifter om en begäran om eller ett utlämnande av personkreditupplysningar får dock lagras i bara ett år från det att begäran framställdes. Uppgifter om utsökning får lagras endast om de inte omfattas av sekretess.

I Danmarks dataskyddslag finns bestämmelser om utlämnande av personkreditupplysningar till kreditupplysningsföretag och om bedrivande av kreditupplysningsverksamhet (*databeskyttelsesloven*, kapitel 4–5). I Danmark förutsätter bedrivandet av kreditupplysningsverksamhet likaså i Sverige tillstånd av dataskyddsmyndigheten. Lagen möjliggör behandling av uppgifter om betalningsstörning i syfte att bedöma den ekonomiska ställningen och kreditvärdigheten, men specialbestämmelserna gäller på ett tydligare sätt än den finska lagen endast dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Enligt förarbetena till den danska dataskyddslagen har man strävat efter att begränsa bestämmelserna till vad som är nödvändigt, och bestämmelserna i dataskyddsförordningen är till exempel direkt tillämpliga på den registrerades rättigheter (*Lovforslag nr. L 68, Folketinget 2017–18*, s. 141–142). De som bedriver kreditupplysningsverksamhet har inte rätt att behandla sådana personuppgifter som avses i artikel 9.1 och artikel 10 i dataskyddsförordningen, och sådana uppgifter får inte med stöd av lag lämnas ut till dem. Enligt Danmarks dataskyddslag får över fem år gamla uppgifter om kreditvärdighet inte behandlas, om det inte är uppenbart att uppgifterna i ett enskilt fall är av avgörande betydelse för bedömningen av gäldenärens ekonomiska ställning eller kreditvärdighet. Den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter har också enligt förarbetena till Danmarks dataskyddslag ansetts vara artikel 6.1 e. Den rättsliga grunden och behovet av mer detaljerade bestämmelser har motiverats med de allvarliga skadeverkningar som behandlingen av personuppgifter i samband med kreditupplysningsverksamheten orsakar de berörda fysiska personerna och företagen.

Utöver Sverige och Danmark har åtminstone Estland betraktat artikel 6.1 e som den rättsliga grunden för behandlingen av personkreditupplysningar. Bestämmelser om detta finns i Estlands dataskyddslag (*Isikuandmete kaitse seadus*, 12.12.2018, § 10). I Estland, liksom också i Finland, Sverige och Danmark, verkar privata kreditupplysningsföretag, som med stöd av bestämmelserna i dataskyddslagen kan bedöma kreditvärdigheten utifrån uppgifter om betalningsstörningar. I lagen finns bestämmelser om förbud mot behandling av uppgifter om betalningsstörningar i vissa situationer. Det är exempelvis inte tillåtet att i samband med behandlingen av uppgifter om betalningsstörningar behandla sådana personuppgifter som avses i artikel 9.1 i dataskyddsförordningen eller sådana uppgifter som hänför sig till behandlingen av ett brottmål som behandlas i domstol. Dessutom ställs i lagen vissa ytterligare krav för utlämnande av uppgifter om betalningsstörningar till tredje parter för bedömning av kreditvärdigheten. Den personuppgiftsansvarige ska kontrollera uppgifternas riktighet och den rättsliga grunden för utlämnandet samt registrera utlämnandet av uppgifter. Lagen innehåller inga bestämmelser om lagringstider, men uppgifter om betalningsstörningar får inte lämnas ut, om det har förflutit mindre än 30 dagar sedan försummelsen av betalningsskyldigheten inleddes eller mer än fem år sedan den upphörde.

Även i Tyskland ingår särskilda bestämmelser om bedömning av kreditvärdigheten i den allmänt tillämpliga dataskyddslagen (den federala *Bundesdatenschutzgesetz*, § 31 BDSG), liksom också i Spanien (*Ley Orgánica 3/2018 de Protección de Datos Personales y garantía de los derechos digitales*, art. 20). I Tyskland och Spanien grundar sig behandlingen av kreditupplysningar dock i första hand på artikel 6.1 f i dataskyddsförordningen. I Tyskland är syftet med de särskilda bestämmelserna att säkerställa konsumentskyddet. I den tyska lagen föreskrivs det inte om lagringstiderna för kreditupplysningar. I stället är bestämmelserna i dataskyddsförordningen direkt tillämpliga på lagringen. I enlighet med den spanska dataskyddslagen är det tillåtet att lagra kreditupplysningar under den tid som betalningsskyldigheten försummas, dock högst fem år efter det att skulden förfallit till betalning. I en del av EU:s medlemsstater är, utöver lagstiftning om kreditgivarnas verksamhet, även bestämmelserna i dataskyddsförordningen direkt tillämpliga på behandlingen av personkreditupplysningar. I dessa medlemsstater varierar den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter. Den rättsliga grunden kan dock utgöras i synnerhet av artikel 6.1 a, b, c eller f.

I vissa medlemsstater har bestämmelser om behandling av kreditupplysningar tagits in i speciallagstiftning som gäller till exempel så kallade positiva kreditupplysningsregister, kreditgivare eller konsumentskydd. Även i dessa fall varierar den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter. I Polen finns sådana bestämmelser i banklagen (Dz. U. z 2019 r. poz. 2357, z 2020 r. poz. 284, 288, 321, 1086 - § 105(4)), där det föreskrivs om ett centraliserat kreditupplysningsregister som upprätthålls av ett privat företag. Utöver till banker kan uppgifter lämnas ut också till kreditinstitut och andra kreditgivare och till dem som upprätthåller systemet. I exempelvis Frankrike finns däremot bestämmelser om kredithändelser, inklusive uppgifter om betalningsdröjsmål vid återbetalning av kredit och om överskuldssättning, i speciallagstiftningen om konsumentskydd (*Code de la consommation*, art. L.751-1–L.751-6). Enligt bestämmelserna för Frankrikes bank ett centralt register över kreditupplysningar, som kan lämnas ut till kreditinstitut, finansiella institut, betalningsinstitut och tillhandahållare av elektroniska pengar för bedömning av en persons kreditvärdighet i samband med beviljande av kredit eller betalningsinstrument. Uppgifterna får inte kopieras. Närmare bestämmelser om registrering av och lagringstider för personkreditupplysningar får utfärdas genom förordning. Lagringstiderna är i förordningen bundna till hur länge behandlingen av ärendet eller verkställigheten av åtgärden pågår. Enligt förordningen får den sammanlagda lagringstiden för alla åtgärder vara högst sju år (*Arrêté du 26 octobre 2010*, art. 10). I Frankrike är dataskyddsförordningen i övrigt direkt tillämplig på behandlingen av personkreditupplysningar.

6 Remissvar

De lagändringar som föranleds av dataskyddslagstiftningen

Utkastet till regeringsproposition var på remiss från den 14 maj till den 10 juli 2020. Yttranden om utkastet lämnades av arbets- och näringsministeriet, finansministeriet, kommunikationsministeriet, Ålands landskapsregering, Finansinspektionen, Rättsregistercentralen, dataombudsmannens byrå, Riksdagens justitieombudsmans kansli, Justitiekanslersämbetet, Bisnode Finland Oy, Suomen Asiakastieto Oy, Suomen Perimistoimistojen Liitto ry, Försäkrings- och finansrådgivningen, Företagarna i Finland rf, Finanssiala ry och Suomen Asiakkuusmarkkinointiliitto ry. Kommunikationsministeriet meddelade att det inte hade något att yttra. Finansministeriet hade inget att anmärka på utkastet till proposition.

I remissvaren understöddes allmänt taget propositionens mål att förtydliga kreditupplysningslagens förhållande till dataskyddsförordningen och målet att skapa klarhet i rättsläget vid behandlingen av sådana kundanmärkningsuppgifter som avses i betaltjänstlagen och säkerställa att de olika betaltjänstleverantörerna omfattas av en enhetlig reglering. I fråga om kreditupplysningslagen gällde största delen av remissinstansernas kommentarer den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter, utlämnandet av uppgifter om företagskopplingar, bedömningen av kreditvärdighet och kreditupplysningslagens informationskällor. Ålands landskapsregering fäste uppmärksamhet vid tillämpningen av kreditupplysningslagen på Åland och understödde i sitt utlåtande förslaget att bevara bestämmelserna om språkliga rättigheter i kreditupplysningslagen. Dataombudsmannen och Företagarna i Finland rf fäste i sina utlåtanden uppmärksamhet vid betydelsen av lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar. Riksdagens justitieombudsman och dataombudsmannen lyfte dessutom fram behovet av att närmare bedöma hur den föreslagna rättsliga grunden för behandling av personuppgifter förhåller sig till utövningen av offentlig makt och 124 § i grundlagen. Arbets- och näringsministeriet fäste i sitt utlåtande särskild uppmärksamhet vid bedömningen av konsekvenserna för företagen.

Den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter kommenterades av både myndigheter och företag. Med anledning av dataombudsmannens utlåtande har den internationella jämförelsen av behandlingen av kreditupplysningar utvidgats så att EU-medlemsstaternas lagstiftning och rättsliga grunder för behandling av personuppgifter granskas mer ingående. Den föreslagna rättsliga grund för behandling av personuppgifter som gäller dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet är densamma som i Sverige, Danmark och Estland, varför det har gjorts en mer detaljerad jämförelse med regleringen i dessa tre medlemsstater än med regleringen i andra medlemsstater. Med anledning av utlåtandena från dataombudsmannen och Riksdagens justitieombudsman har kreditupplysningslagens förhållande till 124 § i grundlagen under den fortsatta beredningen bedömts i synnerhet för att utreda om kreditupplysningsverksamheten är förenad med utövning av offentlig makt. Riksdagens justitieombudsman ansåg i sitt utlåtande att artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen åtminstone i regel bör tillämpas endast på verksamhet som bedrivs av myndigheter eller andra som sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Riksdagens justitieombudsman framförde att uppgiften bör definieras som en offentlig förvaltningsuppgift eller åtminstone en offentlig uppgift på grund av den samhälleliga uppgift som kreditupplysningsverksamheten i motiveringen i propositionsutkastet konstateras vara och på grund av att verksamheten till sin karaktär avsevärt påverkar den registrerades rättigheter. Vid den fortsatta beredningen av propositionen har man hållit sig till den ursprungliga bedömningen att det är fråga om en annan uppgift av allmänt intresse som det föreskrivs om i lag. Dataskyddsförordningen tillåter också att företag utför uppgifter av allmänt intresse. Även om det i motiveringen görs en mer detaljerad bedömning av sådana drag i kreditupplysningsverksamheten som skulle kunna tala för en annan lösning, föreslås det inte i propositionen att det ska föreskrivas om en offentlig förvaltningsuppgift. Enligt förslaget är det fråga om en uppgift som kräver särskild

sakkunskap och som i synnerhet tjänar kreditgivningen. Med beaktande av konsekvenserna för de registrerade föreslås det dock att särskilt de skyddsåtgärder som hänför sig till bedömning av kreditvärdighet stärks. Motiveringen i avsnittet om lagstiftningsordningen har kompletterats avsevärt genom att det till motiveringen har fogats en bedömning av förhållandet till 124 § i grundlagen. Dessutom har avsnittet om lagstiftningsordningen preciserats i fråga om aspekter som gäller rättssäkerheten.

Vidare har motiveringen i fråga om den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter preciserats med anledning av utlåtandena från dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet och från Finanssiala ry, så att det av motiveringen tydligare framgår att avsikten är att den primära rättsliga grunden för behandling av personuppgifter ska vara en uppgift av allmänt intresse bara när det gäller dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. När det gäller andra som behandlar kreditupplysningar kan den primära rättsliga grunden för behandlingen också vara någon annan rättslig grund enligt artikel 6.1 i dataskyddsförordningen. På detta sätt beaktas särskilt behovet att säkerställa att de bestämmelser som gäller kreditgivare är enhetliga på den inre marknaden.

Förslagen om att slopa undantagsbestämmelserna om utlämnande av uppgifter om företagskopplingar väckte stor oro bland remissinstanserna (Bisnode Finland Oy, Suomen Asiakastieto Oy, Finanssiala ry, Suomen Asiakkuusmarkkinointiliitto ry). Med beaktande av att de gällande undantagen har formulerats på ett sätt som är problematiskt med tanke på dataskyddsförordningen, föreslås det fortfarande att bestämmelserna stryks ur lagen, men nuläget bibehålls med hjälp av en annan regleringsteknik. Under den fortsatta beredningen har man närmare utrett vilken praxis för utlämnande av uppgifter de som bedriver kreditupplysningsverksamhet har i fråga om olika kategorier av uppgifter. Genom hänvisningsbestämmelser beaktas det att de lagstadgade förutsättningarna för utlämnande av uppgifter inte behöver iaktas när endast uppgifter om företagskopplingar lämnas ut. Med beaktande av de omständigheter som lyfts fram särskilt i utlåtandet från Företagarna i Finland rf har motiveringen dock preciserats så att förutsättningarna för utlämnande av uppgifter ska iaktas alltid när personuppgifter som avses i 12 § 1 mom. eller 13 § lämnas ut. Med anledning av utlåtandet från Företagarna i Finland rf lyfts i motiveringen dessutom fram de risker för de registrerades dataskydd och skydd för privatlivet som är förenade med utlämnande av uppgifter via allmänna datanät.

Med anledning av utlåtandet från riksdagens justitieombudsman har man beslutat att föreslå att 13 § 1 mom. 3 punkten ändras så att i ett kreditupplysningsregister får registreras uppgifter om betalningsstörning som konstaterats av en myndighet, innefattande uppgifter om en betalningsförsummelse som har konstaterats genom en domstols lagakraftvunna dom, förutsatt att betalningskravet inte bestridits med avseende på grunden eller beloppet.

Dataombudsmannen ansåg att de motiveringar som gällde bedömning av kreditvärdighet var bra, men ansåg att man också bör beakta senare behandling av bedömningarna av kreditvärdigheten. Justitiekanslersämbetet delade inte uppfattningen att automatiserat individuellt beslutsfattande redan uttryckligen är tillåtet enligt 16 §, åtminstone inte på ett sätt som kan anses uppfylla kraven i artikel 22.2 b i dataskyddsförordningen. Justitiekanslersämbetet ansåg att propositionen bör ändras så att bestämmelsens syfte tydligt framgår av lagtexten och också motiveras i specialmotiveringen. Finanssiala ry ansåg å sin sida att de föreslagna bestämmelserna i 16 § bör gälla endast dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Bisnode Finland Oy och Suomen Asiakastieto Oy understödde inte de föreslagna ändringarna och ansåg att de nuvarande bestämmelserna är tillräckliga, med hänvisning också till att de inte fattar kreditbeslut. De fäste även uppmärksamhet vid konsekvenserna av de föreslagna ändringarna.

Eftersom artikel 22 i dataskyddsförordningen inte bara tillämpas på sådant automatiserat beslutsfattande som har rättsliga följder eller andra betydande följder, är de nuvarande bestämmelserna inte tillräckliga. Bestämmelserna omfattar också sådan automatiserad profilering som har rättsliga följder eller andra betydande följder. Motiveringen har preciserats för att förtydliga att det vid automatiserad bedömning av kreditvärdigheten är fråga om sådan profilering som i betydande grad påverkar den registrerade på det sätt som avses i artikel 22 i dataskyddsförordningen. Som stöd för bedömningen har en detaljerad jämförelse av lagarna i Finland och Sverige använts. Finlands kreditupplysningslag innehåller, i motsats till Sveriges lag, uttryckliga bestämmelser om bedömning av kreditvärdigheten och möjliggör i avsevärt större omfattning utlämnande av bedömningarna också för andra ändamål än kreditgivning. Enligt förarbetena till kreditupplysningslagen gäller detta också automatiserad verksamhet. Med beaktande av justitiekanslersämbetets kommentar har de föreslagna bestämmelserna preciserats för att förtydliga att automatiserad bedömning av kreditvärdigheten ska omfattas av de föreslagna skyddsåtgärderna för att trygga den registrerades rättigheter. De föreslagna skyddsåtgärderna har också setts över i samarbete med dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet för att garantera att de bättre lämpar sig för verksamhetens natur. På detta sätt blir också de ekonomiska konsekvenserna av de föreslagna lagändringarna måttligare.

Bestämmelserna om begränsning av den registrerades rätt till insyn, som hänför sig till förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism, och bestämmelserna om utlämnande av uppgifter i anslutning till detta har förtydligats med anledning av remissvaren. Skyddspolisen föreslog att bestämmelserna om begränsning av den registrerades rätt till insyn enligt kreditupplysningslagen skulle ändras så att begränsningen av rätten till insyn utvidgas till att även omfatta exempelvis begäranden om information för att förhindra brott och skydda den nationella säkerheten. Bestämmelserna i kreditupplysningslagen behöver dock inte utvidgas, eftersom bestämmelserna i 34 § i dataskyddslagen är direkt tillämpliga i dessa situationer. Motiveringen till den föreslagna 30 a § i kreditupplysningslagen har för tydlighetens skull kompletterats till denna del.

Bisnode Finland Oy och Suomen Asiakastieto Oy kommenterade bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna i propositionsutkastet. Eftersom dessa i synnerhet gällde utlämnande av uppgifter om företagskopplingar, har man under den fortsatta beredningen av propositionen separat hört dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet för att också precisera bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna. Konsekvensbedömningen har preciserats särskilt i fråga om de skyddsåtgärder som hänför sig till automatiserad bedömning av kreditvärdighet. I bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna har man också beaktat de synpunkter som arbets- och näringsministeriet framfört i fråga om företag av olika storlek, och dessutom har bedömningen av konsekvenserna för myndigheterna preciserats.

Med anledning av utlåtandena från Bisnode Finland Oy, Suomen Asiakastieto Oy, Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry, Finanssiala ry och Suomen Asiakkuusmarkkinointiliitto ry har motiveringen till de föreslagna ändringarna av 6 § preciserats. På grund av dessa utlåtanden ansågs det under den fortsatta beredningen också nödvändigt att förtydliga avgränsningen av lagens tillämpningsområde så att det av lagen tydligt framgår vilka bestämmelser som tillämpas på andra än dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Det faktum att avgränsningen av tillämpningsområdet endast framgår av förarbetena till lagen har orsakat stor oklarhet om vilka bestämmelser som ska tillämpas på alla som använder kreditupplysningar. Dessutom har det gjorts några extra ändringar i förslaget till ändring av kreditupplysningslagen i syfte att beakta avgränsningen av tillämpningsområdet.

Inga anmärkningar framfördes om de föreslagna ändringarna i betaltjänstlagen. Den föreslagna ändringen i straffregisterlagen kommenterades av Rättsregistercentralen, dataombudsmannen och Riksdagens justitieombudsman.

Dataombudsmannen och Rättsregistercentralen understödde den föreslagna ändringen av straffregisterlagen. Dataombudsmannen underströk att begreppet personuppgiftsansvarig innefattar att den personuppgiftsansvarige fattar beslut om utlämnande av uppgifter. Rättsregistercentralen fäste också uppmärksamhet vid att det redan länge har varit den personuppgiftsansvarige som ska fatta beslut om utlämnande av uppgifter enligt bestämmelserna om skydd för personuppgifter och att justitieministeriets befogenhet bör anses vara föråldrad. Enligt utlåtandet har justitieministeriet inte heller under de senaste tio åren fattat beslut om utlämnande av uppgifter med stöd av 4 a § 3 mom. i straffregisterlagen. Rättsregistercentralen konstaterade att det å ena sidan principiellt sett är fråga om en stor ändring, men att de fall där uppgifter lämnas ut med stöd av den ändrade bestämmelsen å andra sidan torde bli sällsynta. Justitiekanslersämbetet fäste i sitt utlåtande uppmärksamhet vid att lösningen att föreskriva att justitieministeriet fattar besluten också motiverades med att beviljande av undantagslov innefattar rättspolitisk prövning och linjedragning, som till sin natur är en uppgift som bättre lämpar sig för ministeriet än för en administrativ registermyndighet. Under den fortsatta beredningen har inga ändringar gjorts i den föreslagna ändringslagen. Specialmotiveringen till ändringsförslaget har dock med anledning av Justitiekanslersämbetets utlåtande kompletterats i fråga om begreppet personuppgiftsansvarig.

Ändringarna i lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar

Utkastet till lagförslag om ändring av lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar var på remiss från den 4 mars till den 14 april 2021. Yttranden lämnades av Bisnode Finland Oy, Finlands näringsliv rf, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Finanssiala ry, Finansinspektionen, Finnvera Abp, Centralhandelskammaren, Konkurrens- och konsumentverket/konsumentombudsmannen, Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry, konkursombudsmannens byrå, Kriminaalihuollon tukisäätiö sr, Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry, Luottomiehet - Kreditmännen ry, Rättsregistercentralen, OK Indrivning Ab, Polisstyrelsen, Centralen för utredning av penningtvätt (Centralkriminalpolisen), Santander Consumer Finance Oy, social- och hälsovårdsministeriet, Skyddspolisen, Suomen Asiakastieto Oy, Finlands Fastighetsförbund rf, Finlands Bank, Suomen Perimistoimistojen Liitto ry, Suomen Vuokranantajat ry, Företagarna i Finland rf, Institutet för hälsa och välfärd, dataombudsmannens byrå, Sysselsättningsfonden, arbets- och näringsministeriet, Utsökningsverket, Försäkrings- och finansrådgivningen, finansministeriet, Skatteförvaltningen, Vuokralaiset VKL ry samt två privatpersoner.

Utöver yttrandena om de föreslagna lagändringarna har remissvaren på bedömningspromemorian beaktats vid den fortsatta beredningen av bestämmelserna om lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar. Flera remissinstanser hänvisade i sitt yttrande om ändringarna av lagringstiderna till sitt tidigare yttrande om bedömningspromemorian.

Liksom under remissbehandlingen av bedömningspromemorian kritiserades i synnerhet det att lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar ändras innan ett positivt kreditupplysningsregister tas i bruk. Till exempel Bisnode Finland, Finlands näringsliv, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Finansinspektionen, Försäkrings- och finansrådgivningen, Centralhandelskammaren, Finlands Fastighetsförbund, Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat, Konsumentförbundet, social- och hälsovårdsministeriet, Suomen Perimistoimistojen Liitto och Finlands Bank talade för att lagändringarna eller bedömningen av ändringsbehoven skulle göras i samband med det positiva kreditupplysningsregistret. Flera remissinstanser (till exempel finansministeriet, Suomen Asiakastieto, Bisnode Finland) kritiserade i sina yttranden

också omfattningen av de föreslagna lagändringarna. Däremot ansåg till exempel Företagarna i Finland att det är viktigt att lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar förenhetligas och att regleringen om anteckningar om betalningsstörningar utvecklas på ett sätt som främjar företagande och sysselsättning.

Den föreslagna lagringstiden på en månad ansågs av flera remissinstanser vara för kort, bland annat av Bisnode Finland, Finlands näringsliv, Finanssiala, Försäkrings- och finansrådgivningen, Finnvera, Finlands Fastighetsförbund, Suomen Asiakastieto och Suomen Perimistoi mistojen Liitto. En del av remissinstanserna ansåg att lagringstiden bör vara sex månader eller ett år i stället för en månad. Finansministeriet ansåg att lagringstiden på en månad borde gälla endast de betalningsstörningar som borgenären anmält. Alternativt föreslog finansministeriet att ändringen kunde begränsas så att det skulle vara tillåtet att använda kreditupplysningar med det nuvarande innehållet för ändamål som hänför sig till kreditgivning samt ställande och godkännande av pant och borgen, och att förkortningen skulle gälla endast andra ändamål. Med hänvisning till riksdagens uttalande anses det ändå inte möjligt att genomföra förslagen. Det bör dock beaktas att en begränsning av ändringarna till enbart de betalningsstörningar som borgenären anmält skulle innebära att registrerade fysiska personers ställning sannolikt inte skulle förbättras avsevärt. De anteckningar om betalningsstörning som borgenären anmält utgör endast en liten del av fysiska personers anteckningar om betalningsstörning. Finansministeriet ansåg också att det samtidigt som lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar förkortas bör bli möjligt att i större utsträckning registrera utsökningsuppgifter i kreditupplysningsregistret. Det anses inte ändamålsenligt att genomföra den föreslagna ändringen, åtminstone inte i detta sammanhang. Den föreslagna ändringen skulle kräva en separat omfattande konsekvensbedömning med beaktande av till exempel att var och en har rätt att få uppgifter ur utsökningsregistret. Samtidigt skulle det krävas en omfattande bedömning av konsekvenserna för Utsökningsverkets arbetsvolym.

Bisnode Finland föreslog att man skulle överväga att ålägga borgenärerna en skyldighet att lämna dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet uppgifter om betalningen av en fordran, varvid gäldenärerna skulle behandlas jämligt och ansvaret inte skulle överföras på gäldenären. Också Skatteförvaltningen föreslog en precisering av förfarandena och anförde att utgångspunkten kunde vara att den som anmält en anteckning om betalningsstörning också ska meddela grunden för avförandet av anteckningen. För närvarande kan antingen gäldenären själv eller den som har en lagstadgad skyldighet att göra det, såsom en borgenär i fråga om de anteckningar om betalningsstörning som borgenären anmält och i de fall som avses i 1 kap. 32 § i utsökningsbalken utmätningsmannen på begäran av gäldenären, meddela den som bedriver kreditupplysningsverksamhet om betalningen av en fordran. Skatteförvaltningen lämnar på begäran av kunden anmälan om betalning av protesterade skatter. I detta sammanhang bör det bland annat beaktas vem som har information om betalningen av fordran. Det är exempelvis inte ändamålsenligt att det efter att en dom i fordringsmål meddelats är domstolen som anmäler en eventuell betalning. I denna proposition föreslås inga ändringar i de nuvarande förfarandena för anmälan om betalning. Suomen Perimistoi mistojen Liitto föreslog att det skulle preciseras att avförande ur registret förutsätter att också räntor och kostnader i anslutning till en betalningsstörning har betalats och att inte enbart en betalning av kapitalet är tillräcklig för att anteckningen om betalningsstörning ska avföras. Det föreslås dock ingen precisering i bestämmelserna till denna del. Exempelvis omfattar en dom i fordringsmål som föranlett en anteckning om betalningsstörning också räntor och kostnader, om gäldenären har dömts att betala dem. Också hos utsökningen ska hela fordran vara betald för att utsökningsmannen ska göra en anmälan om betalning av fordran. Utsökningsmannen driver in fordran i enlighet med den betalningsskyldigheten som fastställts i domen eller i någon annan utsökningsgrund. Om svaranden i utsökningsgrunden har ålagts att betala ränta eller indrivningskostnader, omfattas de av betalningsskyldigheten.

Flera remissinstanser förhöll sig negativa till att man skyndar på förkortningen av lagringstiderna för företagskreditupplysningar. Under den fortsatta beredningen har saken dock bedömts i förhållande till målet att förbättra verksamhetsmöjligheterna också för företagare som drabbats av tillfälliga betalningssvårigheter. Enligt betänkandet är avsikten inte att i det positiva kreditupplysningsregistret ta in företagskreditupplysningar, förutom i fråga om det undantag som gäller firmor. Därför behöver ändringarna av lagringstiderna för företagskreditupplysningar inte kopplas till det projektet.

Konkursombudsmannen ansåg i sitt utlåtande att det inte är motiverat att ändra 28 § 1 mom. 8 punkten i kreditupplysningslagen. Konkursombudsmannen framförde att en förkortning av lagringstiden för näringsförbud som upphört och ett förbud mot att lämna ut uppgifter om näringsförbud som upphört kan ha konsekvenser för bekämpningen av grå ekonomi. Propositionen har till denna del inte ändrats i jämförelse med det förslag som sändes på remiss. Även om näringsförbud som upphört i sig har betydelse bland annat vid utredning av ekonomiska brott, är uppgifter om näringsförbud som upphört inte avsedda att lämnas ut för mer omfattande ändamål än utlämnande ur näringsförbudsregistret. Den skyldighet som skatte-, tull-, utsköknings- och lönegarantimyndigheterna, konkursombudsmannen, myndigheter som beviljar understöd och förmåner av offentliga medel samt myndigheter som sköter tillstånds- och tillsynsuppgifter som hänför sig till näringsverksamhet har att i sin verksamhet uppmärksamma efterlevnaden av näringsförbud gäller bara gällande näringsförbud. Inte heller för fullgöranderapporter används uppgifter om näringsförbud som upphört att gälla. Den myndighet som primärt utövar tillsyn över efterlevnaden av förbudet är polisen. Uppgifter om näringsförbud som upphört får i de fall som anges i lagen lämnas ut till förundersökningsmyndigheten och åklagaren ur näringsförbudsregistret. Enligt den utredning som inhämtats under beredningen lämnas uppgifter om näringsförbud som upphört inte heller ut ur kreditupplysningsregister. De aspekter som hänför sig till bekämpningen av grå ekonomi utgör inga hinder för en justering av lagringstiderna för företagskreditupplysningar.

Utöver Konkursombudsmannen fäste också finansministeriet uppmärksamhet vid behovet av att närmare bedöma de föreslagna ändringarnas konsekvenser för bekämpningen av grå ekonomi. Till konsekvensbedömningen har det fogats ett separat avsnitt där dessa konsekvenser bedöms i fråga om myndigheter och företag som använder kreditupplysningar. Konsekvensbedömningen har också till vissa andra delar preciserats med anledning av remissvaren.

Konsekvenserna för Utsökningsverket har under den fortsatta beredningen bedömts närmare utifrån Utsökningsverkets svar. Särskilt bedömningen av konsekvenserna för personalresurserna har preciserats. För detta ändamål begärdes ytterligare uppgifter av Utsökningsverket.

Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen

Rådet för bedömning av lagstiftningen lämnade ett utlåtande där det lade fram fem centrala utvecklingsobjekt i fråga om konsekvensbedömningen. Rådet ansåg att konsekvensbedömningarna i utkastet till proposition bör preciseras med avseende på beskrivningen av konsekvensernas omfattning, att det i propositionen bör ingå en helhetsbedömning av konsekvenserna där man ställer de olika konsekvenserna och konsekvenserna för olika aktörer i proportion till varandra, att propositionens konsekvenser för olika typer av företag bör presenteras närmare, att konsekvenserna för myndigheterna bör kompletteras med bedömningar av konsekvenserna för de myndigheter som ger ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning, för Folkpensionsanstalten och för kommunernas socialservice och att det i avsnittet om propositionens samhälleliga konsekvenser bör göras en noggrannare bedömning av propositionens konsekvenser ur olika befolkningsgruppers synvinkel.

Med anledning av utlåtandet från rådet för bedömning av lagstiftningen har rubrikerna och innehållet i avsnittet om bedömningen av propositionens konsekvenser delvis preciserats för att förtydliga vilka som är de största konsekvenserna av propositionen och till vilka delar konsekvenserna är mindre. Konsekvensbedömningen har preciserats utifrån studier som gäller konsekvenserna av anteckningar om betalningsstörningar på ett mera allmänt plan. De utländska utredningar som finns att tillgå har emellertid gällt fall där den tillämpliga lagstiftningen avsevärt avviker från kreditupplysningslagen, och utifrån dem går det inte att göra några direkta kvantitativa bedömningar av konsekvenserna av ändringarna. Motiveringen till propositionen har även till vissa andra delar preciserats. En bedömning av konsekvenserna för de myndigheter som ger ekonomi- och skuldrådgivning har fogats till propositionen. Till propositionen har det även fogats ett avsnitt med en bedömning av vilka befolkningsgrupper konsekvenserna av propositionen särskilt gäller.

7 Specialmotivering

7.1 Kreditupplysningslagen

Kreditupplysningslagen tillämpas på insamling, produktion, registrering, utlämnande och annan behandling av kreditupplysningar. Både personkreditupplysningar och företagskreditupplysningar registreras i enlighet med lagen. Det får dessutom göras sammanställningar som kopplar de upplysningar som gäller ett företags ansvarspersoner till företagskreditupplysningarna. Sådan behandling av personuppgifter som hänför sig till verksamhet enligt lagen omfattas till alla delar av dataskyddsförordningen och av dataskyddslagen, som kompletterar förordningen. Rättslig grund för behandlingen av personuppgifter föreslås i första hand vara artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen. I 4 § i dataskyddslagen anpassas artikeln som behandlingsgrund. Enligt 4 § 1 punkten i dataskyddslagen får personuppgifter behandlas i enlighet med artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen, om det är fråga om uppgifter som beskriver en persons ställning samt uppdrag och skötseln av detta inom ett offentligt samfund, näringslivet, organisationsverksamhet eller någon annan motsvarande verksamhet, i den mån som syftet med behandlingen är förenligt med allmänt intresse och behandlingen står i proportion till det legitima mål som eftersträvas. Vid tillämpningen av behandlingsgrunden ska det anses att de intressen som tryggar en persons integritetsskydd inte väger tyngre än den personuppgiftsansvariges eller en utomståendes intressen. Grunden för behandling av de personuppgifter som avses i kreditupplysningslagen ska inte ge rätt att behandla dem för vilket ändamål som helst. I lagen finns också detaljerade bestämmelser om de ändamål för vilka kreditupplysningar får lämnas ut.

Sådan verksamhet som avses i lagen kan också inbegripa sådan behandling av personuppgifter som i enlighet med artikel 6.1 f är nödvändig för ändamål som rör den personuppgiftsansvariges eller en tredje parts berättigade intressen. Till den del det är fråga om exempelvis kreditgivarnas behandling av personuppgifter kan den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter också vara artikel 6.1 a, b eller c. I en sådan situation ska den personuppgiftsansvarige tillämpa bestämmelserna i dataskyddsförordningen. Användningen av det nationella handlingsutrymmet i kreditupplysningslagen föreslås dock grunda sig på artikel 6.1 e. Handlingsutrymmet enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen har använts för att utfärda detaljerade bestämmelser i synnerhet om registrering, lagringstider och utlämnande, men också om annan behandling av personuppgifter. Med beaktande av att regleringen delvis gäller behandlingen av olika slags uppgifter om betalningsstörningar, som kan ha negativa konsekvenser för den registrerades verksamhetsmöjligheter, kan en detaljerad och noggrant avgränsad reglering anses vara behövlig med tanke på riskerna. Syftet enligt 2 § i kreditupplysningslagen är nödvändigt för att utföra en uppgift av allmänt intresse i enlighet med artikel 6.3 i dataskyddsförordningen, särskilt med beaktande av behovet att skydda kreditgivningen mot de risker som är förenade med den och med beaktande av fysiska personers och företags rätt att bli bedömda på ett korrekt sätt. I lagen

föreslås sådana bestämmelser om behandling av personuppgifter som kompletterar bestämmelserna i dataskyddsförordningen till den del bestämmelserna är nödvändiga med tanke på riskerna för den registrerades rättigheter. I lagen stryks sådana detaljer som det anses att det finns tillräckliga bestämmelser om i den allmänna lagen. Syftet med den detaljerade regleringen är att säkerställa att den är transparent för den registrerade, vilket främjar tillgodoseendet av den registrerades rättigheter.

Den valda rättsliga grunden medför att den registrerades rättigheter i dataskyddsförordningen ska tillämpas fullt ut. Den registrerade har också rätt till radering av personuppgifter i enlighet med artikel 17 i dataskyddsförordningen och rätt att göra invändningar mot behandling av personuppgifter i enlighet med artikel 21 i dataskyddsförordningen. Det är dock möjligt att begränsa dessa rättigheter i enlighet med artikel 23 i dataskyddsförordningen, förutsatt att det finns en sådan grund för begränsningen som avses i artikel 23.1 och att det föreskrivs om begränsningen i lag. Lagstiftningsåtgärden ska uppfylla kriterierna i artikel 23.2. I kreditupplysningslagen ingår bestämmelser om lagringstider för identifieringsuppgifter och för uppgifter om handlingsbehörighet samt bestämmelser om lagringstider för anteckningar om betalningsstörningar och för kreditvärderingsuppgifter, vilka utgör begränsningar i den rätt till radering av uppgifter som registrerade har enligt artikel 17 i dataskyddsförordningen. Genom vissa justeringar av lagringstiderna för uppgifter om fysiska personers betalningsstörningar säkerställs det att bestämmelserna är proportionella i enlighet med kravet i artikel 6.3 i dataskyddsförordningen.

Bedömningen av proportionaliteten hos de bestämmelser om behandling av personuppgifter som finns i kreditupplysningslagen påverkas utöver av lagringstiderna särskilt av bestämmelserna om informationsinnehållet i register över personkreditupplysningar och de tillåtna ändamålen för utlämnande av uppgifter. I 12 och 13 § i kreditupplysningslagen finns en uttömmande förteckning över de uppgifter som får föras in i registren som personkreditupplysningar. Informationsinnehållet i registren är tämligen omfattande, men man har strävat efter att detaljerat och noggrant avgränsa det till sådana uppgifter som har betydelse för bedömningen av kreditvärdigheten. Kreditupplysningsregistren omfattas också av ett krav på tillförlitlighet. I registrens informationsinnehåll har man beaktat behovet att säkerställa tillgången för de ändamål som anges i lagen. För att trygga kreditupplysningarnas kvalitet behöver det dessutom i registren lagras vissa kompletterande uppgifter, såsom uppgifter om betalning av en fordran. Genom sådana uppgifter tryggas också den registrerades rätt att bli bedömd utifrån aktuella och exakta uppgifter. Ändamålen för utlämnande av personkreditupplysningar är tämligen omfattande i jämförelse med andra EU-medlemsstater. Största delen av de ändamål för utlämnande av uppgifter som anges i lagen har dock ett nära samband med de ursprungliga ändamålen för behandling av kreditupplysningar i enlighet med vad som förutsätts i artikel 5.1 b och artikel 6.4 i dataskyddsförordningen.

I 19 § i kreditupplysningslagen tillåts ett antal användningsändamål som ligger längre bort från kreditupplysningarnas ursprungliga användningsändamål, i synnerhet 19 § 1 mom. 1, 5, 6 och 8 punkten. Det förstnämnda förutsätter dock att det stiftas särskilda bestämmelser i lag, i samband med vilket kraven på noggrant avgränsade och proportionella bestämmelser ska beaktas. De vanligaste myndighetsrelaterade ändamål (1 punkten) för vilka kreditupplysningar lämnas ut är säkerhetsutredningar, ändamål som hänför sig till polisens förundersökningar samt de utredningar av tvivelaktiga transaktioner i anslutning till penningtvätt och finansiering av terrorism som genomförs av centralen för utredning av penningtvätt vid Centralkriminalpolisen. Hyresavtal (5 punkten) kan som ändamål inte helt jämföras med kreditgivning. När det gäller hyresavtal är det emellertid fråga om avtal som till sin karaktär är fortlöpande skuldförhållanden och där hyresvärdens möjligheter att försäkra sig om den andra partens förmåga att uppfylla sina åtaganden kan anses vara ett godtagbart ändamål. I praktiken är personkreditupplysningar

också det enda sätt att försäkra sig om saken som står till buds för privata hyresvärdar. Fastställande av avtalsvillkor (6 punkten) syftar på sådana avtal som en näringsidkare inte kan vägra ingå. Dessa fall är tämligen begränsade, även om bestämmelsen närmast har fogats till lagen för tydlighetens skull. Utlämnandet av kreditupplysningar som gäller arbetssökande eller arbetstägare (8 punkten) hänför sig direkt till lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004), där det finns uttömmande bestämmelser om i vilka situationer kreditupplysningar får användas. Dessa situationer har delvis också samband med de ovannämnda säkerhetsutredningarna. Även om de nämnda ändamålen för utlämnande av uppgifter inte kan jämföras med kreditgivning, finns det motiverade och godtagbara orsaker att använda kreditupplysningar för de ändamål som anges i lagen, och det finns detaljerade och noggrant avgränsade bestämmelser om saken.

Med tanke på bedömningen av bestämmelsernas proportionalitet är dessutom arten av de uppgifter som lämnas ut av betydelse i enlighet med artikel 6.4 c i dataskyddsförordningen. Bestämmelserna om utlämnande av uppgifter omfattar inte de i dataskyddsförordningen avsedda särskilda kategorierna av personuppgifter eller personuppgifterna som rör fällande domar i brottmål eller överträdelser. Särskilt den omfattande möjligheten att lämna ut uppgifter om betalningsstörningar har dock konsekvenser för den registrerade på det sätt som avses i artikel 6.4 d. Utlämnandet av dessa uppgifter har till och med betydande konsekvenser för skyddet för den registrerades privatliv och personuppgifter. Särskilt med tanke på de risker som är förenade med kreditgivningen är det ändå nödvändigt att behandla dessa uppgifter, med beaktande även av lagens syfte att säkerställa tillgången till sådana uppgifter. Med beaktande av de risker som är förenade med utlämnandet av dessa uppgifter föreslås det i lagen flera uttryckliga bestämmelser som stärker skyddet för dessa uppgifter. Den föreslagna regleringen uppfyller således kravet på nödvändighet och proportionalitet. Regleringens nödvändighet för att motivera en inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna bedöms närmare i propositionens avsnitt om lagstiftningsordningen.

Det föreslås att sådana bestämmelser som överlappar bestämmelserna i dataskyddsförordningen och som inte bedöms ligga inom ramen för det nationella handlingsutrymmet stryks ur lagen. Dessutom föreslås det att sådana bestämmelser i lagen stryks som är obehövliga i förhållande till dataskyddslagen, vilken tillämpas som allmän lag, och att vissa bestämmelser preciseras, bland annat bestämmelser om utlämnande i synnerhet av uppgifter om bedömning av kreditvärdighet och av uppgifter om näringsförbud.

1 §. Lagens tillämpningsområde. Enligt förarbetena till kreditupplysningslagen gäller merparten av lagens bestämmelser utlämnande av kreditupplysningar till utomstående samt kreditupplysningsregister som förs för detta ändamål. Bestämmelserna i 2 kap. gäller emellertid också kreditgivare och andra som deltar i behandlingen av kreditupplysningar, såsom de företag som lämnar ut uppgifter för användning som kreditupplysningar. Dessutom tillämpas bestämmelserna om användning av personkreditupplysningar på kreditgivare och andra som använder kreditupplysningar. Avgränsningen av tillämpningsområdet framgår dock inte tydligt av bestämmelserna i lagen, vilket är problematiskt med tanke på de olika rättsliga grunderna för behandlingen av personuppgifter. Särskilt med tanke på kreditgivarna är det ändamålsenligt att lagstiftningen förtydligas så att regleringen blir så enhetlig som möjligt på EU:s inre marknad. Den otydliga avgränsningen av tillämpningsområdet skapar också oklarhet i fråga om utövandet av de tillsynsbefogenheter som avses i lagen. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att den avgränsning av tillämpningsområdet som framgår av förarbetena till lagen tas in i momentet. Tillämpningen av lagen avgränsas i 1 mom. så att den i huvudsak gäller endast dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Till momentet fogas en mening enligt vilken bestämmelserna i 2 kap. och i 19 § 5 och 6 mom. tillämpas på dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet och dessutom på dem som använder kreditupplysningar och dem som annars behandlar kredit-

upplysningar. I de nämnda bestämmelserna inkluderas sådant som det inte finns tillräckligt detaljerade bestämmelser om i annan lagstiftning. Också i andra bestämmelser i kreditupplysningslagen görs tekniska ändringar som begränsar deras tillämpningsområde. Det föreslås att paragrafens 2 mom. upphävs som obehövligt. Momentet innehåller en hänvisning till den upphävda personuppgiftslagen, och det är inte nödvändigt att i kreditupplysningslagen ta in någon allmän informativ hänvisning till dataskyddsförordningen eller dataskyddslagen. I vissa bestämmelser i lagen tas det däremot in materiella eller informativa hänvisningar som preciserar bestämmelsernas förhållande till dataskyddsförordningen.

2 §. Lagens syfte. Det föreslås att orden ”den personliga integriteten” ersätts med orden ”skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter”. Genom den ändrade ordalydelsen beaktas innehållet i 10 § 1 mom. i grundlagen bättre.

3 §. Definitioner. Det föreslås att 4 punkten upphävs. Definitionen av en registrerad framgår av dataskyddsförordningens artikel 4.1, enligt vilken en registrerad avser en fysisk person som personuppgifter hänför sig till. Definitionen i kreditupplysningslagen omfattar också registrerade företag. Den registrerade kan inte i den nationella lagstiftningen definieras på ett sätt som avviker från dataskyddsförordningen. Definitionen av den registrerade får inte heller upprepas i den nationella lagstiftningen. Registrerade fysiska personer kan i vissa fall också vara företags ansvarspersoner eller ägare som avses i kreditupplysningslagen.

Den föreslagna ändringen av definitionen beaktas i de andra bestämmelserna i kreditupplysningslagen så att ordet ”registrerad” beroende på kontexten ersätts med antingen ”fysisk person” eller ”företag” eller bådadera. I vissa bestämmelser är det också möjligt att ersätta ordet ”registrerad” med ordet ”gäldenär”. Med fysisk person avses en person som har införts i ett register över personkreditupplysningar. Med företag avses i enlighet med paragrafens 2 punkt en fysisk person som bedriver näringsverksamhet samt andra enheter som enligt 3 § 1 mom. 1–5 punkten i företags- och organisationsdatalagen (244/2001) ska registreras i företags- och organisationsdatasystemet. Sådana näringsidkare, som har FO-nummer, registreras i ett sådant register över företagskreditupplysningar som avses i kreditupplysningslagen.

5 §. God kreditupplysningssed. Paragrafen om god kreditupplysningssed har ett omfattande tillämpningsområde. Enligt förarbetena till lagen gäller bestämmelserna utöver dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet även andra som behandlar eller använder kreditupplysningar. Det föreslås att det inledande stycket i paragrafen delas upp i två delar så att endast den skyldighet att handla omsorgsfullt som det föreskrivs om i paragrafen gäller alla som behandlar eller använder kreditupplysningar. De mest detaljerade skyldigheterna, som i huvudsak motsvarar punkterna i den gällande paragrafen, ska gälla dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet och andra som bedriver näringsverksamhet och använder eller annars behandlar kreditupplysningar. Därigenom säkerställer man att exempelvis sådana hyresvärdar som är fysiska personer och som behandlar personkreditupplysningar i verksamhet av privat natur eller i verksamhet som har samband med det egna hushållet inte omfattas av oskäligen skyldigheter som de i praktiken inte har möjlighet att iaktta. Enligt dataskyddsförordningens bestämmelser om tillämpningsområdet tillämpas förordningen inte på sådan behandling av personuppgifter som en fysisk person utför som ett led i sådan verksamhet som är av rent privat natur eller har samband med hans eller hennes hushåll och som inte är kopplad till någon yrkesmässig eller kommersiell verksamhet. Med stöd av 19 § i kreditupplysningslagen får dock personkreditupplysningar lämnas ut även till privata hyresvärdar, varvid det också i fråga om sådana personer är skäl att i lagen bevara vissa skyldigheter när det gäller skyddet för privatlivet för fysiska personer som registrerats i ett register över personkreditupplysningar. I 1 och 3 punkten ersätts ordet ”registrerad” med orden ”fysisk person” och ”företag”. I 2 punkten ersätts ”registrerad” endast med ”fysisk person”. Genom ändringarna beaktas det att definitionen av registrerad stryks ur 3 §. I

2 punkten ersätts dessutom ”personlig integritet” med ”privatliv”. Enligt motiveringen till kreditupplysningslagen har också företag rätt till saklig behandling av uppgifter och rätt att bli bedömda utifrån korrekta och relevanta uppgifter. Däremot kan skyddet för privatlivet, som avses i 2 punkten, endast gälla fysiska personer.

6 §. Kreditupplysningarnas kvalitet och informationskällor. Bestämmelserna i paragrafen gäller utöver dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet även andra som behandlar eller använder kreditupplysningar. Bestämmelserna om kreditupplysningarnas informationskällor har således tillämpats särskilt också i samband med kreditgivning. I 1 mom. ersätts ”den registrerades” med ”den fysiska personens eller företags”. Genom ändringen beaktas det att definitionen av registrerad stryks ur 3 §. Dessutom föreslås det att den andra meningen i momentet stryks. Enligt den gällande bestämmelsen får sådana känsliga personuppgifter som avses i 11 § i personuppgiftslagen användas eller behandlas på annat sätt endast om det i lag eller i ett med stöd av lag fattat beslut föreskrivs om rätten att använda uppgifterna. De känsliga personuppgifter som avses i 11 § i den upphävda personuppgiftslagen är som begrepp mer omfattande än de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i dataskyddsförordningen. De som bedriver kreditupplysningsverksamhet har inga lagstadgade rättigheter att behandla känsliga personuppgifter. Strykningen av meningen ur momentet innebär i fråga om särskilda kategorier av personuppgifter att de som bedriver kreditupplysningsverksamhet och kreditgivarna i sin behandling av personuppgifter ska tillämpa bestämmelserna i artikel 9 i dataskyddsförordningen. I enlighet med de allmänt tillämpliga författningarna är behandling av särskilda kategorier av personuppgifter i regel förbjuden, om det inte är fråga om något föreskrivet undantag. Varken de som bedriver kreditupplysningsverksamhet eller kreditgivarna har uttryckligen beaktats i undantagen i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen, men behandlingen kan grunda sig till exempel på den registrerades uttryckliga samtycke. Det är heller inte längre nödvändigt att, som i 6 § 1 mom. i den gällande kreditupplysningslagen, hänvisa till beslut som fattats med stöd av lag, eftersom avsikten har varit att göra det möjligt att få uppgifter ur så kallade missbruksregister. Dessa uppgifter har baserat sig på datasekretessnämndens beslut, som har ersatts med de gällande bestämmelserna i kreditinstitutslagen och lagen om betalningsinstitut, som möjliggör motsvarande register. Missbruksuppgifter har också kunnat behandlas med stöd av betaltjänstlagen. Varken i dessa lagar eller någon annanstans i lag föreskrivs dock om rätten att lämna ut uppgifter ur missbruksregister till dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Datasekretessnämndens beslut gällde inte heller dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. I momentets svenska språkdräkt görs dessutom en språklig korrigering.

I paragrafens 2 mom. ersätts ”den registrerade” med ”den fysiska personen eller företaget”. Genom ändringen beaktas det att definitionen av registrerad stryks ur 3 §. Ur den första meningen i momentet stryks orden ”eller i ett med stöd av lag fattat beslut”. Ett med stöd av lag fattat beslut har närmast avsett de ovan avsedda tillstånden av datasekretessnämnden, som inte längre tillämpas. Det föreslås att den andra meningen i momentet stryks som obehövlig. I Finland ingår bestämmelser om utlämnande av personuppgifter, på grund av sekretessbestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, i flera speciallagar. Bestämmelserna gäller utlämnande av uppgifter mellan myndigheter och inte nödvändigtvis uttryckligen behandling av personuppgifter. Sådana bestämmelser om utlämnande av uppgifter som följer av sekretessbestämmelserna ingår också i annan lagstiftning, men inte i den allmänt tillämpliga lagstiftningen om behandling av personuppgifter. När det gäller rätten för dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet och för kreditgivarna att få information, har kravet på att bestämmelser ska utfärdas genom lag beaktats i tillräckligt hög grad i momentets första mening. Strykningen av meningen begränsar dock inte i synnerhet kreditgivarnas rätt att förvärva och behandla sådana uppgifter som behövs för beviljande av kredit eller bedömning av kreditvärdigheten i enlighet med dataskyddsförordningen eller annan lagstiftning. Det faktum att meningen stryks utgör inte heller något hinder för att också andra informationskällor, såsom inkomstuppgifter, behandlas

med den registrerades samtycke. Bestämmelser om villkoren för samtycke finns i artikel 7 i dataskyddsförordningen, inklusive rätten att när som helst återkalla samtycket. De föreslagna ändringarna medför ingen förändring av nuläget. Dessutom görs en språklig korrigering i momentets svenska språkdräkt.

7 §. Datasäkerhet. Bestämmelserna i paragrafens 1 mom. överlappar i fråga om behandlingen av personuppgifter de bestämmelser i dataskyddsförordningen som gäller datasäkerheten vid behandlingen av personuppgifter. Till dessa bestämmelser hör i synnerhet bestämmelserna i artikel 25 om inbyggt dataskydd och dataskydd som standard samt bestämmelserna i avsnitt 2 om säkerhet i samband med behandlingen av personuppgifter och om anmälan av personuppgiftsincidenter. I momentet föreslås det att ordet ”kreditupplysningar” ersätts med ordet ”företagskreditupplysningar”. Dessutom stryks i slutet av momentet kravet på att ta hänsyn till vilken betydelse behandlingen av uppgifterna har med avseende på de registrerades personliga integritet och rättssäkerhet, vilket gäller endast fysiska personer. I fråga om fysiska personer tillämpas bestämmelserna i dataskyddsförordningen. Vidare föreslås vissa preciseringar i den svenska språkdräkten i momentet. Det föreslås att paragrafens 2 mom. ersätts med en hänvisningsbestämmelse enligt vilken artiklarna 25 och 32 i dataskyddsförordningen tillämpas på säkerhet i samband med behandlingen av personuppgifter. Genom bestämmelsen preciseras regleringen förhållande till dataskyddsförordningen. Ur momentet stryks den andra meningen, enligt vilken momentet inte gäller behandling av information om företagskopplingar som avses i 12 § 2 punkten. Med beaktande av paragrafens omfattande tillämpningsområde flyttas den bestämmelse i momentet, enligt vilken det ska ses till att uppgifter om behandlingen av personkreditupplysningar som har registrerats i ett kreditupplysningsregister lagras i datasystemet, till 12 och 13 §, som gäller register över personkreditupplysningar. Kravet gäller inte uppgifter om företagskopplingar, och den föreslagna regleringen motsvarar alltså nuläget.

Kraven på datasäkerhet enligt paragrafen har i enlighet med förarbetena till lagen tillämpats på alla som behandlar eller använder kreditupplysningar. Kraven är omfattande särskilt när det gäller aktörer som inte behandlar kreditupplysningar i samband med närings- eller yrkesverksamhet. Eftersom paragrafens innehåll begränsas till att gälla endast företagskreditupplysningar, är bestämmelserna ändå inte längre problematiska med tanke på dem som använder dessa kreditupplysningar. I fråga om personkreditupplysningar tillämpas dataskyddsförordningens krav på datasäkerhet i den omfattning som följer av dataskyddsförordningens tillämpningsområde. Dataskyddsförordningen tillämpas inte på behandling av personuppgifter som en fysisk person utför som ett led i sådan verksamhet som är av rent privat natur eller har samband med hans eller hennes hushåll.

10 §. Förpliktelser som avser tjänster. I 1 mom. ersätts enligt förslaget ”en registrerad” med ”en fysisk person eller ett företag”. Genom ändringen beaktas det att definitionen av registrerad stryks ur 3 §. Det föreslås att den svenska språkdräkten i 2 mom. ändras så att ”på begäran” ersätts med ”till den som ber om sådana upplysningar”. Av den föreslagna formuleringen framgår tydligare till vem upplysningarna ska lämnas ut. I den finska språkdräkten i 2 mom. stryks enligt förslaget ordet ”henkilölle”. Till följd av den terminologiska ändringen i kreditupplysningslagen finns det risk för att bestämmelsen förväxlas med den registrerades rätt att få tillgång till uppgifter som rör den registrerade själv. Enligt förarbetena till momentet är syftet med bestämmelsen att säkerställa att kreditupplysningar finns tillgängliga också för personer och företag som inte ständigt behöver sådana och som sålunda inte har möjligheter eller behov av att med en teknisk anslutning hämta information ur ett kreditupplysningsregister. Momentet gäller således inte den registrerades rättigheter och tillämpas inte heller enbart på fysiska personer. Bestämmelserna om behandlingen av personuppgifter i 3 mom. överlappar artikel 15.3 i dataskyddsförordningen, enligt vilken den registrerade ska ha rätt att få en kopia av de personuppgifter som är under behandling. Även bestämmelser om den personuppgiftsansvariges rätt att ta

ut en rimlig avgift för ytterligare kopior finns i den artikeln. Ändamålet med den registrerades rätt enligt artikel 15.3 i dataskyddsförordningen är dock ett annat än ändamålet med utdraget med kreditupplysningar. Den registrerade kan använda ett utdrag med mindre omfattande innehåll till exempel för att ingå ett hyresavtal. Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet kan ta ut en skälig ersättning för utdraget. I fråga om detta bör det dock noteras att uttaget av en avgift enligt bestämmelsen endast gäller utdrag med kreditupplysningar. När den registrerade utövar sin rätt enligt artikel 15 i dataskyddsförordningen, har den personuppgiftsansvarige inte rätt att ta ut avgift för en enskild kopia. Det föreslås att momentet kvarstår. Med beaktande av att momentet endast gäller den registrerades rätt att få personkreditupplysningar som gäller honom eller henne, föreslås det att ordet ”registrerad” ersätts med ”fysisk person” och att orden ”den registrerade” ersätts med ”personen”.

11 §. Jämlikt bemötande av fysiska personer och företag. I paragrafens rubrik och innehåll görs en terminologisk ändring, där ordet ”registrerade” ersätts med ”fysiska personer och företag”. Genom ändringen beaktas det att definitionen av registrerad stryks ur 3 §.

12 §. Identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet. Paragrafen innehåller bestämmelser om registrering av uppgifter om fysiska personer i kreditupplysningsregister. Med beaktande av att de uppgifter som det föreskrivs om i paragrafen ska kunna kopplas till uppgifter om betalningsstörningar, som bedöms vara förenade med särskilda risker med tanke på skyddet för den registrerade, föreslås det att registrets informationsinnehåll huvudsakligen bibehålls. Eftersom det i paragrafen ändå föreskrivs om uppgifter som i regel antingen är offentliga eller lämnade av den registrerade själv, räcker det att det i paragrafen föreskrivs om kategorier av uppgifter. En detaljerad förteckning över identifieringsuppgifter om personer behövs, utifrån en bedömning av riskerna, emellertid inte. Personuppgifter definieras i artikel 4 i dataskyddsförordningen. Principen om uppgiftsminimering, som det föreskrivs om i artikel 5.1 c i dataskyddsförordningen, är direkt tillämplig på all behandling av personuppgifter. Med beaktande av att den föreslagna bestämmelsen ändå inte är uttömmande, ska rätten att registrera uppgifter gälla uttryckligen nödvändiga identifieringsuppgifter. I 29 § 2 mom. i dataskyddslagen finns det redan bestämmelser om behandling av personbeteckningar i kreditupplysningsverksamhet, och det behöver därför inte föreskrivas om behandling av personbeteckningar i kreditupplysningslagen. Det föreslås att paragrafens struktur ändras så att den gällande paragrafen ersätts med två nya moment, där de uppgifter som får registreras anges enligt kategori av uppgifter, och så att det till paragrafen dessutom fogas ett nytt moment med ett krav på lagring av uppgifter om behandlingen. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om registrering av nödvändiga identifieringsuppgifter (*inledande stycket*) samt på motsvarande sätt som i nuläget om registrering av uppgifter om handlingsbehörighet och uppgifter om kreditförbud. Nödvändiga identifieringsuppgifter enligt det inledande stycket kan på motsvarande sätt som i nuläget vara en fysisk persons namn och kontaktuppgifter samt personbeteckning eller födelsetid och födelseort. Genom omnämnandet av nödvändighet beaktas principen om uppgiftsminimering enligt artikel 5.1 c i dataskyddsförordningen.

Den gällande paragrafens 1 och 2 punkt stryks. Paragrafens nuvarande 3 punkt blir 1 punkt och den nuvarande 4 punkten blir 2 punkt. I den nya 1 punkten föreskrivs det om uppgifter om handlingsbehörighet. Bestämmelsen motsvarar nuläget. Den hänvisning till det upphävda 67 § 1 mom. i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) som finns i den gällande punkten ersätts dock med en hänvisning till 10 § 2 mom. i lagen om vissa personregister vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (1156/2019) och det register över förmynderskapsärenden som det föreskrivs om i den lagen. I den nya 2 punkten föreskrivs det på motsvarande sätt som i nuläget om uppgifter om kreditförbud som personen själv har lämnat. Uppgifter om kreditförbud ska enligt 17 § 1 mom. 4 punkten på motsvarande sätt som i nuläget raderas så snart den fysiska personen begär det. Med beaktande av att behandlingen av uppgifter om kreditförbud

till skillnad från andra uppgifter förutsätter den registrerades samtycke, ska behandlingen uppfylla de villkor för samtycke som anges i artikel 7 i dataskyddsförordningen, även i fråga om återkallande av samtycke. Ytterligare närmare bestämmelser om samtycke behöver inte utfärdas, med beaktande av att bestämmelserna i dataskyddsförordningen är direkt tillämpliga. Vidare stryks i 1 punkten ”de registrerades”, och i 2 punkten ersätts ”de registrerade själva” med ”personen själv”. Genom ändringarna beaktas det att definitionen av registrerad stryks ur 3 §. Vidare korrigeras den svenska språkdräkten i 2 punkten.

I paragrafens nya 2 mom. föreskrivs det om registrering av uppgifter om företagskopplingar. Innehållet i momentet är motsvarande som i 2 punkten i den gällande paragrafen. Uppgifter om företagskopplingar är till sin natur en kategori av uppgifter som avviker från de uppgifter som det enligt förslaget ska föreskrivas om i 1 mom. och vars användning i lagen inte kopplas till vissa användningsändamål. Principen om ändamålsbegränsning ska dock beaktas i de fall där uppgifter om företagskopplingar behandlas för samma ändamål som de uppgifter som avses i 1 mom. eller i 13 §.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. med stöd av vilket den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska se till att uppgift om behandlingen av de uppgifter som avses i 1 mom. lagras i datasystemet, när uppgifterna registreras eller annars behandlas. Kravet motsvarar nuläget och avgränsas till att gälla andra uppgifter än uppgifter om företagskopplingar. Det omnämnande av registrering som fogas till bestämmelsen gör inte tillämpningsområdet mer omfattande, eftersom termen ”behandling”, som används i den gällande lagen, som sådan inbegriper bland annat registrering av personuppgifter. Även om kravet på lagring av uppgifter om behandlingen inte heller i fortsättningen ska gälla uppgifter om företagskopplingar, gäller data-säkerhetskraven enligt dataskyddsförordningen alla personuppgifter. Bestämmelsen överlappar inte dataskyddsförordningen. Det är fråga om en sådan i artikel 6.3 i dataskyddsförordningen avsedd särskild bestämmelse om typer av behandling genom vilken tillämpningen av artikel 5.1 f, artikel 32.2 och artikel 25.2 i dataskyddsförordningen anpassas. Syftet med bestämmelsen är att underlätta efterlevnaden av dataskyddsförordningen.

Med tanke på tillämpningen av dataskyddsförordningen bör det beaktas att behandling av personuppgifter är ett brett begrepp som även omfattar framtagning, läsning och utlämnande av uppgifter. Eftersom det i dataskyddsförordningen inte uttryckligen föreskrivs om logguppgifter, kan den gällande lagens krav på lagring av uppgifter om behandlingen i praktiken innebära att den personuppgiftsansvarige ska föra tillräckliga logguppgifter för att kunna följa användningen och utlämnandet av uppgifterna och för att kunna visa tillsynsmyndigheten på vilket sätt den har sört för att uppgifterna har behandlats till exempel för de ändamål som anges i 19 §.

13 §. Uppgifter om betalningsstörningar samt kompletterande information. Paragrafen innehåller bestämmelser om uppgifter om fysiska personers betalningsstörningar som får registreras som personkreditupplysningar. I synnerhet behandlingen av uppgifter om fysiska personers betalningsstörningar för de ändamål som anges i lagen, inklusive utlämnande av personuppgifter, har avsevärda konsekvenser för skyddet för privatlivet och för fysiska personers möjligheter att verka i samhället, och de omfattande ändamålen för de uppgifter som behandlas är förenade med särskilda risker med tanke på dataskyddet för fysiska personer. Det ska fortfarande finnas detaljerade och noggrant avgränsade bestämmelser om de kategorier av uppgifter som får registreras och behandlas på annat sätt.

För att förenhetliga terminologin med i synnerhet de lagar som nämns i de två första punkterna i paragrafen föreslås det att ”den registrerade” ersätts med ”gäldenären” i 1 mom. 1–3 och 8 punkten och i 2 och 3 mom. samt i den svenska språkdräkten i 1 mom. 6 punkten. Den föråldrade hänvisningen till 87 § i lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) ersätts i momentets

2 punkt med en hänvisning till lagen om skuldsaneringsregistret (368/2017). I den finska språkdräkten i paragrafens 1 mom. 6 punkt föreslås det att ordet ”hän” ändras till ”velallinen” och att ordet ”rekisteröidyn” stryks. Dessutom görs språkliga preciseringar i den finska språkdräkten i punkten. Genom ändringarna beaktas det att definitionen av registrerad stryks ur 3 §.

Vidare föreslås det i 1 mom. 8 punkten och i 2 och 3 mom. att ”den registeransvarige” ersätts med ”den som bedriver kreditupplysningsverksamhet”. I kreditupplysningslagen definieras varken den registeransvarige eller den personuppgiftsansvarige, som är den term för samma begrepp som används i dataskyddsförordningen. Det föreslås dock att det ur lagen stryks sådana bestämmelser som överlappar dataskyddsförordningen och som gäller registerföring, den registrerades rättigheter och tillsyn över behandlingen av personuppgifter. Lagen ska huvudsakligen innehålla bestämmelser om tillsyn över dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. I 3 § 7 punkten i lagen definieras dessutom bedrivande av kreditupplysningsverksamhet. Därför är det skäl att i lagen systematiskt använda termen ”den som bedriver kreditupplysningsverksamhet” om näringsidkare. Termändringen görs i flera paragrafer nedan. I 1 mom. 8 punkten görs dessutom en språklig korrigering i den svenska språkdräkten. I paragrafens 2 och 3 mom. ersätts ordet ”registret” för tydlighetens skull med ”kreditupplysningsregistret”. I den svenska språkdräkten i paragrafens 2 mom. föreslås dessutom vissa ändringar för att formuleringarna ska motsvara formuleringarna i lagens 24 § 3 mom.

Vidare görs ett förtydligande i 1 mom. 3 punkten. Enligt den gällande punkten får i ett kreditupplysningsregister såsom personkreditupplysningar registreras bland annat uppgifter om betalningsstörning som konstaterats av en myndighet, innefattande uppgifter om en betalningsförsummelse som har konstaterats genom en domstols lagakraftvunna dom. I och med den föreslagna ändringen blir en förutsättning för registrering av en sådan uppgift uttryckligen att betalningskravet inte bestridits med avseende på grunden eller beloppet. Domregistret, där uppgifter om lagakraftvunna domar registreras, förs av Rättsregistercentralen. Till domregistret sänds alla lagakraftvunna domar som har meddelats i mål som inlets genom en summarisk stämningssökansökan, oberoende av deras innehåll. Till domregistret sänds således även de domar i vilka talan har förkastats eller har bifallits helt eller delvis. Uppgifter om alla domar i vilka talan helt eller delvis bifallits lämnades tidigare ut till dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Även de domar som gällde en fordran som med fog hade bestridits och där talan helt eller delvis bifallits ledde följaktligen till en anteckning om betalningsstörning. I ett fordringsmål är det ändå inte nödvändigtvis alltid fråga om försummelse av betalning när grunden för betalningen är tvistig.

Rättsregistercentralen har genomfört en systemändring genom vilken det ovan beskrivna problemet åtgärdades. Det föreslås ändå att bestämmelsen i momentet förtydligas i fråga om de domstolsavgöranden som registreras. I och med den föreslagna preciseringsen ska endast uppgifter om sådana lagakraftvunna domar som de facto visar att gäldenären är insolvent eller ovillig att betala lämnas ut till dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Därmed leder endast dessa till en anteckning om betalningsstörning. I och med ändringen motsvarar ordalydelsen det förfarande som tillämpas i nuläget. Samtidigt säkerställs det att regleringen är transparent för den registrerade i enlighet med kravet i artikel 5.1 a i dataskyddsförordningen.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. med stöd av vilket den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska se till att uppgift om behandlingen av de uppgifter som avses i 1 mom. lagras i datasystemet, när uppgifterna registreras eller annars behandlas. Liksom i fråga om det 3 mom. som fogas till 12 § är det också här fråga om en sådan i artikel 6.3 i dataskyddsförordningen avsedd särskild bestämmelse om typer av behandling genom vilken tillämpningen av artikel 5.1 f, artikel 32.2 och artikel 25.2 i dataskyddsförordningen anpassas. Syftet med bestämmelsen är att underlätta efterlevnaden av dataskyddsförordningen.

Till paragrafen fogas enligt förslaget ett nytt 5 mom. som innehåller den bestämmelse i den gällande 29 § med stöd av vilken den registrerade ska informeras om vilken betydelse betalningen av en fordran har för uppgiftens lagringstid. Det föreslås dock att bestämmelsen med beaktande av riskerna avgränsas till att gälla uppgifter om betalningsstörningar. Enligt det nya momentet ska en fysisk person om vilken en i 1 mom. avsedd uppgift för första gången förts in i kreditupplysningsregistret informeras om vilken betydelse betalningen av fordran har för uppgiftens lagringstid. I fråga om andra uppgifter som behandlas är bestämmelserna i dataskyddsförordningen direkt tillämpliga när det gäller den information som ska lämnas till registrerade fysiska personer. Det föreslagna momentet är samtidigt en skyddsåtgärd vid behandlingen av uppgifter om betalningsstörningar, som är förenade med särskilda risker med tanke på skyddet för den registrerades rättigheter.

14 §. Särskilda bestämmelser om betalningsstörningar som borgenären anmält. I det inledande stycket i paragrafens 1 mom. föreslås det att ”den registeransvarige” ska ersättas med ”den som bedriver kreditupplysningsverksamhet”. Motsvarande ändring görs även i 1 mom. 1 punkten och i 2 mom. I det inledande stycket i 1 mom. föreslås dessutom en språklig korrigering av den svenska språkdräkten.

16 §. Bedömning av kreditvärdighet. Den gällande paragrafen innehåller bestämmelser om vilka slags uppgifter som får användas vid bedömningen av en fysisk persons kreditvärdighet. Med bedömning av kreditvärdighet avses att personuppgifter används för att utarbeta olika modeller som används för kreditvärdighetsklassificering eller för bildande av målgrupper för marknadsföring. Sådana system för kreditvärdighetsklassificering och poängsättning av kreditsökande som baserar sig på statistiska metoder (*credit scoring*, kreditvärdighetsklassificering) samt sådana tjänster där tjänsteleverantören bedömer kreditsökandenas kreditvärdighet med hjälp av sina egna register utgör tjänster för bedömning av kreditrisker.

Vid bedömningen av konsekvenserna av profileringen enligt kreditupplysningslagen har man särskilt beaktat de europeiska dataskyddsmyndigheternas riktlinjer (*artikel 29-arbetsgruppen för uppgiftsskydd*, [Riktlinjer om automatiserat individuellt beslutsfattande och profilering enligt förordning \(EU\) 2016/679](#), granskade den 6 februari 2018) och förarbetena till kreditupplysningslagen, där de statistiska metoder som används för bedömning av kreditvärdighet beskrivs. Utifrån detta material har man vid beredningen av propositionen kommit fram till en annan bedömning av karaktären hos profileringen i anslutning till kreditupplysningsverksamheten än i exempelvis Sverige. För det första innehåller Sveriges lag inga bestämmelser som motsvarar 16 § i Finlands kreditupplysningslag. För det andra tillåter 19 § också att bedömningar av kreditvärdighet lämnas ut för olika ändamål i större utsträckning än vad som är möjligt enligt svensk lag. Således blir konsekvenserna av bedömningarna av kreditvärdighet större i Finland. Uppgifter om bedömning av kreditvärdighet lagras enligt kreditupplysningslagen dessutom tills övriga anteckningar har raderats ur registret. Vidare sker bedömning av kreditvärdighet i enlighet med 16 § i kreditupplysningslagen i regel helt automatiserat.

Fysiska personer orsakas inte nödvändigtvis direkta konsekvenser till följd av att den som bedriver kreditupplysningsverksamhet utför profilering. En fysisk persons kreditvärdighetsklass kan dock inverka på exempelvis om en kreditgivare som är kund hos den som bedriver kreditupplysningsverksamhet beviljar personen kredit, varvid bedömningen av kreditvärdigheten kan påverka den registrerade i betydande grad. Bedömningarna av kreditvärdigheten produceras också automatiskt utan att en fysisk person deltar i processen. I motsats till den profilering som avses i artikel 22 i dataskyddsförordningen utesluter inte profilering enligt definitionen i artikel 4.4 att bedömningen utförs av en människa. Profilering ska i enlighet med motiveringen till dataskyddsförordningen förstås i vid bemärkelse så att den avser varje form av automatisk behandling av personuppgifter med bedömning av personliga egenskaper hos en fysisk person

(skäl 71). I motiveringen nämns som exempel att analysera eller förutse aspekter avseende den registrerades ekonomiska situation. Av ingressen till dataskyddsförordningen framgår inte närmare vad som i artikel 22 avses med att behandlingen påverkar den registrerade i betydande grad. De europeiska dataskyddsmyndigheterna tar dock ställning till frågan i sina riktlinjer (s. 22). Även om den registrerades rättsliga ställning inte ändras kan han eller hon påverkas tillräckligt mycket för att behöva skydd enligt artikel 22. För att databehandling i betydande grad ska påverka någon måste beslutet eller profilen kunna påverka de registrerades omständigheter, beteende eller valmöjligheter i betydande grad, ha långvariga eller permanenta konsekvenser för den registrerade eller i värsta fall leda till att den registrerade utesluts eller diskrimineras. Det kan enligt anvisningarna bland annat vara fråga om beslut som påverkar någons finansiella situation, till exempel deras kreditmöjligheter.

Det föreslås att paragrafen ändras så att kraven i artikel 22 i dataskyddsförordningen beaktas. I förslaget håller man sig ändå till de krav som hänför sig till utnyttjandet av handlingsutrymmet enligt artikel 22. I 1 mom. ändras hänvisningen till 12 § med beaktande av ändringarna i den paragrafen, så att hänvisningen motsvarar nuläget. När kreditvärdigheten bedöms ska man inte heller i fortsättningen få använda uppgifter av vilka framgår till exempel kön eller ålder. På detta sätt förebyggs eventuella diskriminerande konsekvenser av profileringen. I paragrafen beaktas dessutom särskilt de skyddsåtgärder som avses i artikel 22.2 b. Artikel 22 tillåter beslutsfattande som grundar sig på automatiserad behandling, inbegripet profilering, och som har rättsliga följder för den registrerade eller på liknande sätt i betydande grad påverkar den registrerade, om beslutet tillåts enligt unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av och som fastställer lämpliga åtgärder till skydd för den registrerades rättigheter, friheter och berättigade intressen.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. enligt vilket en fysisk person har rätt att uttrycka sin åsikt om kreditvärdighetsklassen och att kräva att den som bedriver kreditupplysningsverksamhet gör en ny bedömning av kreditvärdighetsklassen, om personens kreditvärdighetsklass fastställs enbart utifrån automatiserad behandling av uppgifter. Denna skyddsåtgärd uppfyller samtidigt dataskyddsförordningens krav på att en människa ska delta i behandlingen av uppgifter hos den som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Genom den föreslagna ändringen utnyttjas handlingsutrymmet att föreskriva om de skyddsåtgärder som ska tillämpas i enlighet med artikel 22.2 b i dataskyddsförordningen. Paragrafen ska inte tillämpas på kreditgivare eller andra som använder kreditupplysningar, utan bara på dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet, i fråga om vilka profileringen inte grundar sig på ett kundförhållande eller på samtycke av den registrerade. Exempelvis kreditinstitut tillämpar direkt artikel 22 i dataskyddsförordningen på automatiserat beslutsfattande i sin egen verksamhet. Det gällande 2 mom. blir 3 mom.

En fysisk person vars kreditvärdighet bedöms omfattas dessutom av vad som i dataskyddsförordningen föreskrivs om den registrerades rättigheter. Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska se till att de registrerade får tillräcklig information i enlighet med kraven i dataskyddsförordningen, inbegripet information om profileringsmetoder och om för vilka ändamål bedömningar av kreditvärdigheten kan lämnas ut och användas. Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska dessutom iaktta vad som i artikel 19 i dataskyddsförordningen föreskrivs om anmälningsskyldighet. I vart fall ska den som bedriver kreditupplysningsverksamhet på begäran av en fysisk person meddela för vilka ändamål en bedömning av personens kreditvärdighet har lämnats ut. Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska i samband med profileringen även särskilt se till att exakta och aktuella uppgifter används för ändamålet. När det gäller automatiserad behandling enligt artikel 22 bör den personuppgiftsansvarige också se till att de matematiska eller statistiska förfaranden den använder är lämpliga för att säkerställa

att faktorer som kan medföra felaktigheter i personuppgifter korrigeras och risken för fel minimeras (skäl 71 i dataskyddsförordningen). Om de uppgifter som används vid det automatiserade beslutsfattandet eller i profileringsprocessen är felaktiga, blir de beslut som fattas eller de profiler som utarbetas på basis av dem felaktiga. Till följd av detta skulle beslut kunna komma att fattas på basis av föråldrade uppgifter eller en felaktig tolkning av externa uppgifter. Felaktiga uppgifter kan leda till inkorrekta prognoser eller utlåtanden om kreditrisker.

Vid bedömning av kreditvärdighet ska det enligt lagen även vara tillåtet att använda uppgifter om kreditförbud som en fysisk person själv har lämnat. Samtycke till behandlingen kan dock återkallas i enlighet med 17 § 1 mom. 4 punkten i kreditupplysningslagen och artikel 7.3 i dataskyddsförordningen. De föreslagna skyddsåtgärderna har således betydelse också med tanke på tillgodoseendet av denna rättighet.

17 §. Lagringstider för identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet. I det inledande stycket i 1 mom. ersätts ”om en registrerad” med ”som gäller en fysisk person” och ”registret” med ”kreditupplysningsregistret”. I 1 och 2 punkten i momentet ersätts ”den registrerade” med ”personen”, och i 4 punkten ersätts ”en registrerad” och ”den registrerade” med ”en fysisk person” och ”personen”. Genom ändringarna beaktas det att definitionen av registrerad stryks ur 3 §. Dessutom görs språkliga preciseringar i den svenska språkdräkten i 2 och 4 punkten.

18 §. Lagringstider för anteckningar om betalningsstörningar och kreditvärderingsuppgifter. I paragrafen utnyttjas handlingsutrymmet enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen att utfärda närmare bestämmelser om lagringstiderna för att anpassa tillämpningen av artikel 5.1 e. Enligt artikel 5.1 e får personuppgifter inte förvaras i en form som möjliggör identifiering av den registrerade under en längre tid än vad som är nödvändigt för de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas. Genom de föreslagna ändringarna av lagringstiderna säkerställer man att bestämmelserna bättre uppfyller kravet på öppen behandling enligt artikel 5.1 a i dataskyddsförordningen och också beaktar kravet på uppgiftsminimering enligt artikel 5.1 c, i enlighet med vilket personuppgifterna ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas. Samtidigt säkerställer man att regleringen är proportionell i enlighet med artikel 6.3.

Det föreslås att lagringstiden enligt 1 mom. 1 punkten ändras så att uppgifter om konkurs ska avföras inom en månad från det att uppgifterna har avförts ur konkurs- och företagssaneringsregistret, dock senast fem år från konkursens början. Lagringstiden för uppgifterna ska vara den kortare av dem. I enlighet med den gällande bestämmelsen har uppgifterna avförts inom fem år från konkursens början, dock inom en månad efter det att uppgifterna om konkursärendet har avförts ur konkurs- och företagssaneringsregistret på grund av att konkursansökan har avslagits, avvisats utan prövning eller avskrivits eller konkursen har lagts ned. Lagringstiden har med stöd av gällande 18 § 2 mom. kunnat förlängas på grund av en ny anteckning, men alla anteckningar om konkurs ska ändå avföras inom tre månader från det att uppgifterna om den senaste konkursanteckningen har avförts ur företagssanerings- och konkursregistret. Det föreslås att lagringstiden tydligare kopplas till lagringstiden i konkurs- och företagssaneringsregistret. Enligt lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret (137/2004) ska uppgifterna om en fysisk persons konkursärende avföras ur registret senast fem år efter det att konkursen började.

Det föreslås att 1 mom. 4 punkten kompletteras så att utsökningsuppgifter ska avföras också så snart utsökningen upphör därför att skulden har preskriberats slutgiltigt med stöd av 13 a § i lagen om preskription av skulder. Utsökningsbalken har genom lag 60/2018 redan ändrats så att utmätningsmannen på gäldenärens begäran ska göra återtagningsanmälan om de uppgifter som utmätningsmannen har gett till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet, oberoende av

om fordran har preskriberats slutgiltigt på basis av att utsökningsgrundens tidsfrist har löpt ut eller på basis av att fordran har preskriberats. Genom den föreslagna ändringen beaktas ändringen i utsökningsbalken.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att om den registeransvarige har fått besked om att den fordran betalats som en anteckning baserad på en borgenärs anmälan eller en i 1 mom. 6 punkten avsedd anteckning avser, ska uppgiften om betalningsstörning avföras inom en månad från mottagandet av beskedet. Besked om att fordran betalats förkortar således lagringstiden för följande anteckningar om betalningsstörning som registreras som personkreditupplysningar: uppgifter om en borgenärs anmälan om betalningsstörning, uppgifter om betalningsstörning som konstaterats av en myndighet och utsökningsuppgifter (13 § 1 mom. 3, 4 och 5 punkten i kreditupplysningslagen). I 1 mom. 4 punkten och i 2 mom. föreslås det dessutom att ”den registeransvarige” ersätts med ”den som bedriver kreditupplysningsverksamhet”.

Det gällande 3 mom. stryks, och det gällande 4 mom. blir nytt 3 mom. Det att momentet stryks ur lagen innebär att en ny anteckning om betalningsstörning inte längre förlänger lagringstiden för de anteckningar om betalningsstörning som avses i 1 mom. 1 och 6 punkten, det vill säga uppgifter om konkurs samt av en myndighet konstaterade uppgifter om betalningsstörning och utsökning. Till följd av ändringen beräknas lagringstiden för varje uppgift om betalningsstörning självständig.

19 §. Allmänna förutsättningar för utlämnande och användning av personkreditupplysningar. Enligt artikel 5.1 b i dataskyddsförordningen ska personuppgifter samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. I 19 § 1 mom. föreskrivs det om det ursprungliga ändamål för vilket personkreditupplysningar får lämnas ut och användas. I paragrafens 2 mom. preciseras dessutom för vilka ändamål personkreditupplysningar trots 1 mom. får lämnas ut och användas. Dessa ändamål ska betraktas som sådan förenlig behandling som avses i artikel 5.1 b och artikel 6.4 i dataskyddsförordningen. I paragrafen utnyttjas handlingsutrymmet enligt artikel 6.3 för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i dataskyddsförordningen i fråga om ändamålsbegränsning.

Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att det i momentet i stället för till personkreditupplysningar hänvisas till uppgifter som avses i 12 § 1 mom. och uppgifter som avses i 13 §, och dessutom görs en språklig precisering i momentet. Med beaktande av det gällande 3 mom., där det föreskrivs om undantag i fråga om uppgifter om företagskopplingar, motsvarar bestämmelsen nuläget. Ordalydelsen i det ändrade 1 mom. är mer noggrant avgränsad än i det gällande momentet.

Ordalydelsen i *det inledande stycket i 2 mom.* preciseras. I paragrafens 2 mom. 2 och 7 punkt ersätts ordet ”registrerad” med ordet ”person”. Genom ändringarna beaktas det att definitionen av registrerad stryks ur 3 §. I 7 punkten görs dessutom en lagstiftningsteknisk ändring av hänvisningen till dem som är rapporteringsskyldiga enligt penningtvättslagen. Ändamålet för användning av kreditupplysningar, som enligt den gällande punkten är ”uppfyllande av förpliktelser i samband med förhindrande eller avslöjande av penningtvätt”, ersätts med det mer noggrant avgränsade ändamålet ”fullgörande av skyldigheter i fråga om åtgärder för kundkontroll”. I samband med att den nya penningtvättslagen stiftades gjordes det en terminologisk justering, med stöd av vilken det i lagen föreskrivs om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, medan avslöjande och utredning i en separat lag föreskrivs för centralen för utredning av penningtvätt. Lagen gäller också förhindrande av finansiering av terrorism. De rapporteringsskyldiga är med stöd av 3 kap. 4 § i penningtvättslagen skyldiga att inhämta uppgifter

om sina kunders och deras verkliga förmånstagares verksamhet, arten och omfattningen av deras affärsverksamhet och grunderna för att en tjänst eller produkt används. De rapporterings-skyldiga har ålagts en skyldighet att aktivt och fortlöpande följa upp och utreda kundförhållan-det. Genom den tekniska ändringen utvidgas eller inskränks inte de rapporteringsskyldigas möj-ligheter att med stöd av kreditupplysningslagen få uppgifter om kunder och deras verkliga för-månstagare.

I momentets *10 punkt* görs en teknisk justering som beaktar att personuppgiftslagen, som nämns i punkten, har upphävts. Det föreslås att den första meningen i paragrafens *3 mom.* stryks som obehövlig. Enligt meningen hindrar det som föreskrivs i momentet inte att uppgifter om före-tagskopplingar lämnas ut. Undantaget i fråga om uppgifter om företagskopplingar beaktas i lag-förslaget i det inledande stycket i *1 mom.* Bestämmelsen överlappar dessutom delvis bestäm-melserna i *26 §*. Eftersom uppgifter om företagskopplingar i princip är offentliga, behöver det inte föreskrivas om utlämnande av dem i den paragraf som gäller ändamålsbegränsning vid utlämnande av personuppgifter. Kravet på ändamålsbegränsning ska dock iakttas i det fall att uppgifter om företagskopplingar lämnas ut i en sammanställning med sådana uppgifter som omfattas av förutsättningarna i *19 §*.

Till paragrafen fogas enligt förslaget ett nytt *4 mom.*, enligt vilket en fysisk person har rätt att få information om till vem sådana uppgifter om personen som avses i *12 § 1 mom.* eller i *13 §* har lämnats ut under det senaste året. Bestämmelsen har flyttats från *29 §* och motsvarar nuläget. Bestämmelsen gäller dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Till övriga delar ska be-stämmelserna i dataskyddsförordningen tillämpas på informationen till registrerade. Genom *4 mom.* anpassas förfarandena enligt artikel 13.1 i enlighet med artikel 6.3, med beaktande av de risker för den registrerades rättigheter som är förenade med utlämnande av personkreditupplys-ningar och särskilt uppgifter om betalningsstörningar.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt *5 mom.*, enligt vilket den som inhämtar person-kreditupplysningar ur ett kreditupplysningsregister för att använda dem vid beviljande av kredit eller för ändamål som anges i *2 mom.* 4–6 punkten ska se till att den registrerade på förhand kan få information om att personkreditupplysningarna används och om ur vilket kreditupplysnings-register uppgifterna hämtas. Bestämmelsen har flyttats från *29 § 2 mom.*, och dess innehåll motsvarar nuläget. Momentet har ett brett tillämpningsområde som omfattar utlämnande av uppgifter inte bara för beviljande av kredit, utan också för godkännande och ställande av borgen och tredjemanspant, för hyresavtal för en bostadslägenhet eller annan lokal samt för faststäl-lande av avtalsvillkor i olika privaträttsliga avtal, om det är fråga om ett avtal som det enligt lag inte är möjligt att vägra ingå. I fråga om kreditgivare som erbjuder konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom har artikel 18.5 b i direktivet om bostadskrediter genomförts genom bestämmelsen. Eftersom ingen motsvarande bestämmelse ingår i konsumentskyddsla-gen, bör skyldigheten att på förhand ge information ingå i kreditupplysningslagen även i fort-sättningen. Skyldigheten är också mer detaljerad och noggrant avgränsad än dataskyddsförord-ningens allmänt tillämpliga bestämmelser om information till den registrerade, vilka anpassas med stöd av det handlingsutrymme som artikel 6.3 medger. Att denna bestämmelse bevaras i lagen är viktigt också eftersom utlämnandet av uppgifter om betalningsstörningar för de ända-mål som anges i paragrafens *2 mom.* 4–6 punkt har långtgående konsekvenser för en fysisk persons privatliv.

Till paragrafen fogas även ett nytt *6 mom.*, enligt vilket den, som inhämtat personkreditupplys-ningar ur ett kreditupplysningsregister och som avslår en ansökan om kredit utifrån uppgifter som avses i *12 § 1 mom.* eller i *13 §*, omedelbart efter beslutet ska informera den fysiska perso-nen om användningen av kreditupplysningarna och om ur vilket register uppgifterna har häm-

tats. Bestämmelsen har flyttats från 29 § 2 mom., och dess innehåll motsvarar nuläget. Bestämmelsen gäller kreditgivare. På lämnandet av information om behandlingen av personuppgifter tillämpas i regel bestämmelserna i dataskyddsförordningen som sådana. Förfarandena enligt 13 § 1 punkten behöver anpassas i enlighet med artikel 6.3 i dataskyddsförordningen. Artikel 9.2 i konsumentkreditdirektivet och artikel 18.5 c andra meningen i direktivet om bostadskrediter har genomförts genom bestämmelsen. Eftersom ingen motsvarande skyldighet ingår i konsumentskyddslagen, bör bestämmelsen ingå i kreditupplysningslagen även i fortsättningen.

Bestämmelserna i de nya momenten flyttas enligt förslaget från 29 § därför att 29 § även innehåller sådana bestämmelser som inte är förenliga med dataskyddsförordningen. Tillämpningsområdet för bestämmelserna i den paragrafen är också för närvarande oklart. Om bestämmelserna ingår i den paragraf där det föreskrivs om ändamålen för behandling av personkreditupplysningar, är regleringen tydligare med tanke på dem som använder kreditupplysningarna och med tanke på tillsynen. Exempelvis kreditgivare behandlar kreditupplysningar på andra rättsliga grunder än de som bedriver kreditupplysningsverksamhet. I synnerhet utlämnandet av uppgifter om betalningsstörningar påverkar vid sidan av lagringstiderna i betydande grad den registrerades rättigheter, varvid en tydligare placering av bestämmelserna inom samma helhet även gör regleringen mera öppen i enlighet med kravet i artikel 5.1 a i dataskyddsförordningen. Den registrerades rättigheter i samband med utlämnande av uppgifter framgår tydligare än tidigare av lagen, varvid skyddet för den registrerades rättigheter också stärks.

20 §. Utlämnande av personkreditupplysningar i elektronisk form. I paragrafen föreskrivs det om utlämnande av personkreditupplysningar genom teknisk anslutning för sådana ändamål som nämns i 19 §. Det föreslås att det inledande stycket i paragrafen preciseras på motsvarande sätt som 19 § 1 mom., så att det hänvisas till uppgifter som avses i 12 § 1 mom. och uppgifter som avses i 13 §. Villkoren för utlämnande av uppgifter i elektronisk form ska på motsvarande sätt som i nuläget gälla alla uppgifter som avses i paragraferna, med undantag för utlämnande av uppgifter om företagskopplingar. Samtidigt föreslås paragrafens 3 mom. bli upphävt.

Momentet motiveras i förarbetena till lagen med att obegränsat utlämnande av uppgifter om en persons företagskopplingar inte kan anses äventyra skyddet för privatlivet enligt 10 § 1 mom. i grundlagen, eftersom det är fråga om information som har samband med en persons verksamhet inom ett företag eller i en annan motsvarande roll. I enlighet med 12 § klassificeras dessa uppgifter dock som personkreditupplysningar, och i förarbetena till lagen har det inte framförts några särskilda motiveringar till varför de skulle kunna lämnas ut på lindrigare grunder än andra personkreditupplysningar. EU-domstolen har ansett att begreppet privatliv inte ska tolkas restriktivt och att det inte finns något principiellt skäl som talar emot att yrkesverksamhet ska kunna omfattas av begreppet (t.ex. de förenade målen C-465/00, C-138/01 och C-139/01, *Österreichischer Rundfunk m.fl.*, EU:C:2003:294, punkt 73). Med beaktande av proportionalitetsprincipen får undantag från de rättigheter och friheter som föreskrivs i stadgan om de grundläggande rättigheterna ändå göras, om de är nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller mot behovet av skydd för andra människors rättigheter och friheter (t.ex. de förenade målen C-439/14 och C-488/14, *Star Storage m.fl.*, EU:C:2016:688, punkt 49, och mål C-601/15 PPU, *N.*, EU:C:2016:84, punkt 50). Lagstiftaren ska således försäkra sig om att inskränkningen av skyddet för privatlivet är nödvändig och proportionerlig. En större tillgång till uppgifter om företagskopplingar än till andra personuppgifter kan anses svara mot ett mål av allmänt samhällsintresse som särskilt hänför sig till bekämpningen av grå ekonomi.

Utlämnandet av personuppgifter via ett allmänt datanät kan dock alltid vara förenat med risker för fysiska personers rättigheter, även om uppgifterna i princip är offentliga. Dessa risker hänför sig i synnerhet till att det går lätt och snabbt att få tillgång till personuppgifter i ett allmänt

datanät och att koppla dem till andra informationskällor. Också uppgifter om företagskopplingar kan vara förenade med oväntade negativa konsekvenser för den registrerade. Detta kan vara fallet till exempel om en person har lovat att formellt medverka i styrelsen för ett annat företag utan någon faktisk möjlighet att påverka företagets ekonomi.

För att proportionaliteten i riskerna för fysiska personers verksamhetsmöjligheter och i inskränkningen av skyddet för privatlivet ska kunna säkerställas, ska undantaget för uppgifter om företagskopplingar inte få tillämpas om de lämnas ut samtidigt som eller i en sammanställning med uppgifter om betalningsstörningar eller andra personkreditupplysningar. Detta motsvarar nuläget, där undantaget endast gäller uppgifter om företagskopplingar. Motsvarande princip har också uttryckligen beaktats i 26 §, enligt vilken uppgifter om ett företags ansvarspersoners betalningsstörningar får lämnas ut genom teknisk anslutning eller på något annat elektroniskt sätt, om förutsättningarna enligt 19 § uppfylls.

21 §. Basuppgifter om företag. I det inledande stycket i paragrafen ersätts ”en registrerad” med ”ett företag eller dess representant eller ansvarsperson”. Genom ändringen beaktas det att definitionen av registrerad stryks ur 3 §. Ett företags rättigheter kan utövas också av företagets ansvarsperson eller en annan representant, som ska kunna ge sitt samtycke till att även andra basuppgifter än de som nämns i paragrafen registreras. Utövandet av rättigheter på ett företags vägnar har redan beaktats i det gällande 30 § 1 mom. En definition av termen ”företags ansvarsperson” finns i 3 § 3 punkten. Vad som avses med representant fastställs från fall till fall för varje enskilt företag i enlighet med den lagstiftning som gäller företaget i fråga. Representanten kan i praktiken vara någon av dem som avses i definitionen av ansvarsperson, men utöver dem som uttryckligen nämns i lagen behöver det också finnas en möjlighet till representanter som har rätt att företräda företaget antingen i egenskap av anställd eller på basis av ett avtalsförhållande.

22 §. Anmärkning som avviker från myndighetsregister. Paragrafens rubrik ändras så att den bättre motsvarar bestämmelsernas innehåll. I paragrafen utnyttjas det handlingsutrymme som artikel 6.3 i dataskyddsförordningen medger för att anpassa bestämmelserna i artikel 5.1 d i dataskyddsförordningen om personuppgifters riktighet. Enligt artikeln är den registeransvarige skyldig att vidta alla rimliga åtgärder för att säkerställa att personuppgifter som är felaktiga i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas raderas eller rättas utan dröjsmål. I paragrafen föreslås det att ”den registeransvarige” ersätts med ”den som bedriver kreditupplysningsverksamhet”. I den svenska språkdräkten i paragrafen föreslås vissa ytterligare språkliga preciseringar.

23 §. Uppgifter om näringsförbud. Paragrafen innehåller bestämmelser om rätten att i ett kreditupplysningsregister registrera uppgifter om personer som har meddelats näringsförbud. Enligt paragrafen får uppgiften också lämnas ut genom teknisk anslutning eller på något annat elektroniskt sätt. I 21 § i lagen om näringsförbud (1059/1985) föreskrivs det om Rättsregistercentralens register, där uppgifterna om gällande näringsförbud är offentliga och var och en har rätt att ur registret få uppgifter om gällande näringsförbud även i form av kopior eller utskrifter. Utlämnandet av uppgifter genom teknisk anslutning är dock begränsat till vissa syften. Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har rätt att genom teknisk anslutning få information för sin egen verksamhet. I kreditupplysningslagen har det inte föreskrivits om någon motsvarande begränsning i fråga om syftena med utlämnande av uppgifter ur näringsförbudsregistret, även om det är fråga om vidareutlämnande av uppgifter. Dessutom är de uppgifter i näringsförbudsregistret som gäller näringsförbud som upphört sekretessbelagda. De får trots sekretessen lämnas ut, men endast för begränsade syften. I kreditupplysningslagen har utlämnandet av dessa uppgifter inte begränsats alls.

Det föreslås att paragrafen ändras så att den som bedriver kreditupplysningsverksamhet får lämna ut uppgift om ett gällande näringsförbud till den som använder kreditupplysningar, om det behövs för ett ändamål som anges i 19 §. Utlämnandet av uppgifter binds således till gällande näringsförbud. Uppgifter om näringsförbud som upphört ska inte få lämnas vidare. Med beaktande av att elektroniskt utlämnande av uppgifter ur det ursprungliga registret är bundet till syftet, bör paragrafen också innehålla en begränsning i fråga om syftet. Eftersom uppgifter om gällande näringsförbud är offentliga och de uppgifter som lämnas ut har specificerats, kan utlämnandet av uppgifter bindas till att uppgifterna behövs för ett ändamål som anges i 19 §.

24 §. Uppgifter om företags betalningsstörningar samt kompletterande uppgifter. I 1 mom. 1 och 2 punkten ersätts ”den registrerade” med ”gäldenären”. I 4 och 6 punkten föreslås motsvarande ändringar. Dessutom görs språkliga justeringar i 1 och 4 punkten. Också i 3 och 4 mom. ersätts ”den registrerade” med ”gäldenären”. Genom ändringarna beaktas det att definitionen av registrerad stryks ur 3 §. I 3 och 4 mom. ersätts dessutom ”den registeransvarige” med ”den som bedriver kreditupplysningsverksamhet” och för tydlighetens skull ”registret” med ”kreditupplysningsregistret”. Vidare görs vissa justeringar i den svenska språkdräkten i momenten för att formuleringarna ska motsvara formuleringarna i lagens 13 § 2 och 3 mom.

26 §. Behandling av personkreditupplysningar om företags ansvarspersoner. I paragrafen föreslås det att ”den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister” ersätts med ”den som bedriver kreditupplysningsverksamhet”.

27 §. Information som används för bedömning av företags kreditvärdighet. I 1 mom. föreslås det att ”den registeransvarige” ersätts med ”den som bedriver kreditupplysningsverksamhet”. Dessutom görs en språklig korrigering i momentets svenska språkdräkt.

28 §. Lagringstider för registeranteckningar. Det föreslås att 1 mom. 1 punkten ändras så att uppgifter om konkurs ska avföras inom en månad från det att uppgifterna har avförts ur konkurs- och företagssaneringsregistret, dock senast fem år från konkursens början. Lagringstiden ska vara den kortare av dem. Enligt den gällande bestämmelsen ska uppgifter om konkurs avföras inom fem år från konkursens början, dock inom en månad efter det att uppgifterna om konkursärendet har avförts ur konkurs- och företagssaneringsregistret på grund av att konkursansökan har avslagits, avvisats utan prövning eller avskrivits eller konkursen har lagts ned. Lagringstiden har kunnat förlängas på grund av en ny anteckning, dock så att uppgifterna ska avföras inom tre månader från det att uppgifterna om den senaste konkursanteckningen har avförts ur konkurs- och företagssaneringsregistret. Lagringstiden ska tydligare kopplas till konkurs- och företags-saneringsregistret, dock så att uppgifterna om ett företags konkurs på motsvarande sätt som uppgifterna om en fysisk person ska avföras senast fem år från konkursens början.

I 1 mom. 4 punkten föreslås det att ”den registeransvarige” ersätts med ”den som bedriver kreditupplysningsverksamhet”. I 5 punkten ersätts ”den registrerade” med ”gäldenären”. Genom ändringen beaktas det att definitionen av registrerad stryks ur 3 §.

Lagringstiden för anteckningar om näringsförbud enligt 1 mom. 8 punkten ändras så att en anteckning ska avföras ur kreditupplysningsregistret när näringsförbudet upphör. Ändringen behövs eftersom det samtidigt föreslås att det enligt lagen ska bli förbjudet att lämna ut uppgifter om näringsförbud som upphört.

Paragrafens 2 mom. ändras så att om den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har fått besked om att den fordran betalats som en i 24 § 1 mom. 2, 3, 5 eller 7 punkten avsedd anteckning avser, ska uppgiften om betalningsstörning avföras inom en månad från mottagandet av beskedet. Ändringen gäller sådana uppgifter om företags betalningsstörningar som registrerats

på följande grunder: uppgifter om betalningsförsummelser som har konstaterats genom en domstols lagakraftvunna dom eller tredskodom eller genom protest av en växel som den registrerade accepterat, enligt ärende specificerade uppgifter om utsökningsärenden i vilka har utfärdats hinderintyg eller lämnats uppgifter om långvarig utsökning, av en skattemyndighet offentliggjorda uppgifter om sådana skattefordringar eller av en försäkringsanstalt lämnade uppgifter om försummelse av en sådan på en lagstadgad försäkring baserad fordran som kan utmätas utan dom eller beslut samt uppgift om en borgenärs betalningsuppmaning med anledning av en ostridig fordran som förfallit till betalning. Momentet ändras dessutom så att lagringstiden för de anteckningar som avses i 1 mom. 1 och 7 punkten inte längre förlängs på grund av en ny anteckning. Detta innebär att lagringstiden för varje anteckning om betalningsstörning som registreras som företagskreditupplysning är oberoende av senare anteckningar.

7 kap. – Rätt att få information samt rättelse av fel. Det föreslås att kapitlet får ny rubrik. Rubriken ”Registrerades rättigheter och tillgodoseendet av dem” i den gällande lagen ger intryck av att regleringen överlappar dataskyddsförordningens bestämmelser om registrerades rättigheter. Den nya rubriken omfattar de bestämmelser i kapitlet som behöver bevaras för att den övriga rätt till information och rättelse av fel som avses i lagen ska tryggas. I lagen ska det fortfarande föreskrivas om företags rätt att få information, om inskränkning av den registrerades rättigheter och om rättelse av andra fel än felaktiga personuppgifter. Ur kapitlet stryks sådana bestämmelser som överlappar bestämmelserna i dataskyddsförordningen.

29 §. Information till registrerade. Paragrafen föreslås bli upphävd. Paragrafens innehåll överlappar delvis artikel 12 i dataskyddsförordningen. Enligt artikeln har den registeransvarige en skyldighet att aktivt informera den registrerade. På motsvarande sätt är syftet med 29 § i kreditupplysningslagen att beakta situationer där den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister och den som använder kreditupplysningar aktivt ska ge den registrerade information om behandlingen av kreditupplysningarna. Paragrafen gäller fysiska personer.

Den gällande 29 § innehåller dock närmare bestämmelser än artikel 12 i dataskyddsförordningen. Bestämmelserna i lagen anger närmare i vilka situationer det föreligger en skyldighet att informera. Informationsskyldigheten är i viss mån också mer omfattande. Av dataskyddsförordningen följer inte direkt en skyldighet att informera den registrerade om hur betalningen av en fordran påverkar anteckningarna i kreditupplysningsregistret. Den information som avses i paragrafen kan lämnas till exempel i samband med marknadsföring, i kundbrev eller i standardavtal.

Informationsskyldigheten enligt 1 mom. överlappar delvis den personuppgiftsansvariges skyldighet enligt artikel 14 i dataskyddsförordningen. Den i momentet föreskrivna skyldigheten att sända uppgifter om vilken betydelse betalningen av en fordran har för anteckningarna i kreditupplysningsregistret flyttas till 18 §, där det föreskrivs om lagringstider för anteckningar om betalningsstörningar. Paragrafens 2 mom. innehåller bestämmelser om den informationsskyldighet som åligger dem som använder kreditupplysningar. De som använder uppgifter är inte personuppgiftsansvariga i fråga om kreditupplysningsregistret, men de kan vara personuppgiftsansvariga i fråga om personuppgifter som behandlas i deras egen verksamhet. Momentet handlar om utlämnande av uppgifter för beviljande av kredit eller för de syften som anges i 19 § 2 mom. 4–6 punkten, det vill säga för godkännande eller ställande av borgen eller tredjemanspant, för hyresavtal för en bostadslägenhet eller annan lokal samt för fastställande av avtalsvillkor, om det är fråga om ett avtal som det enligt lag inte är möjligt att vägra ingå. Den första och andra meningen i momentet är samtidigt bestämmelser som hänför sig till genomförandet av direktivet om bostadskrediter och konsumentkreditdirektivet, och bestämmelserna flyttas till lagens 19 §. Det föreslås också att den sista meningen stryks som obehövlig. Det undantag för

uppgifter om företagskopplingar som föreskrivs i momentet behöver inte kvarstå. Detta påverkar inte nuläget. I de flyttade bestämmelserna är informationsskyldigheten begränsad till uppgifter som avses i 12 § 1 mom. och uppgifter som avses i 13 §.

30 §. Företags rätt att få information. Den gällande paragrafens rubrik ”Rätt till insyn” överlappar den registrerades rättigheter enligt artikel 15 i dataskyddsförordningen till den del det är fråga om behandling av personuppgifter. Det föreslås att rubriken ersätts med en ny rubrik där endast företags rätt att få information beaktas. Enligt det gällande 1 mom. har ett företag, dess representant eller ansvarsperson rätt att få veta vilka uppgifter om företaget och dess ansvarspersoner som registrerats i ett kreditupplysningsregister samt källan för den registrerade informationen. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar nuläget. Med tanke på tillämpningen av lagen behöver det dock klargöras att rätten att få information inte omfattar sådana uppgifter om betalningsstörning som gäller en annan fysisk person och som har behandlats som personkreditupplysningar, om inte uppgiften om betalningsstörning har anknytning till företagsverksamheten.

Med beaktande av att dataskyddsförordningen är direkt tillämplig till den del det är fråga om fysiska personers rätt att få information om registrering av personuppgifter som gäller dem själva, är hänvisningen till dataskyddsförordningen inte nödvändig. För tydlighetens skull ska saken dock beaktas genom en ny informativ hänvisningsbestämmelse. Den föråldrade hänvisningen till personuppgiftslagen stryks som obehövlig. I momentet ersätts också ”den registeransvarige” med ”den som bedriver kreditupplysningsverksamhet”. Dessutom görs vissa ändringar i den svenska språkdräkten i momentet.

Det föreslås att 2 mom. ersätts med ett nytt moment och att 3 mom. upphävs. Det nya 2 mom. innehåller en informativ hänvisningsbestämmelse till dataskyddsförordningen, där det föreskrivs om den registrerades rätt att bli informerad. Bestämmelsen omfattar utöver de rättigheter som ett företags representanter och ansvarspersoner har enligt det gällande 1 mom. även de rättigheter att få viss information om utlämnandet av uppgifter som avses i det gällande 2 och 3 mom. På dessa fall tillämpas bestämmelserna i dataskyddsförordningen som sådana. Eftersom bestämmelser om den registrerades rätt till insyn inte längre ska ingå i kreditupplysningslagen, finns det inte heller behov av några bestämmelser om begränsning av den registrerades rätt till insyn i enlighet med gällande 2 mom. Den registrerades rätt till insyn har i den gällande lagen begränsats till den del det är fråga om rätten att få information om utlämnande av uppgifter om företagskopplingar. Det ska ändå vara möjligt att begränsa rätten till insyn i enskilda fall med stöd av 34 § 1 mom. i dataskyddslagen, om utlämnandet av informationen till exempel kan försvåra utredningen av ett brott. Ordalydelsen i artikel 15.1 c i dataskyddsförordningen innehåller också en möjlighet att ge den registrerade information om de mottagare eller kategorier av mottagare till vilka personuppgifterna har lämnats eller ska lämnas ut. Det föreslås att den begränsning av den registrerades rätt till insyn som föreskrivs i 3 mom. tas in i den nya 30 a §.

30 a §. Begränsning av den registrerades rätt att få information. Den föreslagna paragrafens 1 mom. motsvarar till innehållet 30 § 3 mom. i den gällande lagen. Enligt det föreslagna momentet ska en i dataskyddsförordningen avsedd registrerad inte ha rätt att få information om den till vilken personkreditupplysningar om den registrerade har lämnats ut, om uppgifterna har lämnats ut till en rapporteringsskyldig som avses i penningtvättslagen för fullgörande av utredningsskyldigheten i fråga om avvikande transaktioner eller om uppgifterna har lämnats ut till centralen för utredning av penningtvätt för att förhindra, avslöja eller utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism. Genom den föreslagna begränsningen av den registrerades rättigheter beaktas det att rapporteringsskyldiga enligt 4 kap. i penningtvättslagen är skyldiga att till centralen för utredning av penningtvätt rapportera tvivelaktiga transaktioner som omfattas av tystnadsplikt. Det gällande 30 § 3 mom. har ursprungligen fogats till kreditupplysningslagen år 2008. Bestäm-

melsen gäller enbart utlämnande av uppgifter ur registret hos den som bedriver kreditupplysningsverksamhet för de syften som anges i penningtvättslagen. Till den del det är fråga om den registrerades rätt att få information om sådana utlämnade uppgifter som har registrerats i ett personregister som förs av en rapporteringsskyldig som avses i 2 kap. 1 § i penningtvättslagen ska bestämmelserna i penningtvättslagen tillämpas på den registrerades rätt till insyn. På den registrerades rätt till insyn i uppgifter i det register som förs av centralen för utredning av penningtvätt tillämpas bestämmelserna i lagen om centralen för utredning av penningtvätt (445/2017). Momentet utgör i kreditupplysningslagens gällande 30 § en del av den lagstiftningsshelhet som genomförde Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Den inskränkning i rätten till insyn som föreskrivs i paragrafen är fortfarande möjlig med stöd av artikel 23.1 d i dataskyddsförordningen, för att man ska kunna säkerställa förebyggande, utredning och avslöjande eller lagföring av penningtvätt, av finansiering av terrorism och av förbrott i fråga om penningtvätt eller verkställighet av straffrättsliga påföljder. En lagstiftningsåtgärd som innebär en inskränkning ska dock uppfylla villkoren i artikel 23.2. De ändamål med behandlingen, de kategorier av personuppgifter och den omfattning som begränsningen avser framgår av den föreslagna begränsningsbestämmelsen. För att säkerställa att inskränkningen är proportionerlig gäller den endast personkreditupplysningar som lämnats ut för fullgörande av utredningsskyldigheten i fråga om avvikande transaktioner. De övriga förutsättningarna i artikel 23.2 bedöms vara uppfyllda genom allmänna bestämmelser i dataskyddsförordningen, som i synnerhet gäller datasäkerhet. Det föreslås dock att det till paragrafen för tydlighetens skull fogas ett 2 mom. där det hänvisas till den tillämpliga allmänna lagen, i vilken det föreskrivs att den registrerade ska informeras om orsaken till begränsningen, om detta inte äventyrar syftet med begränsningen, och att den registrerade har möjlighet att utöva sina rättigheter via dataombudsmannen. Detta är motiverat med beaktande av att olika allmänna lagar tillämpas på de instanser som tar emot personuppgifter i de situationer som avses i 1 mom. Centralen för utredning av penningtvätt omfattas av dataskyddslagen avseende brottmål.

Specialbestämmelserna i paragrafen behövs fortfarande, eftersom det i de fall som bestämmelserna gäller inte är möjligt att tillämpa bestämmelserna i 34 § i dataskyddslagen, med stöd av vilka den registrerade inte har i artikel 15 i dataskyddsförordningen avsedd rätt att få tillgång till uppgifter som samlats in om honom eller henne. Enligt 34 § 1 mom. i dataskyddslagen kan den registrerades rättigheter begränsas bland annat om lämnandet av informationen kan skada den nationella säkerheten, försvaret eller allmän ordning och säkerhet eller försvåra förebyggande eller utredning av brott. Bestämmelserna tillämpas oftast på utlämnande av uppgifter till förundersökningsmyndigheter och Skyddspolisen.

31 §. Rättelse av fel. Det föreslås att paragrafens ordalydelse ändras, eftersom den delvis överlappar dataskyddsförordningen, och samtidigt blir den ändrade paragrafen nytt 1 mom. I den gällande paragrafen föreskrivs det om rättelse av fel i ett kreditupplysningsregister eller kreditomdöme, men i bestämmelsen begränsas inte rättelsen av fel till personuppgifter. Enligt den gällande paragrafen ska den registeransvarige utan obefogat dröjsmål rätta felaktig, bristfällig eller annars vilseledande information i ett kreditupplysningsregister eller kreditomdöme samt på begäran av den registrerade underrätta den som fått felaktig personkreditupplysning om rättelsen. Vidare ska den som den registrerade uppgett har fått en felaktig företagskreditupplysning underrättas om rättelsen på den registrerades begäran. Bestämmelsen gäller således utöver registrerade fysiska personer också företag och är central med tanke på den registrerades rättskydd i fråga om både personkreditupplysningar och företagskreditupplysningar. Därför föreslås det att bestämmelsen till stor del kvarstår för att trygga att den personuppgiftsansvarige också ska rätta andra felaktiga uppgifter som påverkar den registrerades rättigheter än sådana

felaktiga personuppgifter som avses i artikel 5.1 d i dataskyddsförordningen. Den personuppgiftsansvarige är enligt dataskyddsförordningen skyldig att antingen rätta eller radera en sådan uppgift på begäran av den registrerade eller på eget initiativ. Det föreslås dock att ur momentet stryks den personuppgiftsansvariges skyldighet, som överlappar bestämmelserna i dataskyddsförordningen, att underrätta den som fått felaktig personkreditupplysning om rättelsen. På sådana fall tillämpas bestämmelserna i artikel 19 i dataskyddsförordningen som sådana. I den första meningen i momentet ersätts ”kreditomdöme” med ”en bedömning av kreditvärdighet”, som är det uttryck som används i 16 och 27 §. I momentets andra mening, som endast gäller företagskreditupplysningar, ersätts dessutom ”den registrerade” med ”företaget eller dess representant eller ansvarsperson”. Genom ändringen beaktas det att definitionen av registrerad stryks ur 3 §. Samtidigt görs en språklig precisering i meningen. Med rättelse av fel avses i 1 mom. rättelse av olika sakfel och tekniska fel. Med rättelse av sakfel avses ändring av ett sådant beslut av en aktör som bedriver kreditupplysningsverksamhet som grundar sig på en klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag eller ett nytt beslut. Ett tekniskt fel avser exempelvis ett skriv- eller räknfel, ett tekniskt betingat fel eller ett annat jämförbart fel. Rättelse av fel omfattar således också sådana fel som har skett vid bedömning av kreditvärdighet och som inte gäller enbart personuppgifter. Paragrafen gäller således andra uppgifter än personuppgifter enligt dataskyddsförordningen. Bestämmelsen ska också i fortsättningen omfatta sådana fel vid behandling av företagskreditupplysningar som inte har ett entydigt samband med behandling av personuppgifter.

Det föreslås att det till paragrafen fogas en hänvisningsbestämmelse (2 mom.), enligt vilken bestämmelser om rättelse av felaktiga personuppgifter finns i dataskyddsförordningen. Personkreditupplysningar och uppgifter om företagskopplingar är sådana personuppgifter som avses i dataskyddsförordningen. En informativ bestämmelse behövs för att precisera förhållandet mellan den föreslagna regleringen och dataskyddsförordningen.

31 a §. Negativt beslut. Det föreslås att till lagen fogas en ny 31 a §, till vilken innehållet i det gällande 32 § 2 mom., som föreslås bli upphävt, överförs till den del det gäller lösningar i fråga om lämnande av sådana uppgifter om företag som registrerats i ett kreditupplysningsregister och ändring av felaktig information. Enligt den föreslagna paragrafen ska den som bedriver kreditupplysningsverksamhet och som vägrar lämna ett företag information enligt 30 § eller vägrar rätta felaktig information enligt 31 § 1 mom. meddela ett skriftligt beslut om saken. Av beslutet ska framgå vilka bestämmelser och fakta vägran baseras på. Till beslutet ska fogas information om rätten att få saken behandlad av dataombudsmannen. På behandlingen av fysiska personers begäranden om rättelse av personuppgifter tillämpas dataskyddsförordningen. Att bestämmelserna bevaras är viktigt för att trygga fysiska personers rättsskydd och företags rättigheter i de fall som inte omfattas av bestämmelserna i dataskyddsförordningen.

32 §. Rätt att använda sitt eget språk. I den gällande paragrafens 1 mom. föreskrivs det om den registrerades rätt att använda sitt modersmål, antingen finska eller svenska, när den registrerade utövar sin rätt till insyn eller framställer en begäran om rättelse av fel. Den registrerade har i Finland direkt med stöd av språklagen (423/2003) rätt att använda sitt eget språk vid kontakt med myndigheterna. Om en offentlig förvaltningsuppgift genom lag eller med stöd av lag hör till en enskild, gäller för denne i uppdraget det som i språklagen föreskrivs om myndigheter. Det föreslås att momentet kvarstår eftersom de som bedriver kreditupplysningsverksamhet inte är myndigheter och den allmänt tillämpliga dataskyddsförordningen och dataskyddslagen inte innehåller några bestämmelser om den registrerades rätt att använda sitt eget språk. Bestämmelserna i kreditupplysningslagen har inte motiverats i förhållande till 124 § i grundlagen. När det gäller kreditupplysningslagen har man inte heller i ljuset av förarbetena bedömt om kreditupplysningsverksamheten kan handla om att en offentlig förvaltningsuppgift uppdras åt en enskild

i enlighet med 25 § i språklagen, varvid kraven i språklagen skulle gälla den enskilda. Att kreditupplysningslagen innehåller bestämmelser om den registrerades rätt att använda sitt eget språk kan däremot motiveras med kreditupplysningsverksamhetens konsekvenser för den registrerades rättigheter och rättsskydd. Det föreslås att momentet preciseras så att det hänvisas till en fysisk person som utövar sina rättigheter i egenskap av registrerad i enlighet med dataskyddsförordningen eller sina rättigheter i enlighet med 31 § i kreditupplysningslagen och till ett företag som utövar sina rättigheter i enlighet med 30 eller 31 §. I momentet ändras formuleringen ”i ett ärende som gäller insyns rätt eller rättelse” till ”i egen sak”. Samtidigt ändras den svenska språkdräkten i momentet för att motsvara språklagen, så att formuleringen ”sitt modersmål” ersätts med formuleringen ”sitt eget språk”. Fysiska personer och företag ska ha rätt att i sina ärenden använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, samt att få handlingarna på detta språk. Bestämmelsen avser inte allmänna förfrågningar, utan situationer där ett företag eller en fysisk person behöver få uppgifter om sig själv utlämnade eller rättade. När det gäller företag avses med eget språk den juridiska personens protokollsspråk, om det är finska eller svenska.

Det föreslås att 2 mom. upphävs, eftersom det överlappar bestämmelserna i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. Enligt momentet ska en registeransvarig som vägrar ge den registrerade insyns rätt eller vägrar ändra en registeruppgift ge ett skriftligt beslut, av vilket ska framgå vilka lagrum och fakta vägran baseras på. Samtidigt föreslås det att paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar innehållet i 1 mom., som bevaras. Den reglering som behövs tas in i den nya 31 a §.

8 kap. – Tillsyn. Kapitlet innehåller bestämmelser om tillsynen över kreditupplysningsverksamheten, som enligt 33 § utövas av dataombudsmannen. Bestämmelserna i det gällande kapitlet överlappar delvis tillsynen enligt dataskyddsförordningen och dataskyddslagen, och därför föreslås det att paragraferna i kapitlet ses över till vissa delar. Tillsynen enligt kreditupplysningslagen är dock inte till alla delar enbart tillsyn över behandlingen av personuppgifter, utan det är fråga om ett mer omfattande tillsynsansvar. Därför behöver största delen av bestämmelserna kvarstå. Omfattande bestämmelser om tillsynen är också av betydelse särskilt med tanke på tryggheten av den registrerades rättsskydd när det gäller utarbetandet av de bedömningar av kreditvärdighet som avses i 16 §.

Det är inte möjligt att göra samma avgränsning i kreditupplysningslagen som i Sveriges lag, enligt vilken dataskyddsmyndighetens tillsyn inte omfattar sådana kreditinstitut vars behandling av kreditupplysningar grundar sig på ett tillstånd beviljat av en annan myndighet. För det första finns det i Finland tills vidare ingen annan tillsynsmyndighet som utövar tillsyn över behandlingen av kreditupplysningar i enlighet med kreditupplysningslagen. För det andra är de tillåtna ändamålen för användning av kreditupplysningar enligt kreditupplysningslagen betydligt mer omfattande än de ändamål som anges i den svenska lagen. I en del av de gällande bestämmelserna om tillsyn i 8 kap. är det tydligt att de gäller dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet, medan det i andra bestämmelser inte har gjorts motsvarande avgränsning. Dataombudsmannen har dock möjlighet att anpassa tillsynsåtgärderna i enlighet med vad som är ändamålsenligt i förhållande till den som använder kreditupplysningar och arten av den behandling som denne utför. De bestämmelser om tillsyn som finns i kreditupplysningslagen behöver till största delen bevaras, särskilt med beaktande av de fall som inte omfattas av bestämmelserna i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen.

33 §. Tillsynsmyndighet. Med beaktande av preciseringarna i bestämmelserna om lagens tillämpningsområde föreslås det att paragrafen om tillsynsmyndigheten preciseras på motsvarande sätt. Det gällande uttrycket ”allmän tillsyn” är inexact. Enligt den föreslagna paragrafen utövas tillsynen över bedrivande av kreditupplysningsverksamhet och annan behandling av kreditupplysningar enligt kreditupplysningslagen av dataombudsmannen. Tillsynen gäller i huvudsak

dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet och omfattar i fråga om dem både tillsyn över näringsverksamheten och tillsyn över behandlingen av kreditupplysningar. I fråga om kreditgivare och andra användare av kreditupplysningar gäller tillsynen i synnerhet iakttagandet av de förpliktelser som avses i 2 kap. och i 19 § 5 och 6 mom. I fråga om de näringsidkare som nämns i 4 § omfattar tillsynen behandlingen av kreditupplysningar också i sådana fall där kreditupplysningar behandlas i enlighet med den paragrafen. Sådana näringsidkare är exempelvis de aktörer som bedriver indrivningsverksamhet.

34 §. Dataombudsmannens rätt att få information och göra inspektioner. I paragrafen föreskrivs det om dataombudsmannens rätt att för tillsynen över efterlevnaden av kreditupplysningslagen få tillgång till uppgifter om behandling av kreditupplysningar och om dataombudsmannens rätt att ur bötesregistret få de uppgifter som behövs för att utreda tillförlitligheten hos ett tillsynsobjekts styrelseledamöter och ersättare för dem samt verkställande direktör och dennes ställföreträdare. Rätten att få information i enlighet med bestämmelserna är mer omfattande än rätten enligt dataskyddsförordningen och dataskyddslagen att övervaka att behandlingen av personuppgifter är laglig. Paragrafens 1 mom. överlappar delvis bestämmelserna om tillsyn som grundar sig på dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. Det föreslås att momentet ändras så att rätten att få information gäller uppgifter som är nödvändiga för tillsynen över bedrivandet av kreditupplysningsverksamhet och över annan behandling av kreditupplysningar. Genom ändringen förtydligas förhållandet mellan tillsynen över näringsverksamheten och tillsynen över behandlingen av personuppgifter. Dessutom kopplas rätten att få information till uppgifternas nödvändighet, med beaktande av att bestämmelsen har formulerats så att den är öppen och de uppgifter som ska lämnas ut inte har specificerats. För att förtydliga förhållandet mellan bestämmelserna och ifrågavarande lagstiftning om behandling av personuppgifter föreslås det dock att det till paragrafen fogas ett nytt 3 mom., enligt vilket bestämmelser om dataombudsmannens rätt att få information och göra inspektioner när det gäller tillsynen över behandling av personuppgifter finns i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. Genom denna informativa hänvisning förtydligas det att 1 mom. tillämpas på erhållande av andra uppgifter. I den svenska språkdräkten i momentet föreslås dessutom vissa språkliga preciseringar.

35 §. Föreskrifter. Med stöd av artikel 58.2 i dataskyddsförordningen har dataombudsmannen bland annat befogenhet att förelägga den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet att tillmötesgå den registrerades begäran att få utöva sina rättigheter enligt dataskyddsförordningen. Bestämmelsen överlappar den gällande 35 § 1 punkten i kreditupplysningslagen till den del det är fråga om befogenheter i anslutning till tillsynen över behandlingen av personuppgifter. Det föreslås att punkten ändras så att dataombudsmannens har rätt att bestämma att den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska tillgodose ett företags rätt att få information enligt 30 § eller rätta en felaktig uppgift enligt 31 § 1 mom. Den ändrade bestämmelsen ska således inte tillämpas på den registrerades rättigheter enligt dataskyddsförordningen. Bestämmelsen omfattar dock till exempel sådana fall i anslutning till tillämpningen av 16 § som dataskyddsförordningen inte gäller. Det föreslås också att ”den registeransvarige” ersätts med ”den som bedriver kreditupplysningsverksamhet”. Paragrafens 2 och 3 punkt gäller annan tillsyn över kreditupplysningsverksamheten än tillsyn över behandlingen av personuppgifter, och därför föreslås det att de ska kvarstå oförändrade. Dessutom föreslås det i paragrafen ett nytt 2 mom. enligt vilket bestämmelser om dataombudsmannens befogenheter när det gäller tillsynen över behandling av personuppgifter finns i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. Genom denna informativa hänvisningsbestämmelse preciseras förhållandet mellan regleringen och dataskyddsförordningen.

9 kap. – Särskilda bestämmelser. I kapitlet föreskrivs det om registrering av uppgifter i vissa fall, om anmälan om kreditupplysningsverksamhet, om tystnadsplikt, om skadeståndsansvar,

om ändringssökande, om hänvisningar till straffbestämmelser i strafflagen och personuppgiftslagen och om kreditupplysningsförseelse.

37 §. Registrering av uppgifter i vissa fall. I paragrafen föreslås det att ”den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister” ersätts med ”den som bedriver kreditupplysningsverksamhet”. Dessutom ersätts ”kreditomdömen” med ”fastställande av uppgifter om bedömning av kreditvärdighet” för att motsvara de uttryck som används i 16 och 27 §. I paragrafen görs en teknisk ändring genom att hänvisningen till 30 och 31 § ändras till en hänvisning till 30–31 §, eftersom en del av innehållet i 30 § flyttas till den nya 30 a §. Den svenska språkdräkten i paragrafen korrigeras även i enlighet med den finska språkdräkten så att det hänvisas till 24 § 4 mom.

39 §. Tystnadsplikt. I 1 mom. föreslås det att ”en registrerad” ersätts med ”en fysisk persons eller ett företags”. Genom ändringen beaktas det att definitionen av registrerad stryks ur 3 §.

40 §. Skadeståndsansvar. I 1 mom. ersätts ”en registrerad” med ”en fysisk person eller ett företag”. Genom ändringen beaktas det att definitionen av registrerad stryks ur 3 §. I momentet ersätts dessutom ”den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister” och ”den registeransvarige” med ”den som bedriver kreditupplysningsverksamhet”. Ändringen motsvarar nuläget, eftersom registerbestämmelserna enligt förarbetena till lagen gäller bara dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Det görs även en språklig korrigering i momentets svenska språkdräkt. I 2 mom. i den gällande paragrafen finns en informativ hänvisning till personuppgiftslagen, där det föreskrivs om ersättning av skador som orsakats genom felaktiga personkreditupplysningar och lagstridig behandling av personkreditupplysningar. I artikel 82 i dataskyddsförordningen föreskrivs det om ansvar och rätt till ersättning i fall där en registrerad lidit skada till följd av en överträdelse av förordningen. Bestämmelserna i dataskyddsförordningen är direkt tillämpliga också i de situationer som avses i kreditupplysningslagens gällande 40 § 2 mom. Det föreslås att momentets informativa hänvisningsbestämmelse bibehålls för tydlighetens skull. Enligt den ändring som föreslås i momentet finns bestämmelser om rätten till skadestånd i dataskyddsförordningen, när det gäller skada som uppkommit till följd av en överträdelse av bestämmelserna om behandling av personuppgifter. På skadestånd ska till övriga delar på motsvarande sätt som i nuläget tillämpas skadeståndslagen (412/1974).

42 §. Hänvisning till strafflagen. Den gällande paragrafen innehåller hänvisningar till straffbestämmelser i strafflagen och personuppgiftslagen. Det föreslås att paragrafen ändras så att den beaktar det nya dataskyddsbrottet enligt 38 kap. 9 § i strafflagen. Dessutom preciseras bestämmelserna i fråga om brottsbeteckningarna så att momentets första mening motsvarar ordalydelsen i dataskyddslagen. Dessutom föreslås det att paragrafens rubrik preciseras.

43 §. Kreditupplysningsförseelse. I 1 punkten ersätts ”registrerade” med ”företag”. Genom ändringen beaktas det att definitionen av registrerad stryks ur 3 § och att 30 § ändras. Enligt förslaget ändras den paragrafen så att rätten att få information enligt kreditupplysningslagen endast gäller företag, medan dataskyddsförordningen tillämpas på information till fysiska personer. Dessutom ersätts i 2 punkten för tydlighetens skull ”dataskyddsmyndigheten” med ”dataombudsmannen”. I den svenska språkdräkten i paragrafen föreslås även vissa språkliga preciseringar.

7.2 Betaltjänstlagen

Genom betaltjänstlagen genomförs betaltjänstdirektivet. Lagen innehåller många bestämmelser om behandling av uppgifter. Det är dock inte fråga om reglering som uteslutande gäller behandling av registrerades personuppgifter, utan behandlingen av uppgifterna har samband med bland

annat tjänsteleverantörers informationsskyldighet och kontoinformationstjänster, och lagen innehåller dessutom bestämmelser om bland annat elektronisk identifiering av tjänsteanvändare. En EU-medlemsstat kan inte ensam bedöma om de bestämmelser om behandling av personuppgifter som ingår i direktivet är förenliga med det handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger.

Lagen innehåller också en paragraf som uttryckligen gäller behandling av personuppgifter (86 §). Enligt paragrafens 1 mom. får tjänsteleverantörer endast med betaltjänstanvändarens uttryckliga samtycke behandla sådana personuppgifter som behövs för tillhandahållande av betaltjänsterna. Genom bestämmelsen om samtycke har artikel 94.2 i betaltjänstdirektivet genomförts. Eftersom bestämmelsen baserar sig på EU-rätten, bedöms dess förenlighet med dataskyddsförordningen inte i denna proposition. Lagen innehåller i övrigt inga närmare bestämmelser om de krav som ställs på behandlingen av personuppgifter i samband med tillhandahållande av betaltjänster, så utöver 86 § 1 mom. tillämpas dessutom till alla delar bestämmelserna i dataskyddsförordningen. Eftersom betaltjänstlagen, utöver att den genomför direktivet, inte innehåller några ytterligare specialbestämmelser om behandling av uppgifter eller personuppgifter, bör regleringen anses vara proportionerlig.

Bestämmelserna i 86 § 2–4 mom. grundar sig på artikel 94.1 i direktivet, enligt vilken medlemsstaterna ska tillåta att betalningssystem och betaltjänstleverantörer behandlar personuppgifter när det är nödvändigt för att säkerställa förebyggande, undersökning och avslöjande av betalningsbedrägerier. Bestämmelserna är nödvändiga med tanke på genomförandet av kraven i direktivet, med beaktande också av behovet av att möjliggöra utlämnande av sådana uppgifter som är sekretessbelagda enligt lag. Grundlagsutskottet har i samband med behandlingen av lagförslag om ändring av försäkringslagstiftningen ansett att syftet med sådan reglering är godtagbart. Grundlagsutskottet har dock fäst uppmärksamhet vid behovet att säkerställa att regleringen är förenlig med artikel 10 i dataskyddsförordningen (se GrUU 78/2018 rd, GrUU 17/2019 rd). Direktivet medger handlingsutrymme i fråga om hur detaljerade bestämmelserna är, vilket innebär att en mer detaljerad och noggrant avgränsad reglering är möjlig inom ramen för det handlingsutrymme dataskyddsförordningen medger.

Kreditinstitutslagen har nyligen ändrats genom att det till lagen fogats bestämmelser om så kallade kundanmärkningsregister, som tidigare har baserat sig på beslut av datasekretessnämnden. Samtidigt har lagen om betalningsinstitut ändrats så att det i lagens 39 a § hänvisas till 15 kap. 18 a § i kreditinstitutslagen. Ändamålet med registren enligt dessa lagar är förenligt med 86 § i betaltjänstlagen. Kreditinstitutslagens 18 a § har inte godkänts med grundlagsutskottets medverkan, men dess innehåll är i stor utsträckning likadant som den redan godkända regleringen om försäkringsbolag.

När det gäller kundanmärkningsregister kan det anses att behandlingen av personuppgifter grundar sig på den personuppgiftsansvariges berättigade intresse att förebygga och utreda missbruk som riktar sig mot betaltjänstverksamheten. I ingressen till dataskyddsförordningen konstateras det att sådan behandling av personuppgifter som är nödvändig för att förhindra bedrägerier utgör ett berättigat intresse för berörd personuppgiftsansvarig (skäl 47). När det gäller artikel 6.1 f i dataskyddsförordningen bör det dock noteras att den inte som sådan som rättslig grund tillåter mer detaljerade nationella bestämmelser om behandling av personuppgifter.

Förhindrande av bedrägeri kan samtidigt anses vara en uppgift av allmänt intresse (artikel 6.1 e), som i fråga om 86 § 2–4 mom. i betaltjänstlagen bör betraktas som den primära rättsliga grunden för behandlingen. I fråga om detta är det möjligt att utfärda bestämmelser som kompletterar dataskyddsförordningen, och mer detaljerade bestämmelser än tidigare kan utfärdas om kundanmärkningsregister.

När det gäller reglering som kompletterar dataskyddsförordningen bör det också beaktas att kundanmärkningsregistren innehåller uppgifter som hänför sig till brott. I fråga om dem förutsätter artikel 10 att behandlingen är tillåten enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, där lämpliga skyddsåtgärder för de registrerades rättigheter och friheter fastställs. Som sådana skyddsåtgärder kan betraktas till exempel bestämmelserna i gällande 86 § 2–4 mom. om förutsättningarna för registrering och om radering av uppgifter. Regleringen är dock inte särskilt detaljerad i jämförelse med 15 kap. 18 a § i kreditinstitutslagen. Med beaktande av att syftet med bestämmelserna är detsamma, föreslås det att 86 § i betaltjänstlagen ändras så att också betaltjänstleverantörerna omfattas av motsvarande krav som de kredit- och betalningsinstitut som för kundanmärkningsregister.

86 §. *Behandling av personuppgifter.* Avsikten med den gällande paragrafens 2–4 mom. har varit att göra undantag från det förbud mot behandling av känsliga personuppgifter som föreskrevs i den upphävda personuppgiftslagen. Bestämmelser om sådana känsliga uppgifter som avses i bestämmelserna finns i artikel 10 i dataskyddsförordningen. Enligt artikel 10 i dataskyddsförordningen får behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och lagöverträdelse som innefattar brott eller därmed sammanhängande säkerhetsåtgärder enligt artikel 6.1 endast utföras under kontroll av en myndighet eller då behandling är tillåten enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt.

Artikel 94.1 i betaltjänstdirektivet och paragrafens 2–4 mom. tillåter samtidigt uttryckligen behandling av sådana personuppgifter om fällande domar i brottmål och lagöverträdelse som innefattar brott som avses i artikel 10 i dataskyddsförordningen. På skyddsåtgärder som gäller behandlingen av dem tillämpas, med stöd av 7 § i dataskyddslagen, 6 § 2 mom. i dataskyddslagen.

Det föreslås att det till paragrafens 2 mom., på motsvarande sätt som till lagen om betalningsinstitut, fogas en materiell hänvisning till 15 kap. 18 a § i kreditinstitutslagen. Bestämmelserna i kreditinstitutslagen ska också tillämpas på betalningsinstitut, om de registrerar eller annars behandlar kundanmärkningsuppgifter. I momentet bibehålls den gällande bestämmelsen om utlämnande av kundanmärkningsuppgifter. Den mer detaljerade regleringen omfattar registrets datainnehåll, förutsättningarna för registrering och lagringstiderna samt skyldigheten att informera den registrerade, om uppgifterna används för beslutsfattande och de har negativa konsekvenser för den registrerade. Med beaktande av att en del av betaltjänstleverantörerna samtidigt är kreditinstitut eller betalningsinstitut omfattas de redan nu av kreditinstitutslagens bestämmelser om behandling av kundanmärkningsuppgifter. Genom hänvisningsbestämmelsen blir regleringen enhetlig för alla tjänsteleverantörer som behandlar kundanmärkningsuppgifter. Den mer detaljerade regleringen är samtidigt en skyddsåtgärd till skydd för den registrerades rättigheter, utöver vad som föreskrivs i dataskyddslagen. I 15 kap. 18 a § 6 mom. i kreditinstitutslagen föreskrivs det om skyldigheten att underrätta den registrerade om användningen av uppgifterna för beslutsfattande, om avslag på en ansökan om kredit eller något annat för den registrerade negativt beslut beror på uppgifter i kundanmärkningsregistret. Bestämmelsen gäller inte samma sak som dataskyddsförordningens bestämmelser om information till den registrerade. Den registrerade omfattas utöver av den information som avses i kreditinstitutslagen även av rättigheterna enligt artiklarna 13–18 i dataskyddsförordningen. I artikel 14 i dataskyddsförordningen föreskrivs det om information som ska tillhandahållas om personuppgifterna inte har erhållits från den registrerade. Särskilt väsentlig är dessutom den registrerades rätt enligt artikel 15 att få information om behandlingen av personuppgifter som gäller den registrerade, om det inte är nödvändigt att begränsa den med stöd av 34 § i dataskyddslagen till exempel på grund av en pågående förundersökning. I en sådan situation ska skyddsåtgärderna enligt 34 § 2–4 mom. tillämpas.

Ur 2 mom. stryks dessutom den informativa hänvisningen till 11 § i personuppgiftslagen. Med beaktande av den materiella hänvisningsbestämmelse som enligt förslaget fogas till 2 mom. föreslås det att *3 och 4 mom.* upphävs, eftersom de överlappar 15 kap. 18 a § i kreditinstitutslagen.

7.3 Straffregisterlagen

Straffregisterlagen omfattas av tillämpningsområdet för dataskyddslagen avseende brottmål. Bestämmelserna i straffregisterlagen har till vissa delar bedömts i samband med att dataskyddslagen avseende brottmål stiftades. Personuppgiftsansvarig i fråga om straffregistret är Rättsregistercentralen. I lagen föreskrivs det om ändamålet med straffregistret och om de uppgifter som ska registreras i registret samt om utlämnande och utplåning av personuppgifter ur registret. Bestämmelserna grundar sig i synnerhet på artiklarna 5, 8.2 och 9.1 i dataskyddsdirektivet.

4 a §. I paragrafen föreskrivs det om utlämnande av personuppgifter i situationer där en myndighet eller en adoptionsbyrå är tvungen att bedöma en persons tillförlitlighet eller lämplighet. Enligt paragrafens 1 mom. får uppgifter lämnas ut ur straffregistret till exempel när tillstånd eller godkännanden av en myndighet är beroende av personens tillförlitlighet.

Enligt det gällande *3 mom.* kan justitieministeriet av vägande skäl bevilja tillstånd att lämna ut uppgifter ur straffregistret till en myndighet även i andra fall än de som nämns i 1 mom. för utredning och bedömning av en persons tillförlitlighet. Bestämmelsen har i förarbetena till lagen motiverats med att beviljande av undantagslov innefattar rättspolitisk prövning och linjedragning, vilket till sin natur är en uppgift som bättre lämpar sig för ministeriet än en administrativ myndighet. Med stöd av momentet får uppgifter ur straffregistret lämnas ut också till andra än finska myndigheter. Det att någon annan än den registeransvarige kan besluta om utlämnande av personuppgifter ur registret är dock inte förenligt med bestämmelserna om skydd för personuppgifter. I enlighet med dataskyddslagen avseende brottmål ansvarar den personuppgiftsansvarige alltid för att säkerställa att lagen iakttas vid utlämnande och annan behandling av personuppgifter. Detta gäller också situationer där personuppgifter lämnas ut till en myndighet i ett tredjeland. Bakgrunden till bestämmelsen är i ljust av förarbetena att justitieministeriet tidigare har ansvarat för att föra straffregistret, men ansvaret har överförts till Rättsregistercentralen. Justitieministeriet har inte heller åtminstone under de senaste tio åren fattat sådana beslut som avses i momentet. Det föreslås att momentet ändras så att Rättsregistercentralen svarar för utlämnandet av personuppgifter i de undantagsfall som avses i momentet. Eftersom bestämmelsens närmare tillämpningsområde inte framgår av paragrafen eller av förarbetena till lagen, föreslås det dessutom att tröskeln för utlämnande av uppgifter preciseras så att uppgifterna ska vara nödvändiga för utredning och bedömning av en persons tillförlitlighet i andra fall än de som nämns i 1 mom.

Enligt 3 § 1 mom. 6 punkten i dataskyddslagen avseende brottmål avses med personuppgiftsansvarig en behörig myndighet som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter eller som enligt lag har till uppgift att föra ett register. Detta motsvarar definitionen i artikel 4.7 i dataskyddsförordningen. Enligt Europeiska dataskyddsstyrelsens anvisningar betyder ”bestämmer” att den personuppgiftsansvarige har beslutanderätt vid behandlingen av personuppgifter. Vid behandlingen är inte bara den formella föreskrivna behörigheten av betydelse, utan också vem som faktiskt utövar den personuppgiftsansvariges behörighet. (*Europeiska dataskyddsstyrelsens anvisningar* 7/2020, s. 10.) Vidare har EU-domstolen i sin tolkningspraxis fäst uppmärksamhet vid dels bestämmanderätten, dels vem eller vilka som de facto deltar i bestämmandet av ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter (*Google Spain och Google*, C-131/12, EU:C:2014:317, punkterna 32 och 33, *Jehovas vittnen*, C-25/17, ECLI:EU:C:2018:551, punkterna 67, 68 och 75). Justitieministeriet

deltar inte de facto i Rättsregistercentralens behandling av personuppgifter eller i bestämmandet av ändamålen och medlen för behandlingen på det sätt som avses i dataskyddslagen avseende brottmål och dataskyddsförordningen. När det gäller Rättsregistercentralen finns det dock i stor utsträckning bestämmelser om dem i lag. Det skulle i sig vara möjligt att i lag ange också justitieministeriet som personuppgiftsansvarig. Detta har dock inte gjorts, och det är heller inte ändamålsenligt med tanke på de enskilda fall där uppgifter lämnas ut.

8 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt, dock så att 18 och 28 § i kreditupplysningslagen träder i kraft sex månader senare än de andra bestämmelserna i den lagen. Det senare ikraftträdandet behövs för att de som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska hinna göra ändringar i informationssystemen och för att kreditgivarna ska hinna genomföra ändringarna i processen för kreditgivning och i sina system.

Lagförslag 1 innehåller också övergångsbestämmelser som gäller ändringarna av 18 och 28 §. När ändringarna träder i kraft måste de som bedriver kreditupplysningsverksamhet ur sina register avföra sådana anteckningar om betalningsstörning som omfattar uppgifter om betalning. Dessutom ska de som bedriver kreditupplysningsverksamhet återställa sådana lagringstider som har förlängts med stöd av 18 § 3 mom. eller 28 § 2 mom. samt avföra anteckningar som med stöd av de nämnda momenten inte har avförts, om den ursprungliga tidsfristen för avförande av anteckningarna har löpt ut.

9 Verkställighet och uppföljning

Det bör följas upp hur ändringarna i kreditupplysningslagen som helhet fungerar, i synnerhet i fråga om tillgodoseendet av de registrerades rättigheter. Vidare behöver konsekvenserna för bedrivandet av kreditupplysningsverksamhet, för användarna av kreditupplysningar och för resurserna för tillsynen följas upp. Vid uppföljningen av tillgodoseendet av de registrerades rättigheter används statistik över antalet ärenden hos dataombudsmannen och andra tillgängliga uppgifter om tillsynen. Vilka konsekvenser ändringarna av lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar har för fysiska personers och företags ställning följs upp med hjälp av exempelvis statistik över antalet anteckningar om betalningsstörningar hos dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet och andra tillgängliga källor, såsom nya forskningsdata om överskuldssättning.

Vilka konsekvenser de föreslagna ändringarna av lagringstiderna har för resurserna hos Utsökningsverket bör följas noggrant så fort lagändringarna börjar tillämpas. Vid uppföljningen används statistik över antalet återtagningsanmälningar och begäranden om utsökningsintyg vid Utsökningsverket.

10 Förhållande till andra propositioner

10.1 Samband med andra propositioner

Propositionen har inget samband med andra propositioner som lämnats till riksdagen.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Skydd för personuppgifter och utnyttjande av det nationella handlingsutrymmet

De föreslagna lagändringarna är av betydelse med avseende på skyddet för privatlivet och för personuppgifter, som tryggas i 10 § i grundlagen. Enligt 1 mom. i den paragrafen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Grundlagsutskottet har tidigare ansett det viktigt med tanke på skyddet för personuppgifter att reglera åtminstone registrerings syfte, innehållet i de registrerade personuppgifterna, tillåtna användningsändamål, inbegripet rätten att lämna ut uppgifterna, och bevaringstiden för uppgifterna i personregister samt den registrerades rättsskydd (GrUU 25/1998 rd). Det har dessutom krävts att regleringen av dessa faktorer på lagnivå ska vara omfattande och detaljerad.

Skyddet enligt 10 § i grundlagen kompletteras av skyddet för privatlivet enligt artikel 8 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) samt respekten för privatlivet enligt artikel 7 och skyddet av personuppgifter enligt artikel 8 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Enligt artikel 52.1 i stadgan ska varje begränsning i utövandet av de rättigheter och friheter som erkänns i stadgan vara föreskriven i lag och förenlig med det väsentliga innehållet i dessa rättigheter och friheter. Begränsningar får, med beaktande av proportionalitetsprincipen, endast göras om de är nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller behovet av skydd för andra människors rättigheter och friheter. I artikel 52.3 i stadgan sägs att i den mån som stadgan omfattar rättigheter som motsvarar sådana som garanteras av Europakonventionen ska de ha samma innebörd och räckvidd som i konventionen. EU-domstolens domar bestämmer det centrala innehållet i skyddet för privatlivet och personuppgifter i dessa avseenden. Likaså har artikel 8 i Europakonventionen ansetts täcka även skyddet för personuppgifter i Europadomstolens rättspraxis.

Dataskyddsförordningen är en EU-rättsakt som till alla delar är förpliktande och direkt tillämplig lagstiftning i samtliga medlemsstater. I EU-domstolens rättspraxis har unionslagstiftningen företräde framför nationell rätt i överensstämmelse med de villkor som lagts fast i denna rättspraxis (se t.ex. GrUU 1/2018 rd). Grundlagsutskottet har också konstaterat att det inte ingår i dess konstitutionella uppdrag att bedöma den nationella genomförandelagstiftningen med avseende på den materiella EU-rätten (se t.ex. GrUU 31/2017 rd, s. 4). Utskottet har emellertid kommenterat förhållandet mellan unionslagstiftningen och den nationella lagstiftningen. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis är det viktigt att det i den mån som EU-lagstiftningen kräver reglering på det nationella planet eller möjliggör sådan tas hänsyn till de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ställer när det nationella handlingsutrymmet utnyttjas (se GrUU 25/2005 rd). Utskottet har därför framhållit att det i regeringens propositioner finns anledning att särskilt i fråga om bestämmelser som är av betydelse med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna tydligt klargöra ramarna för det nationella handlingsutrymmet (GrUU 26/2017 rd, s. 42, GrUU 2/2017 rd, s. 2, GrUU 44/2016 rd, s. 4).

Enligt grundlagsutskottet ska tyngdpunkten i en konstitutionell bedömning av skyddet för personuppgifter ligga på en innehållslig analys av bestämmelserna om skyddet och behandlingen av personuppgifter. Det relevanta i en konstitutionell bedömning av användningen av det nationella handlingsutrymmet är dels de innehållsliga krav som ställs av skyddet för privatlivet och personuppgifter, dels relationen mellan skyddet för övriga informationsrelaterade grundläggande fri- och rättigheter och skyddet för privatlivet och personuppgifter. Dessutom finns det konstitutionella frågor relaterade till garantierna för rättssäkerhet och god förvaltning, som kräver nationell lagstiftning (se GrUU 14/2018 rd, s. 7). Grundlagsutskottet understryker vidare att skyddet för privatlivet och personuppgifter inte har företräde framför andra grundläggande fri- och rättigheter (se GrUU 14/2018 rd, s. 8). Bedömningen går ut på att samordna och avväga två eller flera bestämmelser om de grundläggande fri- och rättigheterna (se t.ex. GrUU 54/2014 rd, s. 2, GrUU 10/2014 rd, s. 4).

Grundlagsutskottet har i ett utlåtande om lagstiftning som kompletterar dataskyddsförordningen sett det som motiverat att justera sin tidigare ståndpunkt i fråga om lagstiftningen om skyddet för personuppgifter på vissa punkter. Utskottet anser att dataskyddsförordningens detaljerade bestämmelser, som tolkas och tillämpas i enlighet med de rättigheter som garanteras i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, över lag utgör en tillräcklig rättslig grund även med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § i grundlagen. Korrekt tolkade och tillämpade motsvarar bestämmelserna i dataskyddsförordningen enligt utskottets uppfattning också den nivå på skyddet för personuppgifter som bestäms utifrån Europakonventionen. Således är det inte längre av konstitutionella skäl nödvändigt att speciallagstiftningen inom dataskyddsförordningens tillämpningsområde heltäckande och detaljerat föreskriver om behandling av personuppgifter. Enligt grundlagsutskottet ska skyddet för personuppgifter härfter i första hand tillgodoses med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och den nya nationella allmänna lagstiftningen. (GrUU 14/2018 rd, s. 4) Grundlagsutskottet anser också att vi med tanke på tydligheten bör förhålla oss restriktiva när det gäller att införa nationell speciallagstiftning. Sådan lagstiftning bör vara avgränsad till nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger. Utskottet ser det dock som klart att behovet av speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som också krävs i dataskyddsförordningen måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Denna omständighet är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga uppgifter. (GrUU 14/2018 rd, s. 5)

I förslaget till lag om ändring av kreditupplysningslagen har strävan varit att beakta det nationella handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger genom att slopa obehövliga bestämmelser som överlappar dataskyddsförordningen och den kompletterande dataskyddslagen. I förslagen till lagar om ändring av kreditupplysningslagen och betaltjänstlagen är utgångspunkten att skyddet för personuppgifter i fortsättningen i första hand garanteras direkt genom bestämmelserna i dataskyddsförordningen och den kompletterande dataskyddslagen. Detta gäller i synnerhet bestämmelserna om den registrerades rättigheter och om tillsyn samt andra sådana bestämmelser som inte möjliggör användning av handlingsutrymme eller där handlingsutrymme är litet. Med beaktande av dataskyddsförordningens och dataskyddslagens detaljerade och omfattande bestämmelser om den registrerades rättigheter och om tillsynen över behandlingen av personuppgifter, medför slopandet av specialbestämmelserna om tillsynen över personkreditupplysningar inte att skyddet för registrerade fysiska personers rättigheter försvagas. I kreditupplysningslagen finns dock detaljerade bestämmelser om uppgifter om betalningsstörningar, som kan ha negativa konsekvenser för den registrerades verksamhetsmöjligheter. Verksamheten enligt kreditupplysningslagen har så pass många direkta konsekvenser som påverkar fysiska personers kreditvärdighet att regleringen medför särskilda risker för fysiska personers rättigheter och friheter. Därför är det motiverat att bevara detaljerade och omfattande bestämmelser om i synnerhet registrering och utlämnande av uppgifter om betalningsstörningar och av andra personkreditupplysningar relaterade till dem. I dessa bestämmelser utnyttjas det nationella handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger. De bestämmelser i betaltjänstlagen som gäller behandlingen av så kallade kundanmärkningsuppgifter hör för sin del till en regleringskontext som gäller behandlingen av känsliga uppgifter. Också kundanmärkningsuppgifter kan ha direkta negativa konsekvenser för betaltjänstleverantörernas kunders verksamhetsmöjligheter. Detaljerade och omfattande bestämmelser om kundanmärkningsregistret kan således anses motiverade.

Det föreslås att bestämmelserna i kreditupplysningslagen preciseras särskilt till den del det är fråga om sådan profilering som avses i dataskyddsförordningen. Även om det vid sådan bedömning av kreditvärdigheten som avses i 16 § i kreditupplysningslagen inte är fråga om sådant

automatiserat beslutsfattande som är förenat med ett särskilt beslut, ska det enligt propositionen betraktas som profilering som i betydande grad påverkar den registrerade i enlighet med artikel 22 i dataskyddsförordningen. När det gäller sådan profilering är det med tanke på rättssäkerheten väsentligt att säkerställa skyddsåtgärder som gäller den registrerades rättigheter. Dessutom föreslås i kreditupplysningslagen vissa andra ändringar som syftar till att tydligare än för närvarande beakta vilka konsekvenser uppgifter om betalningsstörningar har för den registrerade. Det föreslås att bestämmelserna i betaltjänstlagen preciseras så att de är mer detaljerade och noggrant avgränsade än de gällande bestämmelserna. Detta har betydelse med tanke på tillgodoseendet av den registrerades rättigheter. I och med de föreslagna ändringarna bedöms lagförslagen uppfylla de krav som följer av 10 § i grundlagen, i enlighet med grundlagsutskottets justerade tolkning. En närmare redogörelse för användningen av det nationella handlingsutrymmet finns i avsnitt 2.3 och i specialmotiveringen till lagförslagen.

Känsliga personuppgifter

Enligt grundlagsutskottet bör bestämmelserna om behandling av känsliga uppgifter fortfarande analyseras också utifrån praxis för tidigare bestämmelser på lagnivå (GrUU 14/2018 rd och GrUU 15/2018 rd). Till följd av att tillämpningen av dataskyddsförordningen har inletts och man i dess artikel 9 använder begreppet särskilda kategorier av personuppgifter, ska den nationella lagstiftningen för tydlighetens skull undvika att använda begreppet känsliga uppgifter (se även GrUU 14/2018 rd). Likväl menar grundlagsutskottet att det fortfarande är motiverat att i konstitutionellt hänseende beskriva vissa grupper av personuppgifter uttryckligen som känsliga (GrUU 15/2018 rd). Med sådana avses en mängd uppgifter som omfattar mer än enbart de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i dataskyddsförordningen (se till denna del också t.ex. GrUU 17/2018 rd). Grundlagsutskottet har lyft fram riskerna med behandlingen av känsliga uppgifter. Utskottet anser att omfattande databaser med känsliga uppgifter medför allvarliga risker för informationssäkerheten och missbruk av uppgifter. Riskerna kan i sista hand utgöra ett hot mot personers identitet (se GrUU 15/2018 rd, även GrUU 13/2016 rd och GrUU 14/2009 rd).

Även i skäl 51 i dataskyddsförordningen framhålls det att särskilda personuppgifter som avses i artikel 9 och som till sin natur är särskilt känsliga med hänsyn till grundläggande rättigheter och friheter bör åtnjuta särskilt skydd, eftersom behandling av sådana uppgifter kan innebära betydande risker för de grundläggande rättigheterna och friheterna. Grundlagsutskottet har därför särskilt påpekat att det bör finnas exakta och noga avgränsade bestämmelser om att det är tillåtet att behandla känsliga uppgifter bara om det är absolut nödvändigt (GrUU 15/2018 rd). Grundlagsutskottet har i fråga om informationsresursen inom småbarnspedagogiken i sitt utlåtande GrUU 17/2018 rd förutsatt att bestämmelserna om behandling av uppgifter om hälsotillstånd och andra känsliga personuppgifter är detaljerade och heltäckande, inom den ram som dataskyddsförordningen tillåter.

Enligt kreditupplysningslagen får sådana känsliga uppgifter som avses i 11 § i personuppgiftslagen användas eller behandlas på annat sätt endast om det i lag eller i ett med stöd av lag fattat beslut föreskrivs om rätten att använda uppgifterna. Enligt förarbetena till lagen avser hänvisningen närmast kundanmärkningsuppgifter. På dessa uppgifter tillämpar kreditgivarna bestämmelserna i kreditinstitutslagen och lagen om betalningsinstitut. De som bedriver kreditupplysningsverksamhet har å sin sida inte lagstadgad rätt att behandla kundanmärkningsuppgifter. I kreditupplysningslagen behöver det inte med tanke på tillämpningen av lagen finnas en motsvarande hänvisningsbestämmelse till de uppgifter som avses i artiklarna 9 och 10 i dataskyddsförordningen, och det föreslås därför att hänvisningsbestämmelsen stryks.

Grundlagsutskottet har i sin tolkningspraxis inte tagit ställning till om de uppgifter om betalningsstörningar som avses i kreditupplysningslagen ska betraktas som känsliga uppgifter. De lagändringar som föreslås i propositionen grundar sig på att anteckningarna om betalningsstörningar eventuellt med tanke på konsekvenserna kan jämföras med sådana uppgifter som har ansetts vara känsliga i konstitutionellt hänseende. Grundlagsutskottet har exempelvis tidigare ansett att fysiska personers detaljerade kontouppgifter kan jämföras med känsliga uppgifter som hör till kärnan i skyddet för privatlivet (GrUU 48/2018 rd, s. 4). I detta sammanhang har grundlagsutskottet dock fäst uppmärksamhet vid att utskottet har justerat sin praxis i fråga om betydelsen av kärnan i skyddet för privatlivet. Grundlagsutskottet har bland annat konstaterat att en kategorisk uppdelning av skyddet i ett kärnområde och ett randområde inte alltid är motiverad, utan att man på ett allmänare plan måste fästa vikt också vid hur betydelsefulla begränsningarna är (GrUU 18/2014 rd, s. 6/II, se även GrUU 36/2018 rd, s. 23). Grundlagsutskottet har ansett att det vid beredningen av nationell lagstiftning som har relevans för skyddet för privatliv och personuppgifter och även grundar sig på EU-rätten finns anledning att fästa särskild uppmärksamhet vid EU-domstolens avgöranden i fallen Digital Rights Ireland (C-293/12 och C-594/12), Schrems (C-362/14) och Tele2 Sverige och Watson (C-698/15 och C-203/15) (GrUU 36/2017 rd, s. 5, GrUU 35/2018 rd, s. 6, GrUU 13/2017 rd, GrUU 9/2017 rd). EU-domstolen har i fallet Tele2 Sverige och Watson konstaterat att trafikuppgifter och lokaliseringsuppgifter sammantagna kan göra det möjligt att dra mycket precisa slutsatser om privatlivet för de personer vilkas uppgifter har lagrats, såsom deras vanor i vardagslivet, deras stadigvarande och tillfälliga uppehållsorter, deras dagliga förflyttningar och förflyttningar i övrigt, de aktiviteter de utövar, deras sociala relationer och de omgångskretsar de rör sig i (punkt 99, se även Digital Rights-domen, punkt 27).

Grundlagsutskottet har emellertid, utöver behandlingen av känsliga uppgifter, också fäst uppmärksamhet vid viss övrig i konstitutionellt hänseende särskild behandling, i fråga om vilken regleringen fortfarande bör analyseras utifrån utskottets tidigare praxis med fokus på exakta och heltäckande bestämmelser på lagnivå (GrUU 14/2018 rd, s. 6–7). Sådan behandling är till exempel sådan som innebär utövning av offentlig makt eller som i övrigt sker i en regleringskontext där det finns ett känsligt samband med de grundläggande fri- och rättigheterna. Oberoende av om uppgifter om betalningsstörningar ska betraktas som känsliga uppgifter, har behandlingen av uppgifter om betalningsstörningar avsevärda konsekvenser för den registrerades kreditvärdighet. Bedömningar av kreditvärdighet och anteckningar om betalningsstörningar kan ha långtgående konsekvenser för skyddet för den registrerades privatliv, med beaktande av att de i stor utsträckning används för att ingå olika privaträttsliga avtal och till exempel för säkerhetsutredningar. I lagförslaget om ändring av kreditupplysningslagen föreslås det att bestämmelserna i stor utsträckning ska vara lika detaljerade och omfattande som i nuläget. Med beaktande av arten och konsekvenserna av den omfattande behandlingen av uppgifter om betalningsstörningar kan den detaljerade regleringen anses vara nödvändig och proportionerlig. Det föreslås att det genom lagförslaget slopas bestämmelser om sådana detaljer som inte är nödvändiga för skyddet för den registrerades rättigheter och som bedöms bli reglerade i tillräcklig omfattning genom bestämmelserna i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen.

Bestämmelserna i 86 § 2–4 mom. i betaltjänstlagen gäller sådana personuppgifter som avses i artikel 10 i dataskyddsförordningen. Dessa har av hävd betraktats som känsliga uppgifter. De gällande bestämmelserna om behandling av kundanmärkningsuppgifter är i ljuset av den vedertagna tolkningen av grundlagen inte tillräckligt detaljerade och noggrant avgränsade, och också artikel 10 i dataskyddsförordningen förutsätter i fråga om sådana uppgifter att det i medlemsstaternas lagstiftning föreskrivs om lämpliga skyddsåtgärder för den registrerades rättigheter och friheter. I betaltjänstlagen föreslås en hänvisningsbestämmelse som innebär att 15 kap. 18 a § i kreditinstitutslagen ska tillämpas också på betaltjänstleverantörer när dessa behandlar kundanmärkningsuppgifter med stöd av betaltjänstlagen. Bestämmelserna i kreditinstitutslagen är

betydligt mer detaljerade och noggrant avgränsade än de gällande bestämmelserna i betaltjänstlagen. I kreditinstitutslagen har också behandlingen av kundanmärkningsuppgifter begränsats till den utsträckning som är nödvändig för att förhindra och utreda störningar, brott eller överträdelser som riktas direkt mot kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet. I och med den föreslagna ändringen bedöms 86 § i betaltjänstlagen uppfylla de krav som enligt den vedertagna tolkningen av grundlagen ställs på bestämmelser om behandling av känsliga personuppgifter.

Lagringstider

Nödvändigheten och proportionaliteten hos lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar är av betydelse vid bedömningen av proportionaliteten hos bestämmelserna i kreditupplysningslagen som helhet. EU-domstolen har i sin färskas rättspraxis bland annat i fråga om generell och odifferentierad lagring av trafik- och lokaliseringsuppgifter för myndigheters ändamål ansett att skyddet för den grundläggande rätten till respekt för privatlivet enligt domstolens fasta praxis kräver att undantag från och begränsningar av skyddet för personuppgifter ska inskränkas till vad som är strängt nödvändigt. Uppnåendet av ett mål av allmänt samhällsintresse kan dessutom inte ske utan att det beaktas att detta mål måste vara förenligt med de grundläggande rättigheter som berörs av åtgärden, varvid en balanserad avvägning ska göras mellan, å ena sidan, målet av allmänt samhällsintresse, och, å andra sidan, rättigheterna i fråga (dom av den 6 oktober 2020, förenade målen C-511/18, C-512/18 och C-520/18, punkterna 130–132). EU-domstolen har också betonat behovet av att säkerställa tillräckliga garantier för att personuppgifter på ett effektivt sätt är skyddade mot riskerna för missbruk. Ett sådant behov är särskilt stort när personuppgifter är föremål för automatiserad behandling, särskilt när det föreligger en betydande risk för otillåten åtkomst till uppgifterna. I domen fästs särskild vikt vid behovet av att skydda känsliga uppgifter. I domen har man beaktat bestämmelserna i dataskyddsförordningen, till vilka bestämmelserna om lagringstider utgör ett undantag. (Se även dom av den 8 april 2014, Digital Rights, C- 293/12 och C- 594/12, EU:C:2014:238, punkterna 54 och 55, och dom av den 21 december 2016, Tele2, C- 203/15 och C- 698/15, EU:C:2016:970, punkt 117; yttrande 1/15 (PNR-avtalet mellan EU och Kanada) av den 26 juli 2017, EU:C:2017:592, punkt 141.)

Grundlagsutskottet har i sin tolkningspraxis fäst särskild vikt vid lagringstiderna för känsliga personuppgifter. Enligt grundlagsutskottet är varaktig lagring av uppgifter inte förenlig med skyddet för personuppgifter, om den inte är befogad av skäl i anslutning till informationssystemets art eller syfte (se t.ex. GrUU 51/2018 rd och GrUU 31/2017 rd). Utskottet har vidare ansett att en lagringstid på fem år för känsliga uppgifter är lång (GrUU 3/2021 rd, s. 4, GrUU 51/2018 rd, s. 16 och GrUU 13/2017 rd) och betonat att ju längre lagringstiden blir, desto viktigare är det att sörja för informationssäkerheten, övervakningen av användningen av uppgifterna och den registrerades rättsskydd (GrUU 28/2016 rd).

Ändamålen med behandlingen av uppgifter om betalningsstörningar är andra än i de ärenden där EU-domstolen har tagit ställning till lagringstider. Grundlagsutskottet har tills vidare inte tagit ställning till huruvida uppgifter om betalningsstörningar är känsliga. Också lagringen av uppgifter om betalningsstörningar omfattas dock av de allmänna villkoren för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna och av dataskyddsförordningens krav på att regleringen ska vara proportionerlig. Behandlingen av dem är även förknippad med särskilda risker med tanke på den registrerades rättigheter. Med stöd av de gällande bestämmelserna i 18 § i kreditupplysningslagen kan lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar bli mycket långa, varvid de i betydande grad kan begränsa den registrerades möjligheter att verka i samhället. Med beaktande av vilka konsekvenser utlämnandet av uppgifter om betalningsstörningar har för den registrerades ställning och rättigheter, bör det i lag fortfarande finnas bestämmelser om

de lagringstider som behövs för att trygga syftet med behandlingen. Genom de föreslagna ändringarna av bestämmelserna om lagringstider säkerställs det att uppgifter om betalningsstörningar inte behandlas längre än nödvändigt. Samtidigt säkerställs det att inskränkningarna av skyddet för personuppgifter och privatlivet är nödvändiga för att målet ska nås och de facto motsvarar behovet att skydda rättigheterna och friheterna för dem som använder kreditupplysningar.

Utlämnande av personuppgifter

I sina analyser av exakthet och innehåll har grundlagsutskottet lagt särskild vikt vid huruvida de uppgifter som lämnas ut är av känslig art. Om de föreslagna bestämmelserna om överlåtelse av uppgifter har gällt också känsliga uppgifter, har det för vanlig lagstiftningsordning krävts att bestämmelserna preciseras så att de följer grundlagsutskottets ovan återgivna praxis för bestämmelser som rör rätten att få och att lämna ut myndighetsuppgifter trots sekretess (se GrUU 15/2018 rd och t.ex. GrUU 38/2016 rd). Grundlagsutskottet har bedömt bestämmelserna om utlämnande av uppgifter i synnerhet i fråga om myndigheterna och noterat bland annat vad och vem rätten att få uppgifter gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut information kan gälla ”behövliga uppgifter” för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att ”uppgifterna är nödvändiga” för ett visst syfte (se t.ex. GrUU 17/2016 rd, s. 2–3, och de utlåtanden som nämns där). Utskottet har dock ansett att grundlagen inte tillåter en generös och ospecificerad rätt att få uppgifter, inte ens om den är förenad med nödvändighetskriteriet (t.ex. GrUU 19/2012 rd).

Denna proposition innehåller inga bestämmelser om utlämnande av uppgifter från myndigheter, men kreditupplysningslagen innehåller bestämmelser om utlämnande av personuppgifter till myndigheter. Det har inte varit möjligt att lämna ut känsliga uppgifter med stöd av bestämmelserna, och i lagförslaget stryks dessutom den möjlighet att behandla känsliga personuppgifter som ingår i den gällande lagen. I fråga om bestämmelserna om utlämnande av personkreditupplysningar uppmärksammas det i propositionen dock att de uppgifter som lämnas ut kan innehålla bland annat uppgifter om betalningsstörningar, som när de lämnas ut medför en inskränkning av skyddet för privatlivet. I bestämmelserna om utlämnande av uppgifter föreslås vissa preciseringar. I 86 § 2 mom. i betaltjänstlagen är det fråga om utlämnande av känsliga uppgifter till en annan tjänsteleverantör. Bestämmelsen bedöms uppfylla de krav som vid tolkningen av grundlagen har ställts på behandlingen av känsliga uppgifter.

I kreditupplysningslagen ges den som bedriver kreditupplysningsverksamhet rätt att lämna ut sådana uppgifter om näringsförbud som den som bedriver kreditupplysningsverksamhet får ur Rättsregistercentralens register. De uppgifter i registret som gäller gällande näringsförbud är offentliga, och var och en har rätt att ur registret få uppgifter om gällande näringsförbud även i form av kopior eller utskrifter. Utlämnandet av uppgifter genom teknisk anslutning är dock begränsat till vissa syften. Dessutom är de uppgifter som gäller näringsförbud som upphört sekretessbelagda. I kreditupplysningslagens 23 § finns inga motsvarande begränsningar. Det föreslås att paragrafen ändras så att den som bedriver kreditupplysningsverksamhet får lämna ut uppgift om ett gällande näringsförbud till den som använder kreditupplysningar, om det behövs för ett ändamål enligt 19 § i den lagen. Utlämnandet av uppgifter binds således till gällande näringsförbud. Uppgifter om näringsförbud som upphört, som enligt lagen om näringsförbud är sekretessbelagda, ska inte få lämnas vidare. Eftersom uppgifter om gällande näringsförbud är offentliga och de uppgifter som lämnas ut har specificerats, kan utlämnandet av uppgifter bindas till att uppgifterna behövs. I och med dessa preciseringar bedöms paragrafen uppfylla de krav som följer av 10 § i grundlagen.

I 4 a § i straffregisterlagen finns en bestämmelse enligt vilken det i undantagsfall kan beviljas tillstånd att lämna ut uppgifter ur straffregistret för utredning och bedömning av en persons tillförlitlighet. Bestämmelsen är vagt formulerad och preciserar inte närmare mottagaren av uppgifterna och utlämningsituationen. De uppgifter som avses i paragrafen är också i konstitutionellt hänseende känsliga uppgifter. Det föreslås att bestämmelsen preciseras så att uppgifterna ska vara nödvändiga för det ändamål som anges i bestämmelsen.

I och med de föreslagna preciseringarna bedöms bestämmelserna i betaltjänstlagen, kreditupplysningslagen och straffregisterlagen uppfylla de krav som följer av 10 § i grundlagen.

Grundlagens 124 § och utförande av uppgifter av allmänt intresse

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter.

Begreppet offentliga förvaltningsuppgifter används i grundlagen i en relativt vidsträckt bemärkelse, så att det omfattar uppgifter som hänför sig exempelvis till verkställigheten av lagar samt beslutsfattande om enskilda personers och sammanslutningars rättigheter, skyldigheter och förmåner. Utövning av lagstiftande och dömande makt kan däremot inte hänföras till sådana förvaltningsuppgifter som avses i bestämmelsen. Bestämmelsen i 124 § i grundlagen inbegriper både överföring av uppgifter som för närvarande ankommer på myndigheterna och överföring av nya till förvaltningen hänförliga uppgifter på andra än myndigheter (GrUU 26/2017 rd, s. 48–49, RP 1/1998 rd, s. 179).

Grundlagsutskottet har ansett att till exempel sjöräddningstjänsten som helhet betraktad (GrUU 24/2001 rd, s. 4/I) och de operativa avfallshanteringsuppgifterna sammantaget (GrUU 58/2010 rd, s. 4/II) är offentliga förvaltningsuppgifter. Grundlagsutskottet anser att rättshjälp och intressebevakning, med hänsyn till det sätt uppgifterna ordnas på, utgör ett komplex med drag av offentlig förvaltningsuppgift, trots att de aspekter som anknyter till privata intressen och näringsverksamhet är framträdande. Utskottet har då lagt vikt vid att det är fråga om en lagstadgad serviceuppgift som ska ordnas av myndigheterna och som enligt utskottet kan karakteriseras som faktisk förvaltningsverksamhet (GrUU 16/2016 rd, s. 2). Även uppgifter där man biträder myndigheter har betraktats som offentliga förvaltningsuppgifter (se t.ex. GrUU 55/2010 rd, s. 2/I). Det är inte fråga om offentliga förvaltningsuppgifter när ett organ utför sådan opartisk provning och certifiering i kraft av sin tekniska expertis som inte inverkar på myndigheternas befogenhet att bestämma om metoder och personal som används vid periodiska besiktningar av anordningar och konstruktioner (GrUU 4/2012 rd, s. 2/II) och inte heller när det är fråga om certifikatverksamhet vars karaktär de facto har distanserat sig från karakteristika som gäller för offentliga förvaltningsuppgifter (GrUU 16/2009 rd, s. 2).

Kreditupplysningsverksamheten har betydelse både med tanke på ett samhälleligt intresse och med tanke på fysiska personers rättigheter och intressen. Det primära syftet med kreditupplysningsverksamheten är att garantera tillgången till kreditupplysningar för kreditgivning. Vid bedömning av kreditvärdigheten används dock i relativt stor utsträckning uppgifter ur myndighetsregister, inklusive handelsregistret, utskötningsregistret och näringsförbudsregistret. De som bedriver kreditupplysningsverksamhet är enligt lag skyldiga att använda myndighetsregister som informationskällor. Kreditupplysningar lämnas också ut för utförande av myndighetsuppgifter, till exempel för säkerhetsutredningar. De som bedriver kreditupplysningsverksamhet sköter dock inte lagstadgade serviceuppgifter, som myndigheter har organiseringsansvar för.

Däremot är det fråga om en uppgift som kräver särskild sakkunskap och som i Finland med stöd av lag utöver av dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet även sköts av vissa aktörer som bedriver indrivningsverksamhet och av kreditgivare.

I Finland har det tills vidare inte föreskrivits i lag att en myndighet ska sköta uppgifter i anslutning till behandlingen av positiva eller negativa kreditupplysningar. Kreditupplysningsverksamheten är inte heller förenad med utövning av offentlig makt. Enligt regeringsprogrammet är avsikten att ett så kallat positivt kreditregister ska inrättas i Finland. Enligt planen ska en myndighet svara för registerföringen. Registret ska till vissa delar innehålla sådana uppgifter som i kreditupplysningslagen klassificeras som uppgifter om betalningsstörningar. De som bedriver kreditupplysningsverksamhet kan i nuläget också behandla positiva kreditupplysningar som lämnats av den registrerade.

Den behandling av personuppgifter som det föreskrivs om i kreditupplysningslagen behövs för att utföra en uppgift av allmänt intresse, vilket är förenat med särskilda regleringsbehov. Bedrivandet av kreditupplysningsverksamhet är en viktig uppgift som betjänar olika samhällsaktörer, och kreditupplysningsverksamheten och de förfaranden som iakttas i den kan ha en direkt inverkan på människors och företags verksamhetsmöjligheter. Därmed är kreditupplysningsverksamheten förknippad med drag som är typiska för en offentlig uppgift. Behandlingen av kreditupplysningar är en väsentlig del av verksamheten på finansmarknaden, och genom att använda uppgifter om betalningsstörningar strävar man efter att hantera och minska riskerna med kreditgivning. Det är således förenligt med ett allmänt intresse att säkerställa att kreditupplysningsverksamheten är ändamålsenlig och tillförlitlig. Av särskild betydelse för att säkerställa detta är de detaljerade och heltäckande bestämmelser i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen som gäller den registrerades rättigheter, rättsmedel och tillsyn över behandlingen av personuppgifter samt de bestämmelser i kreditupplysningslagen som gäller tillsynen över dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Det faktum att bestämmelserna i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen tillämpas innebär att bland annat bestämmelserna om administrativa påföljder ska tillämpas på överträdelser av dataskyddsförordningen vid behandlingen av personkreditupplysningar.

I enlighet med vad som föreslås i propositionen är artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen en möjlig rättslig grund för behandling av personuppgifter också för privata aktörer. Denna rättsliga grund för behandling av personuppgifter förutsätter dock att uppgiften av allmänt intresse och den rättsliga grunden för den preciseras i lag. Dessutom är det skäl att precisera om registerföringen ankommer på en myndighet eller någon annan offentligrättslig juridisk person eller på privata näringsidkare. Enligt propositionen utgör skötseln av en uppgift av allmänt intresse den primära rättsliga grunden för behandlingen endast i fråga om företag som bedriver självständig kreditupplysningsverksamhet. Kreditinstitut och finansiella institut behandlar kreditupplysningar på andra grunder. Även i andra EU-medlemsstater är det vanligast att bestämmelserna i dataskyddsförordningen är direkt tillämpliga på behandlingen av kreditupplysningar på så sätt att den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter utgörs av den registrerades samtycke, avtalsförhållande, en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige eller den personuppgiftsansvariges berättigade intresse (artikel 6.1 a, b, c eller f).

Automatiserat beslutsfattande och rättssäkerhet

I kreditupplysningslagen har de som bedriver kreditupplysningsverksamhet inte anförtratts någon offentlig förvaltningsuppgift, så den paragraf om bedömning av kreditvärdighet som ingår i propositionen är inte förenad med några sådana problem som grundlagsutskottet särskilt har fäst uppmärksamhet vid när det gäller automatiserat beslutsfattande (GrUU 7/2019 rd och GrUU 62/2018 rd). I 16 § i kreditupplysningslagen tillåts dock profilering som enbart baserar sig på

automatiserad behandling, vilken i betydande grad påverkar fysiska personer i enlighet med artikel 22 i dataskyddsförordningen. Utifrån profileringen görs en bedömning av kreditvärdigheten, som kan lämnas ut och användas för de ändamål som anges i lagens 19 §.

I regleringen bör man särskilt se till att säkerställa de registrerades rättsskydd, med beaktande av att den fastställelse av uppgifter för bedömning av kreditvärdigheten i fråga om en fysisk person som möjliggörs i 16 § i kreditupplysningslagen exempelvis kan leda till att en kreditgivare fattar ett negativt kreditbeslut. Bedömningar av kreditvärdigheten enligt 16 § i kreditupplysningslagen kan också i stor utsträckning användas för andra ändamål, varvid det kan hända att de rättsliga följderna av dem uppstår först senare i samband med en annan personuppgiftsansvarigs verksamhet. En registrerad fysisk person bör ha tillgång till effektiva medel för att säkerställa att en eventuell felaktig bedömning av personens kreditvärdighet rättas.

I kreditupplysningslagen föreskrivs det om registrerade fysiska personers och företags rätt att begära rättelse av fel och att i ett ärende som gäller detta använda antingen finska eller svenska samt att få handlingarna på detta språk. En personuppgiftsansvarig som vägrar att ändra en registeruppgift ska dessutom ge ett skriftligt beslut om saken, av vilket ska framgå vilka bestämmelser och fakta som har tillämpats och till vilket ska fogas information om den registrerades rätt att få saken behandlad av dataombudsmannen. Det föreslås att bestämmelserna om språkliga rättigheter och rättelse av sakfel bibehålls, eftersom de inte omfattas av bestämmelserna i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. På kreditupplysningsverksamheten tillämpas inte de allmänna förvaltningslagarna. Grundlagsutskottet har till exempel när det gäller faktisk förvaltningsverksamhet ansett att bland annat kraven visavi rättssäkerhet kan tryggas också genom att lagstiftningen generellt är exakt och korrekt (GrUU 26/2017 rd, s. 50, GrUU 24/2001 rd, s. 4/I–5/I). Å ena sidan är det, med tanke på säkerställandet av att de bedömningar av kreditvärdigheten som avses i 16 § är korrekta, av betydelse att fysiska personer med stöd av dataskyddsförordningen har tillgång till sådana rättsmedel i förhållande till den registeransvarige som avses i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen, inklusive möjligheten att få ärendet behandlat av dataombudsmannen och rätten att söka ändring i dataombudsmannens beslut hos förvaltningsdomstolen. Dessa rättigheter gäller också sådan behandling av personuppgifter som ingår i bedömning av kreditvärdigheten. Å andra sidan omfattas kreditupplysningsverksamheten i enlighet med kreditupplysningslagen också av tillsyn över den del av näringsverksamheten som inte enbart gäller behandling av personuppgifter. Det föreslås att bestämmelserna i kreditupplysningslagen ändras så att de bestämmelser som överlappar bestämmelserna i dataskyddsförordningen stryks, samtidigt som man också ser till att fysiska personers rättsskydd förblir oförändrat till alla delar. De rättigheter som följer av dataskyddsförordningen är mer detaljerade än bestämmelserna i den upphävda personuppgiftslagen och i kreditupplysningslagen, och behandlingen av personkreditupplysningar är med stöd av bestämmelserna i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen föremål för effektivare tillsynsmetoder än tidigare.

Artikel 22.2 b i dataskyddsförordningen förutsätter emellertid att automatiserat beslutsfattande tillåts enligt unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av och som fastställer lämpliga åtgärder till skydd för den registrerades rättigheter, friheter och berättigade intressen. Det automatiserade beslutsfattande som avses i artikel 22 i dataskyddsförordningen omfattar också sådan profilering som har rättsliga följder för den registrerade eller som i betydande grad påverkar den registrerade. Kreditupplysningslagens 16 §, som gäller bedömning av en fysisk persons kreditvärdighet baserat på profilering, är av allmän art, och lagen innehåller inga bestämmelser om särskilda skyddsåtgärder. Med beaktande av förarbetena till lagen är det dock enbart fråga om automatiskt genererade profiler. Till denna del föreslås avsevärda preciseringar av bestämmelserna för att beakta att de bedömningar av kreditvärdigheten som avses i 16 § kan ha avsevärda negativa konsekvenser för den registrerades verksamhetsmöjligheter i samhället. I kreditupplysningslagen föreslås bestämmelser om

skyddsåtgärder som ska iakttas i de fall som avses i 16 §. Av paragrafen ska det dessutom uttryckligen framgå att det kan vara fråga om automatiserad bedömning av kreditvärdigheten. Genom de föreslagna bestämmelserna utnyttjas det regleringsutrymme som artikel 22.2 b i data-skyddsförordningen medger för att stärka fysiska personers rättigheter och friheter och för att minska riskerna i samband med behandlingen av personuppgifter. I och med dessa preciseringar bedöms 16 § i kreditupplysningslagen uppfylla de krav som följer av 10 § i grundlagen.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Regeringen anser det dock önskvärt att grundlagsutskottet ger ett utlåtande i frågan.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av kreditupplysningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i kreditupplysningslagen (527/2007) 3 § 4 punkten, 20 § 3 mom., 21 § 3 punkten och 29 §, av dem 29 § sådan den lyder i lag 751/2010,
ändras 1, 2 och 5 §, 6 § 1 och 2 mom., 7 och 10–12 §, 13 § 1 mom. 1–3, 6 och 8 punkten, 13 § 2 och 3 mom., det inledande stycket i 14 § 1 mom., 14 § 1 mom. 1 punkten och 14 § 2 mom., 16 §, det inledande stycket i 17 § 1 mom., 17 § 1 mom. 1, 2 och 4 punkten, 18 §, 19 § 1 mom., det inledande stycket i 19 § 2 mom., 19 § 2 mom. 2, 7 och 10 punkten, 19 § 3 mom., det inledande stycket i 20 § 1 mom., det inledande stycket i 21 §, 22 och 23 §, 24 § 1 mom. 1, 2, 4 och 6 punkten, 24 § 3 och 4 mom., 26 §, 27 § 1 mom., 28 §, rubriken för 7 kap., 30–33 §, 34 § 1 mom., 35 § 1 punkten, 37 §, 39 § 1 mom., 40 § 1 och 2 mom. samt 42 och 43 §,
av dem 13 § 1 mom. 3 punkten och 24 § 1 mom. 2 punkten sådana de lyder i lag 933/2009, 18 och 28 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 933/2009, 19 § 2 mom. 7 punkten sådan den lyder i lag 459/2017 och 30 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 459/2017, samt
fogas till 13 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 933/2009, nya 4 och 5 mom., till 19 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 459/2017, nya 4–6 mom., till lagen nya 30 a och 31 a §, till 34 § ett nytt 3 mom. och till 35 § ett nytt 2 mom. som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på insamling, produktion, registrering, utlämnande, användning och annan behandling av kreditupplysningar som utförs av dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Bestämmelserna i 2 kap. och i 19 § 5 och 6 mom. tillämpas på dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet och dessutom på dem som använder kreditupplysningar och dem som annars behandlar kreditupplysningar.

2 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att säkerställa tillgången till tillförlitliga kreditupplysningar, att trygga skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter vid behandlingen av kreditupplysningar, att trygga fysiska personers och företags rätt att bli bedömda utifrån korrekta och relevanta uppgifter samt att främja god kreditupplysningssed.

5 §

God kreditupplysningssed

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet, den som använder kreditupplysningar och den som annars behandlar kreditupplysningar ska handla omsorgsfullt. De som bedriver kreditupplysningsverksamhet och andra som bedriver näringsverksamhet och använder eller annars behandlar kreditupplysningar ska särskilt se till att

1) kreditupplysningarnas kvalitet övervakas, fysiska personers och företags rätt att få information tillgodoses, informationssystemens datasäkerhet upprätthålls och behandlingen övervakas på behörigt sätt,

2) skyddet för fysiska personers privatliv inte inskränks utan stöd i lag,

3) fysiska personers och företags rätt att bli bedömda utifrån korrekt och relevant information inte äventyras.

6 §

Kreditupplysningarnas kvalitet och informationskällor

Som kreditupplysningar får användas och på annat sätt behandlas endast information som har tillförlitliga källor och som är behövlig och relevant för att beskriva den fysiska personens eller företagets betalningsförmåga eller betalningsvilja eller förmåga att uppfylla sina åtaganden.

Personuppgifter som ska användas som kreditupplysningar ska inhämtas hos den fysiska personen själv eller företaget självt, ur kreditupplysningsregister eller ur myndighetsregister där dessa uppgifter är registrerade för allmänt bruk, om det inte i lag föreskrivs om rätten att använda uppgifterna.

7 §

Datasäkerhet

I samband med behandling av företagskreditupplysningar ska det vidtas sådana tekniska och organisatoriska åtgärder som behövs för att skydda informationen mot obehörig åtkomst och mot förstöring, ändring, utlämnande och överföring som sker av misstag eller i strid med lag samt mot annan olaglig behandling. Vid genomförandet av åtgärderna ska hänsyn tas till de tillgängliga tekniska möjligheterna, de kostnader som orsakas av åtgärderna samt den behandlade informationens art, mängd och lagringstid.

På säkerhet i samband med behandlingen av personkreditupplysningar tillämpas artiklarna 25 och 32 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *dataskyddsförordningen*.

10 §

Förpliktelser som avser tjänster

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet får inte vägra att ur ett kreditupplysningsregister som är avsett för allmänt bruk lämna ut kreditupplysningar till den som enligt lag ska använda kreditupplysningar för beslutsfattande som avser en fysisk person eller ett företag.

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska i enskilda fall mot skälig ersättning lämna ut kreditupplysningar till den som ber om sådana upplysningar. Den som ber om personkreditupplysningar ska lägga fram den utredning som behövs för att konstatera att utlämnandet är förenligt med lag.

En fysisk person har rätt att för sådana ändamål som nämns i 19 § mot skälig ersättning få ett utdrag med de personkreditupplysningar som har lagrats om personen i ett kreditupplysningsregister.

11 §

Jämlikt bemötande av fysiska personer och företag

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska se till att fysiska personer och företag bemöts jämlikt vid behandling av information som ska registreras eller har registrerats i ett kreditupplysningsregister och annars i samband med kreditupplysningsverksamhet.

12 §

Identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet

I ett kreditupplysningsregister får om fysiska personer registreras nödvändiga identifieringsuppgifter samt

1) *uppgifter om handlingsbehörighet*, innefattande de uppgifter som var och en har rätt att få ur registret över förmynderskapsärenden i enlighet med 10 § 2 mom. i lagen om vissa personregister vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (1156/2019),

2) uppgift om kreditförbud som personen själv har anmält.

I fråga om fysiska personer får det även registreras *uppgifter om företagskopplingar*, innefattande uppgifter om i vilka företag personen verkar eller har verkat som ansvarsperson.

När de uppgifter som avses i 1 mom. registreras eller annars behandlas ska den som bedriver kreditupplysningsverksamhet se till att uppgift om behandlingen lagras i datasystemet.

13 §

Uppgifter om betalningsstörningar samt kompletterande information

I ett kreditupplysningsregister får såsom personkreditupplysningar registreras

1) *uppgifter om konkurs*, innefattande uppgifter som antecknats om gäldenären i det konkurs- och företagssaneringsregister som avses i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret (137/2004),

2) *uppgifter om skuldsanering*, innefattande de uppgifter som antecknats om gäldenären i det skuldsaneringsregister som avses i lagen om skuldsaneringsregistret (368/2017),

3) *uppgifter om betalningsstörning som konstaterats av en myndighet*, innefattande uppgifter om en betalningsförsummelse som har konstaterats genom en domstols lagakraftvunna dom, förutsatt att betalningskravet inte bestridits med avseende på grunden eller beloppet, genom en domstols tredskodom eller i 2 kap. 26 § i utsökningsbalken (705/2007) avsedda dom om förlängning av utsökningsgrundens tidsfrist eller genom protest av en växel som gäldenären accepterat,

6) *uppgifter om betalningsstörning som en gäldenär erkänt*, innefattande uppgifter om ett skriftligt meddelande i vilket gäldenären erkänner en betalningsförsummelse och vilket lämnats i samband med ett avtal med flera borgenärer eller ett annat avtal om omfattande betalningsrangemang,

8) *uppgifter om betalning*, innefattande information om betalning som avser den betalningsförsummelse som lett till en anteckning om betalningsstörning som avses i 1–5 punkten, när

informationen i enlighet med en lagstadgad förpliktelse har lämnats till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet eller när gäldenären har bett att en sådan registrering ska göras och lagt fram tillförlitlig utredning om betalningen eller när den som bedriver kreditupplysningsverksamhet annars har information om betalningen,

I kreditupplysningsregistret ska dessutom på gäldenärens begäran och utifrån en tillförlitlig utredning av denne antecknas en uppgift om att orsaken till en betalningsstörning är borgensansvar eller tredjemanspant och likaså en av gäldenären till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet överlämnad, i boförvaltarens gäldenärsutredning ingående uppgift om de huvudsakliga orsakerna till konkurs. I registret kan föras in också andra uppgifter som gäldenären har lämnat om faktorer som lett till anteckningar om betalningsstörning och om den ursprungliga tidpunkten för en betalningsstörning.

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska, om det utifrån allmänt tillgängliga eller till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet överlämnade uppgifter är möjligt, i kreditupplysningsregistret anteckna vilka registreringar som orsakas av en och samma betalningsförsummelse. En sådan anteckning ska dock alltid göras på begäran av gäldenären utifrån en av denne överlämnad tillförlitlig utredning.

När de uppgifter som avses i 1 mom. registreras eller annars behandlas ska den som bedriver kreditupplysningsverksamhet se till att uppgift om behandlingen lagras i datasystemet.

En fysisk person om vilken en i 1 mom. avsedd uppgift för första gången förts in i kreditupplysningsregistret ska informeras om vilken betydelse betalningen av fordran har för uppgiftens lagringstid.

14 §

Särskilda bestämmelser om betalningsstörningar som borgenären anmält

Uppgifter om en borgenärs anmälan om betalningsstörning får anmälas till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet och föras in i ett kreditupplysningsregister, om betalningen har försenats minst 60 dagar från den ursprungliga förfallodagen, om inte gäldenären och borgenären har ingått ett nytt betalningsavtal efter den ursprungliga förfallodagen. En förutsättning för anmälan och registrering av uppgifter om en betalningsstörning är dessutom att

1) det i det konsumentkreditavtal som betalningsförsummelsen hänför sig till finns ett omnämnande av att uppgifter om betalningsstörningar anmäls till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet,

Borgenären ska underrätta den som bedriver kreditupplysningsverksamhet om betalningen av en fordran som borgenären har anmält som försummelse till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet.

16 §

Bedömning av kreditvärdighet

När den som bedriver kreditupplysningsverksamhet fastställer en fysisk persons kreditvärdighetsklass eller andra uppgifter för bedömning av kreditvärdighet som registreras i ett kreditupplysningsregister eller tillhandahålls med hjälp av det, får endast uppgifter som avses i 12 § 1 mom. 1 och 2 punkten, 12 § 2 mom. och 13 § användas.

Om en fysisk persons kreditvärdighetsklass fastställs enbart utifrån automatiserad behandling av uppgifter, har personen rätt att uttrycka sin åsikt om kreditvärdighetsklassen och att kräva att den som bedriver kreditupplysningsverksamhet gör en ny bedömning av kreditvärdighetsklassen.

Vid fastställande av uppgifter för bedömning av kreditvärdigheten hos en fysisk person som bedriver näringsverksamhet ska 27 § iakttas.

17 §

Lagringstider för identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet

Identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet som gäller en fysisk person ska avföras ur kreditupplysningsregistret som följer:

- 1) identifieringsuppgifter så snart de övriga anteckningarna om personen ska avföras ur registret,
- 2) uppgifter om företagskopplingar inom ett år från det att en anteckning om att personen verkat som företagets ansvarsperson har avförts ur ett offentligt myndighetsregister,
- 4) av en fysisk person anmält kreditförbud så snart personen begär detta.

18 §

Lagringstider för anteckningar om betalningsstörningar och kreditvärderingsuppgifter

I ett kreditupplysningsregister registrerade anteckningar om betalningsstörningar ska avföras ur registret som följer:

- 1) uppgifter om konkurs, inom en månad från det att uppgifterna har avförts ur konkurs- och företagssaneringsregistret, dock senast fem år från konkursens början,
- 2) uppgifter om skuldsanering och kungörelser, inom en månad från det att motsvarande anteckningar har avförts ur det myndighetsregister som uppgifterna härstammar från, dock uppgifter om skuldsanering där det på ansökan av gäldenären har bestämts att betalningsprogrammet ska förfalla, inom tre månader från det att gäldenären visar att betalningsprogrammet har förfallit,
- 3) en utsökningsuppgift, så snart utmätningsmannen har gjort återtagningsanmälan om långvarig eller obefogad utsökning,
- 4) en annan utsökningsuppgift, så snart den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har fått besked om att utsökningsgrunden har upphävts, att gäldenären har betalat den skuld som drivits in genom begränsad utsökning, att tidsfristen för utsökningsgrunden för fordran har löpt ut, att utsökningen upphör därför att skulden har preskriberats slutgiltigt med stöd av 13 a § i lagen om preskription av skulder (728/2003) eller att en dom med vilken utsökningsgrundens tidsfrist förlängts har upphävts,
- 5) uppgifter om en borgenärs anmälan om betalningsstörning och om betalningsstörning som gäldenären erkänt, inom två år från det att uppgiften har antecknats i registret,
- 6) av en myndighet konstaterade uppgifter om betalningsstörning och utsökning, senast tre år från det att uppgiften registrerades i registret, om uppgiften inte enligt 3 eller 4 punkten ska avföras tidigare.

Om den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har fått besked om att den fordran betalats som en i 1 mom. 5 punkten avsedd anteckning baserad på en borgenärs anmälan eller en i 1 mom. 6 punkten avsedd anteckning avser, ska uppgiften om betalningsstörning avföras inom en månad från mottagandet av beskedet.

Uppgifter om bedömning av kreditvärdigheten ska avföras när de övriga anteckningarna om personen i fråga har avförts ur registret.

19 §

Allmänna förutsättningar för utlämnande och användning av personkreditupplysningar

Uppgifter som avses i 12 § 1 mom. och uppgifter som avses i 13 § får lämnas ut endast för beviljande av kredit och kreditbevakning.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. får uppgifter som avses i 12 § 1 mom. och uppgifter som avses i 13 § lämnas ut för att användas

2) när en myndighet beviljar stöd för företagsverksamhet, om personen verkar som ansvarsperson för det företag som ansökt om stöd,

7) för att, på begäran av personen, för ett kreditinstitut eller en försäkringsanstalt upprätta ett intyg eller en rekommendation om personens förmåga att sköta sina åtaganden samt till de rapporteringsskyldiga som avses i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017) för fullgörande av skyldigheter i fråga om åtgärder för kundkontroll,

10) för vetenskaplig forskning, statistik och en myndighets planerings- och utredningsuppgifter, med beaktande av vad som föreskrivs i dataskyddsförordningen och i dataskyddslagen (1050/2018).

Bestämmelser om behandling av personkreditupplysningar om ett företags ansvarspersoner i syfte att bedöma företagets kreditvärdighet finns i 26 och 27 §.

En fysisk person har rätt att få information om till vem sådana uppgifter om personen som avses i 12 § 1 mom. eller i 13 § har lämnats ut under det senaste året.

Den som inhämtar personkreditupplysningar ur ett kreditupplysningsregister för att använda dem vid beviljande av kredit eller för ändamål som anges i 2 mom. 4–6 punkten, ska se till att den fysiska personen på förhand kan få information om att personkreditupplysningarna används och om ur vilket kreditupplysningsregister uppgifterna hämtas.

Den som inhämtat personkreditupplysningar ur ett kreditupplysningsregister och som avslår en ansökan om kredit utifrån uppgifter som avses i 12 § 1 mom. eller i 13 §, ska omedelbart efter beslutet informera den fysiska personen om användningen av kreditupplysningarna och om ur vilket register uppgifterna har hämtats.

20 §

Utlämnande av personkreditupplysningar i elektronisk form

Uppgifter som avses i 12 § 1 mom. och uppgifter som avses i 13 § får lämnas ut genom teknisk anslutning för sådana ändamål som avses i 19 §, under förutsättning att

21 §

Basuppgifter om företag

Om inte ett företag eller dess representant eller ansvarsperson har samtyckt till något annat, får i ett kreditupplysningsregister som *basuppgifter om ett företag* registreras

22 §

Anteckning som avviker från myndighetsregister

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet kan göra sådana registeranteckningar om ett företags ansvarspersoner som avviker från anteckningar i ett offentligt myndighetsregister, om anteckningarna i myndighetsregistret på grund av registreringstidpunkten eller av någon annan sådan orsak inte ger en korrekt bild av företaget och dess verksamhet eller av dem som bär ansvaret för företagets betalningsstörningar eller som har eller har haft den faktiska bestämmanderätten i företaget. Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska innan anteckningen görs eller uppgiften används för bedömning av företagets kreditvärdighet ge företaget tillfälle att be myndigheten komplettera eller korrigera registeruppgifterna, om inte detta är uppenbart onödigt.

Av en anteckning som den som bedriver kreditupplysningsverksamhet gjort i enlighet med 1 mom. ska det framgå att anteckningen gjorts med stöd av denna lag.

Vad som i denna lag föreskrivs om uppgifter om företags ansvarspersoner tillämpas också på i 1 mom. avsedda anteckningar som görs av den som bedriver kreditupplysningsverksamhet.

23 §

Uppgifter om näringsförbud

I ett kreditupplysningsregister får registreras uppgifter om personer som har meddelats näringsförbud enligt lagen om näringsförbud (1059/1985) och likaså uppgifter om förbudets varaktighet. Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet får lämna ut uppgift om ett gällande näringsförbud till den som använder kreditupplysningar, om det behövs för ett ändamål som anges i 19 §. Uppgiften får lämnas ut genom teknisk anslutning eller på något annat elektroniskt sätt. Uppgiften får dock inte publiceras i ett allmänt datanät.

24 §

Uppgifter om företags betalningsstörningar samt kompletterande uppgifter

Som uppgifter om ett företags betalningsstörningar får i ett kreditupplysningsregister registreras

1) uppgifter som i det konkurs- och företagssaneringsregister som avses i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret registrerats om gäldenären och om behandlingen av ärendet,

2) uppgifter om betalningsförsummelser som har konstaterats genom en domstols lagakraftvunna dom eller tredskodom eller genom protest av en växel som gäldenären accepterat,

4) sådana uppgifter om gäldenären som har registrerats i det kungörelseregister som avses i 10 § i lagen om offentlig stämning,

6) ett av gäldenären till en borgenär riktat skriftligt erkännande av en betalningsförsummelse,

I kreditupplysningsregistret ska dessutom på gäldenärens begäran och utifrån en tillförlitlig utredning av denne antecknas en uppgift om att orsaken till en betalningsstörning är borgensansvar eller tredjemanspant samt en av gäldenären till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet överlämnad, i boförvaltarens gäldenärsutredning ingående uppgift om de huvudsakliga orsakerna till konkurs. I registret kan föras in också andra uppgifter som gäldenären har lämnat om faktorer som lett till anteckningar om betalningsstörning och om den ursprungliga tidpunkten för en betalningsstörning.

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska, om det utifrån allmänt tillgängliga eller till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet överlämnade uppgifter är möjligt, i kredit-

upplysningsregistret anteckna vilka registreringar som orsakas av en och samma betalningsförsummelse. En sådan anteckning ska dock alltid göras på begäran av gäldenären utifrån en av denne överlämnad tillförlitlig utredning.

26 §

Behandling av personkreditupplysningar om företags ansvarspersoner

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet får i registret över företagskreditupplysningar göra en sammanställning av de personkreditupplysningar som gäller ett företags ansvarspersoner. Uppgifter om ansvarspersonernas betalningsstörningar får lämnas ut genom teknisk anslutning eller på något annat elektroniskt sätt, om förutsättningarna enligt 19 § uppfylls.

27 §

Information som används för bedömning av företags kreditvärdighet

När man fastställer ett företags kreditvärdighetsklass eller andra uppgifter för bedömning av kreditvärdigheten som registreras i ett kreditupplysningsregister eller tillhandahålls med hjälp av det får, utöver basuppgifter om företaget och uppgifter som avses i 21–25 §, endast av företaget självt till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet överlämnade uppgifter användas.

28 §

Lagringstider för registeranteckningar

Ur register över företagskreditupplysningar ska information avföras som följer:

- 1) uppgifter om konkurs, inom en månad från det att uppgifterna har avförts ur konkurs- och företagssaneringsregistret, dock senast fem år från konkursens början,
- 2) uppgifter om företagssanering och kungörelser, inom en månad från det att motsvarande anteckningar har avförts ur det myndighetsregister som uppgifterna härstammar från,
- 3) en utsökningsuppgift, så snart utmätningsmannen har gjort återtagningsanmälan om långvarig eller obefogad utsökning,
- 4) en annan utsökningsuppgift, så snart den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har fått besked om att utsökningsgrunden har upphävts eller att gäldenären har betalat den skuld som drivits in genom begränsad utsökning,
- 5) en uppgift om betalningsstörning som gäldenären har erkänt, inom två år från det att anteckningen gjorts,
- 6) en anteckning om betalningsvana och kreditvärdighetsklassificering, inom sex månader från det att anteckningen gjorts, om den inte under nämnda tid ersätts med en ny anteckning,
- 7) i 24 § 1 mom. 2, 3, 5 och 7 punkten avsedda uppgifter om betalningsstörning, senast tre år från det att anteckningen gjordes i registret, om uppgiften inte enligt 3 eller 4 punkten i detta moment ska avföras tidigare,
- 8) anteckningar om näringsförbud, när näringsförbudet upphör.

Om den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har fått besked om att den fordran betalats som en i 24 § 1 mom. 2, 3, 5 eller 7 punkten avsedd anteckning avser, ska uppgiften om betalningsstörning avföras inom en månad från mottagandet av beskedet.

7 kap.

Rätt att få information samt rättelse av fel

30 §

Företags rätt att få information

Ett företag och dess representanter och ansvarspersoner har rätt att få veta vilka uppgifter om företaget och dess ansvarspersoner som registrerats i ett kreditupplysningsregister samt varifrån de registrerade uppgifterna härstammar. Ett företag och dess representanter och ansvarspersoner har dock inte rätt att få information om de företag som har lämnat de uppgifter som den som bedriver kreditupplysningsverksamhet använder för framtagning av upplysningar om betalningsvana.

Bestämmelser om en i dataskyddsförordningen avsedd registrerads rätt att få information finns i dataskyddsförordningen.

30 a §

Begränsning av den registrerades rätt att få information

En i dataskyddsförordningen avsedd registrerad har inte rätt att få information om den till vilken personkreditupplysningar om den registrerade har lämnats ut, om uppgifterna har lämnats ut till en rapporteringsskyldig som avses i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism för fullgörande av utredningsskyldigheten i fråga om avvikande transaktioner eller om uppgifterna har lämnats ut till centralen för utredning av penningtvätt för att förhindra, avslöja eller utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism.

När den registrerades rätt att få information begränsas med stöd av 1 mom. ska bestämmelserna i 34 § 3 och 4 mom. i dataskyddslagen iakttas.

31 §

Rättelse av fel

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska utan obefogat dröjsmål rätta sådan felaktig, bristfällig, föråldrad eller annars vilseledande information som finns i ett kreditupplysningsregister eller i en bedömning av kreditvärdighet. På begäran av ett företag eller dess representant eller ansvarsperson ska den som enligt företaget, representanten eller ansvarspersonen har fått en felaktig företagskreditupplysning underrättas om att felet i företagskreditupplysningen rättats.

Bestämmelser om rättelse av felaktiga personuppgifter finns i dataskyddsförordningen.

31 a §

Negativt beslut

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet och som vägrar lämna information enligt 30 § eller vägrar rätta felaktig information enligt 31 § 1 mom. ska meddela ett skriftligt beslut om saken. Av beslutet ska framgå vilka bestämmelser och fakta vägran baseras på. Till beslutet ska fogas information om rätten att få saken behandlad av dataombudsmannen.

32 §

Rätt att använda sitt eget språk

En fysisk person som utövar sina rättigheter i egenskap av registrerad i enlighet med dataskyddsförordningen eller sina rättigheter i enlighet med 31 § i denna lag och ett företag som utövar sina rättigheter i enlighet med 30 eller 31 § har rätt att i egen sak använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, samt att få handlingarna på detta språk.

33 §

Tillsynsmyndighet

Tillsynen över bedrivande av kreditupplysningsverksamhet och annan behandling av kreditupplysningar enligt denna lag utövas av dataombudsmannen.

34 §

Dataombudsmannens rätt att få information och göra inspektioner

Dataombudsmannen har trots sekretessbestämmelserna rätt att för tillsynen över efterlevnaden av denna lag få tillgång till och kopior av de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen över bedrivandet av kreditupplysningsverksamhet och över annan behandling av kreditupplysningar.

Bestämmelser om dataombudsmannens rätt att få information och göra inspektioner när det gäller tillsynen över behandling av personuppgifter finns i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen.

35 §

Föreskrifter

Dataombudsmannen har rätt att

1) bestämma att den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska tillgodose ett företags rätt att få information enligt 30 § eller rätta en felaktig uppgift enligt 31 § 1 mom.,

Bestämmelser om dataombudsmannens befogenheter när det gäller tillsynen över behandling av personuppgifter finns i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen.

37 §

Registrering av uppgifter i vissa fall

Vad som föreskrivs i 4–6 kap. hindrar inte att den som bedriver kreditupplysningsverksamhet registrerar uppgifter om en borgenär i ett register som förs av den som bedriver kreditupplysningsverksamhet för eget bruk i syfte att fullgöra förpliktelser som anges i 13 § 3 mom., 24 § 4 mom. samt 30–31 § och hindrar inte heller att uppgifter registreras för anteckningar som avses i 22 § eller för fastställande av uppgifter om bedömning av kreditvärdighet eller för företagsundersökningar.

39 §

Tystnadsplikt

Den som behandlar kreditupplysningar som avses i denna lag får inte i strid med denna lag röja vad den i detta uppdrag fått veta om en fysisk persons eller ett företags angelägenheter eller om det skydd som gäller behandlingen av kreditupplysningar.

40 §

Skadeståndsansvar

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet är skyldig att ersätta ekonomisk skada som orsakas en fysisk person eller ett företag genom användning av företagskreditupplysningar som har registrerats eller tagits fram i strid med denna lag. Vad som föreskrivs ovan tillämpas också på en sådan uppgift om ett företags ansvarsperson som den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har registrerat med stöd av 22 §.

När det gäller skada som uppkommit till följd av en överträdelse av bestämmelserna om behandling av personuppgifter finns bestämmelser om rätten till skadestånd i dataskyddsförordningen.

42 §

Hänvisning till strafflagen

Bestämmelser om straff för kränkning av kommunikationshemlighet och för grov kränkning av kommunikationshemlighet finns i 38 kap. 3 och 4 § i strafflagen (39/1889), bestämmelser om straff för dataintrång och för grovt dataintrång i 8 och 8 a § i det kapitlet och bestämmelser om straff för dataskyddsbrott i 9 § i det kapitlet. Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 39 § i denna lag döms i enlighet med 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen, om inte gärningen utgör brott enligt 40 kap. 5 § i den lagen eller om inte strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag.

43 §

Kreditupplysningsförseelse

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med denna lag

1) underlåter att iaktta vad som föreskrivs om behandling av företagskreditupplysningar som registreras i kreditupplysningsregister, om information som används för fastställelse av kreditvärdighetsklass eller annan uppgift för bedömning av kreditvärdigheten i fråga om företag, om information till företag, om rättelse av företagskreditupplysningar eller om anmälan till dataombudsmannen, eller

2) ger dataombudsmannen felaktiga eller vilseledande uppgifter i ett ärende som gäller behandling av företagskreditupplysningar,

och på så sätt äventyrar företags rätt att bli bedömda på basis av korrekta och relevanta uppgifter eller tillgången till kreditupplysningar ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *kreditupplysningsförseelse* dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 18 och 28 § träder dock i kraft först den 20 .

När 18 och 28 § i denna lag träder i kraft ska den som bedriver kreditupplysningsverksamhet

1) avföra sådana anteckningar enligt 13 § 1 mom. 3–5 punkten och 24 § 1 mom. 2, 3, 5 och 7 punkten i kreditupplysningslagen (527/2007) som omfattar uppgifter om betalning,

2) återställa sådana lagringstider som har förlängts med stöd av 18 § 3 mom. eller 28 § 2 mom. i den lagen.

2.

Lag

om ändring av 86 § i betaltjänstlagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i betaltjänstlagen (290/2010) 86 § 3 och 4 mom. och
ändras 86 § 2 mom. som följer:

86 §

Behandling av personuppgifter

En tjänsteleverantör får, trots vad som föreskrivs om sekretessbeläggning av uppgifter, till en annan tjänsteleverantör lämna ut och annars behandla uppgifter om misstänkta och begångna brott mot sin betaltjänstverksamhet, om behandlingen av uppgifterna är nödvändig för att förhindra eller utreda brott i anslutning till betaltjänster. På registrering och annan behandling av dessa uppgifter tillämpas 15 kap. 18 a § i kreditinstitutslagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 4 a § i straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i straffregisterlagen (770/1993) 4 a § 3 mom., sådant det lyder i lag 1093/1999, som
följer:

4 a §

Rättsregistercentralen kan av vägande skäl lämna ut uppgifter ur straffregistret till en myn-
dighet, om de är nödvändiga för utredning och bedömning av en persons tillförlitlighet i andra
fall än de som nämns i 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 29 juni 2021

Statsminister

Sanna Marin

Justitieminister Anna-Maja Henriksson

1.

Lag

om ändring av kreditupplysningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i kreditupplysningslagen (527/2007) 3 § 4 punkten, 20 § 3 mom., 21 § 3 punkten och 29 §, av dem 29 § sådan den lyder i lag 751/2010,
ändras 1, 2 och 5 §, 6 § 1 och 2 mom., 7 och 10–12 §, 13 § 1 mom. 1–3, 6 och 8 punkten, 13 § 2 och 3 mom., det inledande stycket i 14 § 1 mom., 14 § 1 mom. 1 punkten och 14 § 2 mom., 16 §, det inledande stycket i 17 § 1 mom., 17 § 1 mom. 1, 2 och 4 punkten, 18 §, 19 § 1 mom., det inledande stycket i 19 § 2 mom., 19 § 2 mom. 2, 7 och 10 punkten, 19 § 3 mom., det inledande stycket i 20 § 1 mom., det inledande stycket i 21 §, 22 och 23 §, 24 § 1 mom. 1, 2, 4 och 6 punkten, 24 § 3 och 4 mom., 26 §, 27 § 1 mom., 28 §, rubriken för 7 kap., 30–33 §, 34 § 1 mom., 35 § 1 punkten, 37 §, 39 § 1 mom., 40 § 1 och 2 mom. samt 42 och 43 §,
av dem 13 § 1 mom. 3 punkten och 24 § 1 mom. 2 punkten sådana de lyder i lag 933/2009, 18 och 28 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 933/2009, 19 § 2 mom. 7 punkten sådan den lyder i lag 459/2017 och 30 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 459/2017, samt
fogas till 13 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 933/2009, nya 4 och 5 mom., till 19 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 459/2017, nya 4–6 mom., till lagen nya 30 a och 31 a §, till 34 § ett nytt 3 mom. och till 35 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på insamling, produktion, registrering, utlämnande, användning och annan behandling av kreditupplysningar.

På behandling av uppgifter om fysiska personer tillämpas personuppgiftslagen (523/1999), om inte annat föreskrivs i denna lag.

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på insamling, produktion, registrering, utlämnande, användning och annan behandling av kreditupplysningar som utförs av dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Bestämmelserna i 2 kap. och i 19 § 5 och 6 mom. tillämpas på dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet och dessutom på dem som använder kreditupplysningar och dem som annars behandlar kreditupplysningar.

Gällande lydelse

2 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att säkerställa tillgången till tillförlitliga kreditupplysningar, trygga *den personliga integriteten* vid behandling av kreditupplysningar, trygga fysiska personers och företags rätt att bli bedömda utifrån korrekta och relevanta uppgifter samt att främja god kreditupplysningssed.

5 §

God kreditupplysningssed

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet, den som använder kreditupplysningar och den som annars behandlar kreditupplysningar skall handla omsorgsfullt *samt* se till att

- 1) kreditupplysningarnas kvalitet övervakas, *de registrerades* rätt att få information tillgodoses och att informationssystemens datasäkerhet upprätthålls *samt att* behandlingen övervakas på behörigt sätt,
- 2) *de registrerades personliga integritet* inte inskränks utan stöd i lag,
- 3) *de registrerades* rätt att bli bedömda utifrån korrekt och relevant information inte äventyras.

6 §

Kreditupplysningarnas kvalitet och informationskällor

Som kreditupplysningar får användas och på annat sätt behandlas endast information som har tillförlitliga källor och som är *behövliga och relevanta* för att beskriva *den registrerades* betalningsförmåga eller betalningsvilja eller förmåga att uppfylla sina åtaganden. *Sådana känsliga personuppgifter som avses i 11 § i personuppgiftslagen får användas eller*

Föreslagen lydelse

2 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att säkerställa tillgången till tillförlitliga kreditupplysningar, att trygga *skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter* vid behandlingen av kreditupplysningar, att trygga fysiska personers och företags rätt att bli bedömda utifrån korrekta och relevanta uppgifter samt att främja god kreditupplysningssed.

5 §

God kreditupplysningssed

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet, den som använder kreditupplysningar och den som annars behandlar kreditupplysningar ska handla omsorgsfullt. *De som bedriver kreditupplysningsverksamhet och andra som bedriver näringsverksamhet och använder eller annars behandlar kreditupplysningar ska särskilt se till att*

- 1) kreditupplysningarnas kvalitet övervakas, *fysiska personers och företags* rätt att få information tillgodoses, informationssystemens datasäkerhet upprätthålls *och* behandlingen övervakas på behörigt sätt,
- 2) *skyddet för fysiska personers privatliv* inte inskränks utan stöd i lag,
- 3) *fysiska personers och företags* rätt att bli bedömda utifrån korrekt och relevant information inte äventyras.

6 §

Kreditupplysningarnas kvalitet och informationskällor

Som kreditupplysningar får användas och på annat sätt behandlas endast information som har tillförlitliga källor och som är *behövlig och relevant* för att beskriva *den fysiska personens eller företags* betalningsförmåga eller betalningsvilja eller förmåga att uppfylla sina åtaganden.

Gällande lydelse

behandlas på annat sätt endast om det i lag eller i ett med stöd av lag fattat beslut föreskrivs om rätten att använda uppgifterna.

Personuppgifter som *skall* användas som kreditupplysningar skall inhämtas hos *den registrerade själv*, ur kreditupplysningsregister eller ur myndighetsregister där *informationen är registrerad* för allmänt bruk, om det inte i lag *eller i ett med stöd av lag fattat beslut* föreskrivs om rätten att använda *informationen*. *Med den registrerades samtycke får uppgifter också inhämtas ur andra informationskällor, om en sådan behandling av uppgifterna för utlämning är tillåten enligt personuppgiftslagen och någon annan lag som gäller behandling av personuppgifter.*

7 §

Datasäkerhet och registrering av behandlingen av kreditupplysningar

I samband med behandling av *kreditupplysningar* skall vidtas sådana tekniska och organisatoriska åtgärder som *är nödvändiga* för att skydda informationen mot obehörig åtkomst och mot förstöring, ändring, utlämnande och överföring som sker av misstag eller i strid med lag samt mot annan olaglig behandling. Vid genomförandet av åtgärderna *skall* hänsyn tas till de tillgängliga tekniska möjligheterna, *kostnaderna* som orsakas av åtgärderna, *informationens* art, mängd och *ålder* samt *vilken betydelse behandlingen av uppgifterna har med avseende på de registrerades personliga integritet och rättssäkerhet.*

Vid behandlingen av personkreditupplysningar som har registrerats i ett kreditupplysningsregister skall det ses till att uppgifter om behandlingen av kreditupplysningarna lagras i datasystemet. Vad som föreskrivs i detta moment gäller inte behandling av information om företagskopplingar som avses i 12 § 2 punkten.

Föreslagen lydelse

Personuppgifter som *ska* användas som kreditupplysningar ska inhämtas hos *den fysiska personen själv eller företaget självt*, ur kreditupplysningsregister eller ur myndighetsregister där *dessa uppgifter är registrerade* för allmänt bruk, om det inte i lag föreskrivs om rätten att använda *uppgifterna*.

7 §

Datasäkerhet

I samband med behandling av *företagskreditupplysningar* ska det vidtas sådana tekniska och organisatoriska åtgärder som *behövs* för att skydda informationen mot obehörig åtkomst och mot förstöring, ändring, utlämnande och överföring som sker av misstag eller i strid med lag samt mot annan olaglig behandling. Vid genomförandet av åtgärderna *ska* hänsyn tas till de tillgängliga tekniska möjligheterna, *de kostnader* som orsakas av åtgärderna *samt den behandlade informationens* art, mängd och *lagringstid*.

På säkerhet i samband med behandlingen av personkreditupplysningar tillämpas artiklarna 25 och 32 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan dataskyddsförordningen.

Gällande lydelse

10 §

Förpliktelser som avser tjänster

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet får inte vägra att ur ett kreditupplysningsregister som är avsett för allmänt bruk lämna ut kreditupplysningar till den som enligt lag skall använda kreditupplysningar för beslutsfattande som avser *en registrerad*.

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet skall *på begäran* i enskilda fall mot skälig ersättning lämna ut kreditupplysningar. Den som ber om personkreditupplysningar skall lägga fram den utredning som behövs för att konstatera att utlämnandet är förenligt med lag.

En *registrerad* har rätt att för sådana ändamål som nämns i 19 § mot skälig ersättning få ett utdrag med de personkreditupplysningar som har lagrats om *den registrerade* i ett kreditupplysningsregister.

11 §

*Jämlikt bemötande av **registrerade***

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet skall se till att *de registrerade* bemöts jämlikt vid behandling av information som skall registreras eller har registrerats i ett kreditupplysningsregister och annars i samband med kreditupplysningsverksamhet.

12 §

Identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet

I ett kreditupplysningsregister får om fysiska personer registreras

1) identifieringsuppgifter om *de registrerade*, innefattande namn och kontaktuppgifter samt personbeteckning eller, om någon sådan inte finns att tillgå, födelsetid och födelseort,

Föreslagen lydelse

10 §

Förpliktelser som avser tjänster

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet får inte vägra att ur ett kreditupplysningsregister som är avsett för allmänt bruk lämna ut kreditupplysningar till den som enligt lag ska använda kreditupplysningar för beslutsfattande som avser *en fysisk person eller ett företag*.

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska i enskilda fall mot skälig ersättning lämna ut kreditupplysningar *till den som ber om sådana upplysningar*. Den som ber om personkreditupplysningar ska lägga fram den utredning som behövs för att konstatera att utlämnandet är förenligt med lag.

En *fysisk person* har rätt att för sådana ändamål som nämns i 19 § mot skälig ersättning få ett utdrag med de personkreditupplysningar som har lagrats om *personen* i ett kreditupplysningsregister.

11 §

*Jämlikt bemötande av **fysiska personer och företag***

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska se till att *fysiska personer och företag* bemöts jämlikt vid behandling av information som ska registreras eller har registrerats i ett kreditupplysningsregister och annars i samband med kreditupplysningsverksamhet.

12 §

Identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet

I ett kreditupplysningsregister får om fysiska personer registreras *nödvändiga identifieringsuppgifter samt*

Gällande lydelse

2) uppgifter om de registrerades företagskopplingar, innefattande uppgift om i vilka företag de verkar eller har verkat som ansvarsperson,

3) uppgifter om **de registrerades** handlingsbehörighet, innefattande de uppgifter som var och en har rätt att få enligt 67 § 1 mom. i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999),

4) sådana uppgifter om kreditförbud som de registrerade själva har lämnat.

13 §

Uppgifter om betalningsstörningar samt kompletterande information

I ett kreditupplysningsregister får såsom personkreditupplysningar registreras

1) uppgifter om konkurs, innefattande uppgifter som antecknats om *den registrerade* i det konkurs- och företagssaneringsregister som avses i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret (137/2004),

2) uppgifter om skuldsanering, innefattande de uppgifter som antecknats om *den registrerade* i det skuldsaneringsregister som avses i 87 § i lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993),

3) uppgifter om betalningsstörning som konstaterats av en myndighet, innefattande uppgifter om en betalningsförsummelse som har konstaterats genom en domstols lagakraftvunna dom, tredsdom eller i 2 kap. 26 § i utskönningsbalken (705/2007) avsedda dom om förlängning av utskönningsgrundens tidsfrist eller genom protest av en växel som *den registrerade* accepterat, (20.11.2009/933)

Föreslagen lydelse

1) uppgifter om handlingsbehörighet, innefattande de uppgifter som var och en har rätt att få ur registret över förmynderskapsärenden i enlighet med 10 § 2 mom. i lagen om vissa personregister vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (1156/2019),

2) uppgift om kreditförbud som personen själv har anmält.

I fråga om fysiska personer får det även registreras **uppgifter om företagskopplingar**, innefattande uppgifter om i vilka företag personen verkar eller har verkat som ansvarsperson.

När de uppgifter som avses i 1 mom. registreras eller annars behandlas ska den som bedriver kreditupplysningsverksamhet se till att uppgift om behandlingen lagras i datasytemet.

13 §

Uppgifter om betalningsstörningar samt kompletterande information

I ett kreditupplysningsregister får såsom personkreditupplysningar registreras

1) uppgifter om konkurs, innefattande uppgifter som antecknats om *gäldenären* i det konkurs- och företagssaneringsregister som avses i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret (137/2004),

2) uppgifter om skuldsanering, innefattande de uppgifter som antecknats om *gäldenären* i det skuldsaneringsregister som avses i lagen om skuldsaneringsregistret (368/2017),

3) uppgifter om betalningsstörning som konstaterats av en myndighet, innefattande uppgifter om en betalningsförsummelse som har konstaterats genom en domstols lagakraftvunna dom, förutsatt att betalningskravet inte bestridits med avseende på grunden eller beloppet, tredsdom eller i 2 kap. 26 § i utskönningsbalken (705/2007) avsedda dom om förlängning av utskönningsgrundens tidsfrist eller

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

genom protest av en växel som *gäldenären* acceperat,

6) *uppgifter om betalningstörning som en gäldenär erkänt*, innefattande uppgifter om ett skriftligt meddelande i vilket *den registrerade* erkänner en betalningsförsummelse och vilket lämnats i samband med ett avtal med flera borgenärer eller ett annat avtal om omfattande betalningsarrangemang,

6) *uppgifter om betalningsstörning som en gäldenär erkänt*, innefattande uppgifter om ett skriftligt meddelande i vilket *gäldenären* erkänner en betalningsförsummelse och vilket lämnats i samband med ett avtal med flera borgenärer eller ett annat avtal om omfattande betalningsarrangemang,

8) *uppgifter om betalning*, innefattande information om betalning som avser den betalningsförsummelse som lett till en anteckning om betalningsstörning som avses i 1–5 punkten, *då* informationen i enlighet med en lagstadgad förpliktelse har tillställts *den registeransvarige* eller *då den registrerade* har bett att en sådan registrering skall göras och lagt fram tillförlitlig utredning om betalningen eller *då den registeransvarige* annars har information om betalningen,

8) *uppgifter om betalning*, innefattande information om betalning som avser den betalningsförsummelse som lett till en anteckning om betalningsstörning som avses i 1–5 punkten, *när* informationen i enlighet med en lagstadgad förpliktelse har lämnats till *den som bedriver kreditupplysningsverksamhet* eller *när gäldenären* har bett att en sådan registrering ska göras och lagt fram tillförlitlig utredning om betalningen eller *när den som bedriver kreditupplysningsverksamhet* annars har information om betalningen,

I *registret* skall dessutom på *den registrerades* begäran och utifrån en tillförlitlig utredning av denne *registreras* en uppgift om att orsaken till en betalningsstörning är borgensansvar eller tredjemanspant och likaså en av *den registrerade* till *den registeransvarige* överlämnad, i boförvaltarens gäldenärsutredning ingående *information* om de huvudsakliga orsakerna till konkurs. I registret kan föras in också *annan information* som *den registrerade* har lämnat om faktorer som lett till anteckningar om betalningsstörning och om den ursprungliga tidpunkten för en betalningsstörning.

I *kreditupplysningsregistret* ska dessutom på *gäldenärens* begäran och utifrån en tillförlitlig utredning av denne *antecknas* en uppgift om att orsaken till en betalningsstörning är borgensansvar eller tredjemanspant och likaså en av *gäldenären* till *den som bedriver kreditupplysningsverksamhet* överlämnad, i boförvaltarens gäldenärsutredning ingående *uppgift* om de huvudsakliga orsakerna till konkurs. I registret kan föras in också *andra uppgifter* som *gäldenären* har lämnat om faktorer som lett till anteckningar om betalningsstörning och om den ursprungliga tidpunkten för en betalningsstörning.

Den som *ansvarar för ett kreditupplysningsregister* skall, om det utifrån allmänt tillgängliga eller till *den registeransvarige* överlämnade uppgifter är möjligt, i *registret* anteckna vilka registreringar som orsakas av en och samma betalningsförsummelse. En sådan anteckning *skall* dock alltid göras på begäran av *den registrerade* utifrån en av denne överlämnad tillförlitlig utredning.

Den som *bedriver kreditupplysningsverksamhet* ska, om det utifrån allmänt tillgängliga eller till *den som bedriver kreditupplysningsverksamhet* överlämnade uppgifter är möjligt, i *kreditupplysningsregistret* anteckna vilka registreringar som orsakas av en och samma betalningsförsummelse. En sådan anteckning *ska* dock alltid göras på begäran av *gäldenären* utifrån en av denne överlämnad tillförlitlig utredning.

(ny)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

När de uppgifter som avses i 1 mom. registreras eller annars behandlas ska den som bedriver kreditupplysningsverksamhet se till att uppgift om behandlingen lagras i datasystemet.

En fysisk person om vilken en i 1 mom. avsedd uppgift för första gången förts in i kreditupplysningsregistret ska informeras om vilken betydelse betalningen av fordran har för uppgiftens lagringstid.

14 §

14 §

Särskilda bestämmelser om betalningsstörningar som borgenären anmält

Särskilda bestämmelser om betalningsstörningar som borgenären anmält

Av en borgenär anmälda uppgifter om betalningsstörning får anmälas till den registeransvarige och föras in i ett kreditupplysningsregister, om betalningen har försenats minst 60 dagar från den ursprungliga förfallodagen, ifall gäldenären och borgenären inte har ingått ett nytt betalningsavtal efter den ursprungliga förfallodagen. En förutsättning för anmälan och registrering av uppgifter om en betalningsstörning är dessutom att

Uppgifter om en borgenärs anmälan om betalningsstörning får anmälas till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet och föras in i ett kreditupplysningsregister, om betalningen har försenats minst 60 dagar från den ursprungliga förfallodagen, om inte gäldenären och borgenären har ingått ett nytt betalningsavtal efter den ursprungliga förfallodagen. En förutsättning för anmälan och registrering av uppgifter om en betalningsstörning är dessutom att

1) i det konsumentkreditavtal som betalningsförsummelsen hänför sig till finns ett omnämnande av att uppgifter om betalningsstörningar anmäls till den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister,

1) det i det konsumentkreditavtal som betalningsförsummelsen hänför sig till finns ett omnämnande av att uppgifter om betalningsstörningar anmäls till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet,

Borgenären skall underrätta den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister om betalningen av en fordran som borgenären har anmält som försummelse till den som ansvarar för kreditupplysningsregistret.

Borgenären ska underrätta den som bedriver kreditupplysningsverksamhet om betalningen av en fordran som borgenären har anmält som försummelse till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet.

16 §

16 §

Uppgifter som används för bedömning av kreditvärdhet

Bedömning av kreditvärdighet

När man fastställer en fysisk persons kreditvärdighetsklass eller andra uppgifter för bedömning av kreditvärdighet som registreras i

När den som bedriver kreditupplysningsverksamhet fastställer en fysisk persons kreditvärdighetsklass eller andra uppgifter för bedömning av kreditvärdighet som registreras i

Gällande lydelse

ett kreditupplysningsregister eller tillhandahålls med hjälp av det får endast uppgifter som avses i 12 § 2–4 punkten och i 13 § användas.

(ny)

Vid fastställande av uppgifter för bedömning av kreditvärdigheten hos en fysisk person som bedriver näringsverksamhet skall 27 § iakttas.

17 §

Lagringstider för identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet

Identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet om en registrerad skall avföras ur registret som följer:

- 1) identifieringsuppgifter så snart de övriga anteckningarna om den registrerade skall avföras ur registret,
- 2) uppgifter om företagskopplingar inom ett år från det att en anteckning om att den registrerade verkat som ett företags ansvarsperson har avförts ur ett offentligt myndighetsregister,

4) av en registrerad anmält kreditförbud så snart den registrerade ber om detta.

18 §

Lagringstider för anteckningar om betalningsstörningar och kreditvärderingsuppgifter

I ett kreditupplysningsregister registrerade anteckningar om betalningsstörningar skall avföras ur registret som följer:

Föreslagen lydelse

ett kreditupplysningsregister eller tillhandahålls med hjälp av det, får endast uppgifter som avses i 12 § 1 mom. 1 och 2 punkten, 12 § 2 mom. och 13 § användas.

Om en fysisk persons kreditvärdighetsklass fastställs enbart utifrån automatiserad behandling av uppgifter, har personen rätt att uttrycka sin åsikt om kreditvärdighetsklassen och att kräva att den som bedriver kreditupplysningsverksamhet gör en ny bedömning av kreditvärdighetsklassen.

Vid fastställande av uppgifter för bedömning av kreditvärdigheten hos en fysisk person som bedriver näringsverksamhet ska 27 § iakttas.

17 §

Lagringstider för identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet

Identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet som gäller en fysisk person ska avföras ur kreditupplysningsregistret som följer:

- 1) identifieringsuppgifter så snart de övriga anteckningarna om personen ska avföras ur registret,
- 2) uppgifter om företagskopplingar inom ett år från det att en anteckning om att personen verkat som företagets ansvarsperson har avförts ur ett offentligt myndighetsregister,

4) av en fysisk person anmält kreditförbud så snart personen begär detta.

18 §

Lagringstider för anteckningar om betalningsstörningar och kreditvärderingsuppgifter

I ett kreditupplysningsregister registrerade anteckningar om betalningsstörningar skall avföras ur registret som följer:

Gällande lydelse

1) uppgifter om konkurs, inom fem år från konkursens början, dock inom en månad efter det att uppgifterna om konkursärendet har avförts ur konkurs- och företagssaneringsregistret på grund av att konkursansökan har avslagits, avvisats utan prövning eller avskrivits eller konkursen har lagts ned,

2) uppgifter om skuldsanering och kungörelser, inom en månad från det att motsvarande anteckningar har avförts ur det myndighetsregister som uppgifterna härstammar från, dock uppgifter om skuldsanering där det på ansökan av gäldenären har bestämts att betalningsprogrammet ska förfalla, inom tre månader från det att gäldenären visar att betalningsprogrammet har förfallit,

3) en utsökningsuppgift, så snart utmätningssmannen har gjort återtagningsanmälan om långvarig eller obefogad utsökning,

4) en annan utsökningsuppgift, så snart den registeransvarige har fått besked om att utsökningsgrunden har upphävts, att gäldenären har betalat den skuld som drivits in genom begränsad utsökning, att tidsfristen för utsökningsgrunden för fordran har löpt ut eller att en dom med vilken utsökningsgrundens tidsfrist förlängts har upphävts,

5) uppgifter om en borgenärs anmälan om betalningsstörning och om betalningsstörning som gäldenären erkänt, inom två år från det att uppgiften har antecknats i registret,

6) av en myndighet konstaterade uppgifter om betalningsstörning och utsökning, senast tre år från det att uppgiften registrerades i registret, om uppgiften inte enligt 3 eller 4 punkten skall avföras tidigare.

Om den registeransvarige har fått besked om att den fordran betalats som en anteckning om betalningsstörning enligt 1 mom. 6 punkten avser, skall uppgiften avföras inom två år från det att anteckningen gjorts.

Föreslagen lydelse

1) uppgifter om konkurs, inom en månad från det att uppgifterna har avförts ur konkurs- och företagssaneringsregistret, dock senast fem år från konkursens början,

2) uppgifter om skuldsanering och kungörelser, inom en månad från det att motsvarande anteckningar har avförts ur det myndighetsregister som uppgifterna härstammar från, dock uppgifter om skuldsanering där det på ansökan av gäldenären har bestämts att betalningsprogrammet ska förfalla, inom tre månader från det att gäldenären visar att betalningsprogrammet har förfallit,

3) en utsökningsuppgift, så snart utmätningssmannen har gjort återtagningsanmälan om långvarig eller obefogad utsökning,

4) en annan utsökningsuppgift, så snart den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har fått besked om att utsökningsgrunden har upphävts, att gäldenären har betalat den skuld som drivits in genom begränsad utsökning, att tidsfristen för utsökningsgrunden för fordran har löpt ut, att utsökningen upphör därför att skulden har preskriberats slutgiltigt med stöd av 13 a § i lagen om preskription av skulder (728/2003) eller att en dom med vilken utsökningsgrundens tidsfrist förlängts har upphävts,

5) uppgifter om en borgenärs anmälan om betalningsstörning och om betalningsstörning som gäldenären erkänt, inom två år från det att uppgiften har antecknats i registret,

6) av en myndighet konstaterade uppgifter om betalningsstörning och utsökning, senast tre år från det att uppgiften registrerades i registret, om uppgiften inte enligt 3 eller 4 punkten ska avföras tidigare.

Om den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har fått besked om att den fordran betalats som en i 1 mom. 5 punkten avsedd anteckning baserad på en borgenärs anmälan eller en i 1 mom. 6 punkten avsedd anteckning avser, ska uppgiften om betalningsstörning avföras inom en månad från mottagandet av beskedet.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

En anteckning som avses i 1 mom. 1 och 6 punkten behöver inte avföras ur registret, om en ny anteckning om betalningsstörning som gäller den registrerade har gjorts i registret innan tidsfristen för avförande av den föregående anteckningen enligt 1 eller 2 mom. har gått ut. Alla anteckningar om en konkurs skall dock avföras inom tre månader från det att uppgifterna om den senaste konkursanteckningen har avförts ur företagssanerings- och konkursregistret, och en anteckning om en betalningsstörning som avses i 1 mom. 6 punkten senast fyra år efter det att den gjorts.

Uppgifter om bedömning av kreditvärdighet skall avföras när de övriga anteckningarna om personen i fråga har avförts ur registret.

Uppgifter om bedömning av kreditvärdigheten ska avföras när de övriga anteckningarna om personen i fråga har avförts ur registret.

19 §

19 §

Allmänna förutsättningar för utlämnande och användning av personkreditupplysningar

Allmänna förutsättningar för utlämnande och användning av personkreditupplysningar

Personkreditupplysningar får lämnas ut och användas endast för beviljande av kredit och kreditbevakning.

Uppgifter som avses i 12 § 1 mom. och uppgifter som avses i 13 § får lämnas ut endast för beviljande av kredit och kreditbevakning.

Utan hinder av vad som föreskrivs i 1 mom. får personkreditupplysningar lämnas ut och användas

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. får uppgifter som avses i 12 § 1 mom. och uppgifter som avses i 13 § lämnas ut för att användas

2) när en myndighet beviljar stöd för företagsverksamhet, om den registrerade verkar som ansvarsperson för det företag som ansökt om stöd,

2) när en myndighet beviljar stöd för företagsverksamhet, om personen verkar som ansvarsperson för det företag som ansökt om stöd,

7) för att på begäran av en registrerad för ett kreditinstitut eller en försäkringsanstalt upprätta ett intyg eller en rekommendation om den registrerades förmåga att sköta sina åtaganden samt för uppfyllande av förpliktelser i samband med förhindrande eller avslöjande av penningtvätt till dem som är rapporterings-skyldiga enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017),

7) för att, på begäran av personen, för ett kreditinstitut eller en försäkringsanstalt upprätta ett intyg eller en rekommendation om personens förmåga att sköta sina åtaganden samt till de rapporterings-skyldiga som avses i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017) för fullgörande av skyldigheter i fråga om åtgärder för kundkontroll,

10) för vetenskaplig forskning, statistik och en myndighets planerings- och utredningsuppgifter, med beaktande av vad som föreskrivs i personuppgiftslagen.

10) för vetenskaplig forskning, statistik och en myndighets planerings- och utrednings-

Gällande lydelse

Vad som föreskrivs ovan hindrar inte att uppgifter om företagskopplingar lämnas ut. I 26 och 27 § föreskrivs om behandling av personkreditupplysningar om ett företags ansvarspersoner i syfte att bedöma företagets kreditvärdighet.

(ny)

Föreslagen lydelse

uppgifter, med beaktande av vad som föreskrivs i dataskyddsförordningen och i dataskyddslagen (1050/2018).

Bestämmelser om behandling av personkreditupplysningar om ett företags ansvarspersoner i syfte att bedöma företagets kreditvärdighet finns i 26 och 27 §.

En fysisk person har rätt att få information om till vem sådana uppgifter om personen som avses i 12 § 1 mom. eller i 13 § har lämnats ut under det senaste året.

Den som inhämtar personkreditupplysningar ur ett kreditupplysningsregister för att använda dem vid beviljande av kredit eller för ändamål som anges i 2 mom. 4–6 punkten, ska se till att den fysiska personen på förhand kan få information om att personkreditupplysningarna används och om ur vilket kreditupplysningsregister uppgifterna hämtas.

Den som inhämtat personkreditupplysningar ur ett kreditupplysningsregister och som avslår en ansökan om kredit utifrån uppgifter som avses i 12 § 1 mom. eller i 13 §, ska omedelbart efter beslutet informera den fysiska personen om användningen av kreditupplysningarna och om ur vilket register uppgifterna har hämtats.

20 §

Utlämnande av personkreditupplysningar i elektronisk form

Personkreditupplysningar får lämnas ut genom teknisk anslutning för sådana ändamål som nämns i 19 §, under förutsättning att

Uppgifter om en persons företagskopplingar får utan hinder av 1 mom. lämnas ut genom teknisk anslutning.

21 §

Basuppgifter om företag

20 §

Utlämnande av personkreditupplysningar i elektronisk form

Uppgifter som avses i 12 § 1 mom. och uppgifter som avses i 13 § får lämnas ut genom teknisk anslutning för sådana ändamål som avses i 19 §, under förutsättning att

(upphävs)

21 §

Basuppgifter om företag

Gällande lydelse

Om en registrerad inte har samtyckt till något annat, får i ett kreditupplysningsregister såsom basuppgifter om ett företag registreras

22 §

Komplettering av uppgifter om ett företags ansvarspersoner

Den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister kan om ett företags ansvarspersoner göra registeranteckningar som avviker från anteckningar i ett offentligt myndighetsregister, om anteckningarna i myndighetsregistret på grund av registreringstidpunkten eller av någon annan sådan orsak inte ger en korrekt bild av företaget och dess verksamhet eller av dem som bär ansvaret för företagets betalningsstörningar eller som har eller har haft den faktiska bestämmanderätten i företaget. Den registeransvarige skall innan anteckningen görs eller uppgiften används för bedömning av företagets kreditvärdighet ge företaget tillfälle att be myndigheten komplettera eller korrigera registeruppgifterna, om detta inte är uppenbart onödigt.

Av en anteckning som den registeransvarige gjort i enlighet med 1 mom. skall framgå att den gjorts med stöd av denna lag.

Vad som i denna lag föreskrivs om uppgifter om företags ansvarspersoner tillämpas också på sådana anteckningar av den registeransvarige som avses i 1 mom.

23 §

Uppgifter om näringsförbud

I ett kreditupplysningsregister får registreras uppgifter om personer som har meddelats näringsförbud enligt lagen om näringsförbud (1059/1985) och likaså uppgifter om förbudets varaktighet. Uppgifterna får lämnas ut genom teknisk anslutning eller på något annat

Föreslagen lydelse

Om inte ett företag eller dess representant eller ansvarsperson har samtyckt till något annat, får i ett kreditupplysningsregister som basuppgifter om ett företag registreras

22 §

Anteckning som avviker från myndighetsregister

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet kan göra sådana registeranteckningar om ett företags ansvarspersoner som avviker från anteckningar i ett offentligt myndighetsregister, om anteckningarna i myndighetsregistret på grund av registreringstidpunkten eller av någon annan sådan orsak inte ger en korrekt bild av företaget och dess verksamhet eller av dem som bär ansvaret för företagets betalningsstörningar eller som har eller har haft den faktiska bestämmanderätten i företaget. Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska innan anteckningen görs eller uppgiften används för bedömning av företagets kreditvärdighet ge företaget tillfälle att be myndigheten komplettera eller korrigera registeruppgifterna, om inte detta är uppenbart onödigt.

Av en anteckning som den som bedriver kreditupplysningsverksamhet gjort i enlighet med 1 mom. ska det framgå att anteckningen gjorts med stöd av denna lag.

Vad som i denna lag föreskrivs om uppgifter om företags ansvarspersoner tillämpas också på i 1 mom. avsedda anteckningar som görs av den som bedriver kreditupplysningsverksamhet.

23 §

Uppgifter om näringsförbud

I ett kreditupplysningsregister får registreras uppgifter om personer som har meddelats näringsförbud enligt lagen om näringsförbud (1059/1985) och likaså uppgifter om förbudets varaktighet. Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet får lämna ut uppgift om

Gällande lydelse

elektroniskt sätt. *Uppgifterna* får dock inte publiceras i ett allmänt datanät.

24 §

Uppgifter om företags betalningsstörningar samt kompletterande uppgifter

Som uppgifter om ett *företags betalningsstörningar* får i ett kreditupplysningsregister registreras

1) uppgifter som i det konkurs- och företags-saneringsregister som avses i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret införts om *den registrerade* och om behandlingen av ärendet,

2) uppgifter om betalningsförsummelser som har konstaterats genom en domstols lagkraftvunna dom eller tredsdom eller genom protest av en växel som *den registrerade* accepterat,

4) sådana uppgifter om *den registrerade* som har införts i det kungörelseregister som avses i 10 § i lagen om offentlig stämning,

6) ett av *den registrerade* till en borgenär riktat skriftligt erkännande av en betalningsförsummelse,

I registret skall dessutom *på begäran av den registrerade och på basis av dennes tillförlitliga utredning* antecknas uppgift om att *betalningsstörningen har uppkommit till följd av borgensansvar eller tredjemanspant* samt en av *den registrerade* till *den registeransvarige* överlämnad, i boförvaltarens gäldenärsutredning ingående uppgift om de huvudsakliga orsakerna till en konkurs. I registret kan *dessutom* föras in också andra uppgifter som *den registrerade* har lämnat om faktorer som lett till *en anteckning* om betalningsstörning samt om *betalningsstörningens ursprungliga tidpunkt*.

Föreslagen lydelse

ett gällande näringsförbud till den som använder kreditupplysningar, om det behövs för ett ändamål som anges i 19 §. Uppgiften får lämnas ut genom teknisk anslutning eller på något annat elektroniskt sätt. *Uppgiften* får dock inte publiceras i ett allmänt datanät.

24 §

Uppgifter om företags betalningsstörningar samt kompletterande uppgifter

Som uppgifter om ett *företags betalningsstörningar* får i ett kreditupplysningsregister registreras

1) uppgifter som i det konkurs- och företags-saneringsregister som avses i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret registrerats om *gäldenären* och om behandlingen av ärendet,

2) uppgifter om betalningsförsummelser som har konstaterats genom en domstols lagkraftvunna dom eller tredsdom eller genom protest av en växel som *gäldenären* accepterat,

4) sådana uppgifter om *gäldenären* som har registrerats i det kungörelseregister som avses i 10 § i lagen om offentlig stämning,

6) ett av *gäldenären* till en borgenär riktat skriftligt erkännande av en betalningsförsummelse,

I kreditupplysningsregistret ska dessutom *på gäldenärens begäran och utifrån en tillförlitlig utredning av denne* antecknas *en* uppgift om att *orsaken till en betalningsstörning är borgensansvar eller tredjemanspant* samt en av *gäldenären* till *den som bedriver kreditupplysningsverksamhet* överlämnad, i boförvaltarens gäldenärsutredning ingående uppgift om de huvudsakliga orsakerna till konkurs. I registret kan föras in också andra uppgifter som *gäldenären* har lämnat om faktorer som lett till *anteckningar* om betalningsstörning och om *den ursprungliga tidpunkten för en betalningsstörning*.

Gällande lydelse

Den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister skall, om det med beaktande av allmänt tillgängliga eller till den registeransvarige överlämnade uppgifter är möjligt, anteckna i registret vilka registreringar som orsakats av en och samma betalningsförsummelse. På begäran av den registrerade skall en sådan anteckning dock alltid göras på basis av dennes tillförlitliga utredning.

26 §

Behandling av personkreditupplysningar om företags ansvarspersoner

Den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister får i registret över företagskreditupplysningar göra en sammanställning av de personkreditupplysningar som gäller ett företags ansvarspersoner. Uppgifter om ansvarspersonernas betalningsstörningar får lämnas ut genom teknisk anslutning eller på något annat elektroniskt sätt, om förutsättningarna enligt 19 § uppfylls.

27 §

Information som används för bedömning av företags kreditvärdhet

När man fastställer ett företags kreditvärdighetsklass eller andra uppgifter för bedömning av kreditvärdigheten som registreras i ett kreditupplysningsregister eller tillhandahålls med hjälp av det får, utöver basuppgifter om företaget och uppgifter som avses i 21–25 §, endast av företaget själv till den registeransvarige överlämnade uppgifter användas.

28 §

Lagringstider för registeranteckningar

Ur register över företagskreditupplysningar skall information avföras som följer:

Föreslagen lydelse

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska, om det utifrån allmänt tillgängliga eller till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet överlämnade uppgifter är möjligt, i kreditupplysningsregistret anteckna vilka registreringar som orsakas av en och samma betalningsförsummelse. En sådan anteckning ska dock alltid göras på begäran av gäldenären utifrån en av denne överlämnad tillförlitlig utredning.

26 §

Behandling av personkreditupplysningar om företags ansvarspersoner

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet får i registret över företagskreditupplysningar göra en sammanställning av de personkreditupplysningar som gäller ett företags ansvarspersoner. Uppgifter om ansvarspersonernas betalningsstörningar får lämnas ut genom teknisk anslutning eller på något annat elektroniskt sätt, om förutsättningarna enligt 19 § uppfylls.

27 §

Information som används för bedömning av företags kreditvärdighet

När man fastställer ett företags kreditvärdighetsklass eller andra uppgifter för bedömning av kreditvärdigheten som registreras i ett kreditupplysningsregister eller tillhandahålls med hjälp av det får, utöver basuppgifter om företaget och uppgifter som avses i 21–25 §, endast av företaget självt till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet överlämnade uppgifter användas.

28 §

Lagringstider för registeranteckningar

Ur register över företagskreditupplysningar skall information avföras som följer:

Gällande lydelse

1) uppgifter om konkurs, inom fem år från konkursens början, dock inom en månad efter det att uppgifterna om konkursärendet har avförts ur konkurs- och företagssaneringsregistret på grund av att konkursansökan har avslagits, avvisats utan prövning eller avskrivits eller konkursen har lagts ned,

2) uppgifter om företagssanering och kungörelser, inom en månad från det att motsvarande anteckningar har avförts ur det myndighetsregister som uppgifterna härstammar från,

3) en utsökningsuppgift, så snart utmätningssmannen har gjort återtagningsanmälan om långvarig eller obefogad utsökning,

4) en annan utsökningsuppgift, så snart den registeransvarige har fått besked om att utsökningsgrunden har upphävts eller att gäldenären har betalat den skuld som drivits in genom begränsad utsökning,

5) en uppgift om betalningsstörning som den registrerade har erkänt, inom två år från det att anteckningen gjorts,

6) en anteckning om betalningsvana och kreditvärdighetsklassificering, inom sex månader från det att anteckningen gjorts, om den inte under nämnda tid ersätts med en ny anteckning,

7) i 24 § 1 mom. 2, 3, 5 och 7 punkten avsedda uppgifter om betalningsstörning, senast tre år från det att anteckningen gjordes i registret, om uppgiften inte enligt 3 eller 4 punkten i detta moment skall avföras tidigare,

8) anteckningar om näringsförbud, inom tre år från det att motsvarande anteckningar har avförts ur det myndighetsregister som uppgifterna härstammar från.

En anteckning som avses i 1 mom. 1 och 7 punkten behöver inte avföras ur registret, om en ny anteckning om betalningsstörning som gäller företaget har gjorts i registret innan den föregående anteckningen om betalningsstörning borde ha avförts ur registret enligt ifrågavarande bestämmelse. Alla anteckningar om en konkurs skall dock avföras inom tre månader från det att uppgifterna om den senaste konkursanteckningen har avförts ur konkurs- och företagssaneringsregistret, och en anteckning om en betalningsstörning som

Föreslagen lydelse

1) uppgifter om konkurs, inom en månad från det att uppgifterna har avförts ur konkurs- och företagssaneringsregistret, dock senast fem år från konkursens början,

2) uppgifter om företagssanering och kungörelser, inom en månad från det att motsvarande anteckningar har avförts ur det myndighetsregister som uppgifterna härstammar från,

3) en utsökningsuppgift, så snart utmätningssmannen har gjort återtagningsanmälan om långvarig eller obefogad utsökning,

4) en annan utsökningsuppgift, så snart den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har fått besked om att utsökningsgrunden har upphävts eller att gäldenären har betalat den skuld som drivits in genom begränsad utsökning,

5) en uppgift om betalningsstörning som gäldenären har erkänt, inom två år från det att anteckningen gjorts,

6) en anteckning om betalningsvana och kreditvärdighetsklassificering, inom sex månader från det att anteckningen gjorts, om den inte under nämnda tid ersätts med en ny anteckning,

7) i 24 § 1 mom. 2, 3, 5 och 7 punkten avsedda uppgifter om betalningsstörning, senast tre år från det att anteckningen gjordes i registret, om uppgiften inte enligt 3 eller 4 punkten i detta moment ska avföras tidigare,

8) anteckningar om näringsförbud, när näringsförbudet upphör.

Om den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har fått besked om att den fordran betalats som en i 24 § 1 mom. 2, 3, 5 eller 7 punkten avsedd anteckning avser, ska uppgiften om betalningsstörning avföras inom en månad från mottagandet av beskedet.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

konstaterats av en myndighet skall avföras senast fyra år efter det att den gjorts.

7 kap

7 kap.

Registrerades rättigheter och tillgodoseendet av dem

Rätt att få information samt rättelse av fel

29 §

(upphävs)

Information till registrerade

En fysisk person om vilken en första anteckning görs i ett kreditupplysningsregister ska informeras om detta och om registrerades rätt att yrka rättelse samt om vilken betydelse betalningen av en fordran har för anteckningarna i kreditupplysningsregistret. Sådan information behöver dock inte ges när det är fråga om registrering av uppgifter om företagskopplingar.

Den som förvärvar personkreditupplysningar om en registrerad för att använda dem vid beviljande av kredit eller i sådant syfte som anges i 19 § 2 mom. 4–6 punkten, ska se till att den registrerade på förhand kan få information om att personkreditupplysningarna används och om det register som anlitas. Om ansökan om kredit förkastas utifrån personkreditupplysningar som erhållits ur registret, ska den som inbegärt uppgifterna dessutom genast efter beslutet underrätta den registrerade om användningen av kreditupplysningarna samt om det register som uppgifterna har hämtats ur. Information behöver inte ges när det är fråga om uppgifter om företagskopplingar eller om förvärvande av uppgifter om ett företags ansvarspersoner i syfte att bedöma ett företags förmåga att sköta sina åtaganden.

30 §

30 §

Rätt till insyn

Företags rätt att få information

Utöver vad som föreskrivs i personuppgiftslagen har ett företag, dess representant eller ansvarsperson rätt att få veta vilka uppgifter

Ett företag och dess representanter och ansvarspersoner har rätt att få veta vilka uppgifter om företaget och dess ansvarspersoner som

Gällande lydelse

om företaget och dess ansvarspersoner som registrerats i ett kreditupplysningsregister samt källan för den registrerade informationen. Ett företag, dess representant eller ansvarsperson har dock inte rätt att få information om de företag som har lämnat de uppgifter som den registeransvarige använder för framtagning av upplysningar om betalningsvana.

En fysisk person har också rätt att få veta varifrån de i registret registrerade uppgifterna härstammar och till vem personkreditupplysning om honom eller henne har lämnats ut under det senaste året. Rätten till insyn gäller dock inte utlämnande av uppgifter om företagskopplingar. I personuppgiftslagen föreskrivs om när ersättning uppbärs för utövande av en fysisk persons insynsrätt.

Det som i 2 mom. föreskrivs om rätt för en registrerad att få veta till vem personkreditupplysning om honom eller henne har lämnats ut ska dock inte tillämpas om uppgifterna har lämnats ut under de förutsättningar som anges i 19 § 2 mom. 7 punkten för att fullgöra skyldigheter enligt 3 kap. 4 § 3 mom. i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism eller om uppgifter har lämnats ut till centralen för utredning av penningtvätt för att förhindra, avslöja eller utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism. Dataombudsmannen kan granska att begränsningen av rätten att få uppgifter är lagenlig.

(ny)

Föreslagen lydelse

registrerats i ett kreditupplysningsregister samt varifrån de registrerade uppgifterna härstammar. Ett företag och dess representanter och ansvarspersoner har dock inte rätt att få information om de företag som har lämnat de uppgifter som den som bedriver kreditupplysningsverksamhet använder för framtagning av upplysningar om betalningsvana.

Bestämmelser om en i dataskyddsförordningen avsedd registrerads rätt att få information finns i dataskyddsförordningen.

30 a §

Begränsning av den registrerades rätt att få information

En i dataskyddsförordningen avsedd registrerad har inte rätt att få information om den till vilken personkreditupplysningar om den registrerade har lämnats ut, om uppgifterna har lämnats ut till en rapporteringsskyldig som avses i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism för fullgörande av utredningsskyldigheten i fråga om avvikande transaktioner eller om uppgifterna har lämnats ut till centralen för utredning av penningtvätt för att förhindra, avslöja

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

eller utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism.

När den registrerades rätt att få information begränsas med stöd av 1 mom. ska bestämmelserna i 34 § 3 och 4 mom. i dataskyddslagen iakttas.

31 §

31 §

Rättelse av fel

Rättelse av fel

Den registeransvarige skall utan obefogat dröjsmål rätta felaktig, bristfällig, föråldrad eller annars vilseledande information i ett kreditupplysningsregister eller kreditomdöme. Den registeransvarige skall på begäran av den registrerade underrätta den som fått felaktig personkreditupplysning om rättelsen. Den som den registrerade uppgett har fått en felaktig företagskreditupplysning skall på den registrerades begäran underrättas om rättelsen.

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska utan obefogat dröjsmål rätta sådan felaktig, bristfällig, föråldrad eller annars vilseledande information som finns i ett kreditupplysningsregister eller i en bedömning av kreditvärdighet. På begäran av ett företag eller dess representant eller ansvarsperson ska den som enligt företaget, representanten eller ansvarspersonen har fått en felaktig företagskreditupplysning underrättas om att felet i företagskreditupplysningen rättats.

(ny)

Bestämmelser om rättelse av felaktiga personuppgifter finns i dataskyddsförordningen.

(ny)

31 a §

Negativt beslut

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet och som vägrar lämna information enligt 30 § eller vägrar rätta felaktig information enligt 31 § 1 mom. ska meddela ett skriftligt beslut om saken. Av beslutet ska framgå vilka bestämmelser och fakta vägran baseras på. Till beslutet ska fogas information om rätten att få saken behandlad av dataombudsmannen.

32 §

32 §

En registeransvarigs förpliktelser i ärenden som gäller insynsrätt och rättelseyrkanden

Rätt att använda sitt eget språk

En registrerad har rätt att i ett ärende som gäller insynsrätt eller rättelse använda sitt modersmål, antingen finska eller svenska, samt att få handlingarna på detta språk.

En fysisk person som utövar sina rättigheter i egenskap av registrerad i enlighet med dataskyddsförordningen eller sina rättigheter i enlighet med 31 § i denna lag och ett företag som

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

En registeransvarig som vägrar ge den registrerade insyns rätt eller vägrar ändra en registeruppgift skall ge ett skriftligt beslut om saken. Av beslutet skall framgå vilka lagrum och fakta vägran baseras på. Till beslutet skall fogas information om den registrerades rätt att få saken behandlad av dataombudsmannen.

utövar sina rättigheter i enlighet med 30 eller 31 § har rätt att i egen sak använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, samt att få handlingarna på detta språk.

33 §

33 §

Tillsynsmyndighet

Tillsynsmyndighet

Dataombudsmannen utövar den allmänna tillsynen över efterlevnaden av denna lag.

Tillsynen över bedrivande av kreditupplysningsverksamhet och annan behandling av kreditupplysningar enligt denna lag utövas av dataombudsmannen.

34 §

34 §

Dataombudsmannens rätt att få information och göra inspektioner

Dataombudsmannens rätt att få information och göra inspektioner

Dataombudsmannen har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att för tillsynen över efterlevnaden av denna lag få tillgång till och kopiera uppgifter om behandling av kreditupplysningar.

Dataombudsmannen har trots sekretessbestämmelserna rätt att för tillsynen över efterlevnaden av denna lag få tillgång till och kopior av de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen över bedrivandet av kreditupplysningsverksamhet och över annan behandling av kreditupplysningar.

(ny)

Bestämmelser om dataombudsmannens rätt att få information och göra inspektioner när det gäller tillsynen över behandling av personuppgifter finns i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen.

35 §

35 §

Föreskrifter

Föreskrifter

*Dataombudsmannen har rätt att
1) på ansökan av en registrerad bestämma att en registeransvarig skall förverkliga den*

Dataombudsmannen har rätt att

Gällande lydelse

registrerades insynsrätt eller rätta en felaktig uppgift,

(ny)

37 §

Registrering av uppgifter i vissa fall

Vad som föreskrivs i 4–6 kap. hindrar inte att *den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister* registrerar uppgifter om en borgenär i ett register som förs av *den registeransvarige* för eget bruk i syfte att fullgöra förpliktelser som anges i 13 § 3 mom., 24 § 3 mom. samt 30 och 31 § eller registrerar uppgifter för anteckningar som avses i 22 § eller för kreditomdömen eller företagsundersökningar.

39 §

Tystnadsplikt

Den som behandlar kreditupplysningar som avses i denna lag får inte i strid med denna lag röja vad den i detta uppdrag fått veta om *en registrerads* angelägenheter eller om det skydd som gäller behandlingen av kreditupplysningar.

40 §

Skadeståndsansvar

Den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister är skyldig att ersätta ekonomisk skada som orsakas *en registrerad* genom användning av företagskreditupplysningar som har registrerats eller tagits fram i strid med denna lag. Vad som föreskrivs ovan gäller också en

Föreslagen lydelse

1) bestämma att *den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska tillgodose ett företags rätt att få information enligt 30 § eller rätta en felaktig uppgift enligt 31 § 1 mom.,*

Bestämmelser om dataombudsmannens befogenheter när det gäller tillsynen över behandling av personuppgifter finns i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen.

37 §

Registrering av uppgifter i vissa fall

Vad som föreskrivs i 4–6 kap. hindrar inte att *den som bedriver kreditupplysningsverksamhet* registrerar uppgifter om en borgenär i ett register som förs av *den som bedriver kreditupplysningsverksamhet* för eget bruk i syfte att fullgöra förpliktelser som anges i 13 § 3 mom., 24 § 4 mom. samt 30–31 § och hindrar *inte heller att uppgifter registreras* för anteckningar som avses i 22 § eller för fastställande av uppgifter om bedömning av kreditvärdighet eller för företagsundersökningar.

39 §

Tystnadsplikt

Den som behandlar kreditupplysningar som avses i denna lag får inte i strid med denna lag röja vad den i detta uppdrag fått veta om *en fysisk persons eller ett företags* angelägenheter eller om det skydd som gäller behandlingen av kreditupplysningar.

40 §

Skadeståndsansvar

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet är skyldig att ersätta ekonomisk skada som orsakas *en fysisk person eller ett företag* genom användning av företagskreditupplysningar som har registrerats eller tagits fram i strid med denna lag. Vad som föreskrivs ovan

Gällande lydelse

sådan uppgift om ett företags ansvarsperson som *den registeransvarige* har registrerat med stöd av 22 §.

I personuppgiftslagen föreskrivs om ersättning av skador som orsakats genom felaktiga personkreditupplysningar och lagstridig behandling av personkreditupplysningar.

42 §

Hänvisningar till straffbestämmelser i strafflagen och i personuppgiftslagen

Till straff för personregisterbrott döms i enlighet med 38 kap. 9 § i strafflagen (39/1889) och till straff för dataintrång i personregister i enlighet med 38 kap. 8 § i strafflagen. Till straff för personregisterförseelse döms i enlighet med 48 § 2 mom. i personuppgiftslagen. Till straff för brott mot tystnadsplikt som avses i denna lags 39 § döms i enlighet med 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen, om inte gärningen utgör brott enligt 40 kap. 5 § i strafflagen eller om inte strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag.

43 §

Kreditupplysningsförseelse

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med denna lag

1) underlåter att iaktta vad som föreskrivs om behandling av företagskreditupplysningar som registreras i kreditupplysningsregister, om information som används för fastställelse av kreditvärdighetsklass eller annan uppgift för bedömning av kreditvärdigheten i fråga om företag, om information till *registrerade*, om rättelse av företagskreditupplysningar och om anmälan till dataombudsmannen, eller

2) ger *dataskyddsmyndigheten* felaktiga eller vilseledande uppgifter i ett ärende som gäller behandling av företagskreditupplysningar,

Föreslagen lydelse

tillämpas också på en sådan uppgift om ett företags ansvarsperson som *den som bedriver kreditupplysningsverksamhet* har registrerat med stöd av 22 §.

När det gäller skada som uppkommit till följd av en överträdelse av bestämmelserna om behandling av personuppgifter finns bestämmelser om rätten till skadestånd i dataskyddsförordningen.

42 §

Hänvisning till strafflagen

*Bestämmelser om straff för kränkning av kommunikationshemlighet och för grov kränkning av kommunikationshemlighet finns i 38 kap. 3 och 4 § i strafflagen (39/1889), bestämmelser om straff för dataintrång och för grovt dataintrång i 8 och 8 a § i det kapitlet och bestämmelser om straff för dataskyddsbrott i 9 § i det kapitlet. Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 39 § i denna lag döms i enlighet med 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen, om inte gärningen utgör brott enligt 40 kap. 5 § i *den lagen* eller om inte strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag.*

43 §

Kreditupplysningsförseelse

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med denna lag

1) underlåter att iaktta vad som föreskrivs om behandling av företagskreditupplysningar som registreras i kreditupplysningsregister, om information som används för fastställelse av kreditvärdighetsklass eller annan uppgift för bedömning av kreditvärdigheten i fråga om företag, om information till *företag*, om rättelse av företagskreditupplysningar eller om anmälan till dataombudsmannen, eller

2) ger *dataombudsmannen* felaktiga eller vilseledande uppgifter i ett ärende som gäller behandling av företagskreditupplysningar,

Gällande lydelse

och sålunda äventyrar företags rätt att bli bedömda på basis av korrekta och relevanta uppgifter eller tillgången till kreditupplysningar skall, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *kreditupplysningsförseelse* dömas till böter.

Föreslagen lydelse

och på så sätt äventyrar företags rätt att bli bedömda på basis av korrekta och relevanta uppgifter eller tillgången till kreditupplysningar ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *kreditupplysningsförseelse* dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 18 och 28 § träder dock i kraft först den 20 .

När 18 och 28 § i denna lag träder i kraft ska den som bedriver kreditupplysningsverksamhet

1) avföra sådana anteckningar enligt 13 § 1 mom. 3–5 punkten och 24 § 1 mom. 2, 3, 5 och 7 punkten i kreditupplysningslagen (527/2007) som omfattar uppgifter om betalning,

2) återställa sådana lagringstider som har förlängts med stöd av 18 § 3 mom. eller 28 § 2 mom. i den lagen.

2.

Lag

om ändring av 86 § i betaltjänstlagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i betaltjänstlagen (290/2010) 86 § 3 och 4 mom. och
ändras 86 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

86 §

Behandling av personuppgifter

En tjänsteleverantör får trots 11 § i personuppgiftslagen och trots vad som föreskrivs om sekretessbeläggning av uppgifter, till en annan tjänsteleverantör lämna ut och annars behandla uppgifter om misstänkta och begångna brott mot sin betaltjänstverksamhet, om behandlingen av uppgifterna är nödvändig för att förhindra eller utreda brott i anslutning till betaltjänster.

En tjänsteleverantör får inte registrera uppgifter om brott eller lämna ut sådan information till en annan tjänsteleverantör innan brottet har anmälts till polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet eller till en åklagare. Informationen får dock registreras och lämnas ut redan före en sådan anmälan, om detta är nödvändigt för att avvärja ett allvarligt eller omfattande hot mot betaltjänstverksamheten.

Uppgifter om brott ska gallras ur registret så snart det inte längre finns någon i 2 mom. nämnd grund för behandlingen. Grunden och behovet av behandling ska bedömas minst vart femte år.

Föreslagen lydelse

86 §

Behandling av personuppgifter

En tjänsteleverantör får, trots vad som föreskrivs om sekretessbeläggning av uppgifter, till en annan tjänsteleverantör lämna ut och annars behandla uppgifter om misstänkta och begångna brott mot sin betaltjänstverksamhet, om behandlingen av uppgifterna är nödvändig för att förhindra eller utreda brott i anslutning till betaltjänster. *På registrering och annan behandling av dessa uppgifter tillämpas 15 kap. 18 a § i kreditinstitutslagen.*

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 4 a § i straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i straffregisterlagen (770/1993) 4 a § 3 mom., sådant det lyder i lag 1093/1999, som
följer:

Gällande lydelse

4 a §

Justitieministeriet kan av vägande skäl bevilja tillstånd att lämna ut uppgifter ur straffregistret till en myndighet även i andra fall än de som nämns i 1 mom. för utredning och bedömning av en persons tillförlitlighet.

Föreslagen lydelse

4 a §

Rättsregistercentralen kan av vägande skäl lämna ut uppgifter ur straffregistret till en myndighet, om de är nödvändiga för utredning och bedömning av en persons tillförlitlighet i andra fall än de som nämns i 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 .